AMMONII HERMEAE IN V. PORPHYRII VOCES COMMENTARII,

Per Ioannem Baptiſtam Raſarium latinitate donati.

VENETIIS Ex officina Franciſci Bindoni, Et Maphei Paſini. Anno à virginis partu. M D XXXXX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IOANNI BAPTISTAE SPECIA
no viro ampliſsimo. Ioannes Baptiſta Raſarius.

CVM Illud Heſiodium, quod eadē
mēſura reddere iubet, qua quis ac
ceperit, aut etiā cumulatiore, ſi
poſsit ī animo meo uerſaretur &
tua in me beneficia memoria repeterem: ſic
mecum plane ſtatuebā, niſi præter obſeruan
tiam, qua te colo, monimētum aliquod grati
ſaltē animi mei, poſteritati etiā extaret, mihi
ipſi nō ſatisfeciſſe. Itaque cū ſuperioribus die
bus Ammoniū Porphyrii interpretem, qui
Academicorum, & Peripateticorū ſectam ue
hemēter eſt ſecutus, latine reddidiſsē, eumq;
peruulgari, atque edi uellē, curaui, ut in tuo
nomine in publicū referretur. id quod à me
nō propterea factū eſt, quod putarem te indi
gere opera mea in dialecticis, ad quorum per
ceptionē hic libellus aditū patefecit, cum ſis
omni liberali doctrina poletiſſimus uerū, ut ſi
parē tibi pro meritis in me collatis, quæ mul
ta, & magna ſunt, gratiā referre non poſſem,
hoc ſaltem munuſculum aliquam meæ erga
te ſummæ obſeruantiæ ſignificationē habe-
ret. ego autem uoluntatē tibi profecto eme-
tiar, ſed rem ipſam ne unquam quidem poſſe
uideor idq; ut ignoſcas à te peto. Accipias
igitur hoc opuſculum ea, qua potuit à me, di
ligentia lucubratum. Vale.

AMMONIVS IN PORPHYRII INTRODVCTIONEM.

Ioanne Baptiſta Raſario interprete.

QVONIAM philoſophiæ diputationem inſtituimus, neceſſe eſt,ut quid ea ſit, cognoſcamus. is enim qui aliquid aggreditur, quid illud ſit,prænoſcat oportet quo rē ſtudioſius, & diligentius perſequatur. ſed cum ex definitionibus res nobis manifeſte fiāt quonampacto quippiam ex definitione percipiemus, niſi quid ea ſit, prius didicerimus? igitur definitio eſt oratio,quæ id quod definitur, explicat quid ſit,quā breuiſſime:& nomen ab agrorum terminis per trāſlationem traxit:nam ut illi rura aliena à noſtris deſtinguunt, ſic definitiones rem aſſumunt ac à cæteris omnibus diſiungunt. nunc igitur,quādoquidem ita neceſſitas cogit, Philoſophiæ definitiones exponemus.ueluti enim cum rudimenta Grammatices ordimur, Grammaticen earum rerum, quæ à poetis hiſtoricisq́; , dicuntur, ſcientiam eſſe definimus, eodemq́; modo cum primum ad initia Oratoriæ facultatis accedimus, illam orationis ad perſuadendum accommodatæ uim eſſe quandam arte coniunctam in ciuilibus cauſis,cuius bene dicere ſit finis ,affirmamus, ſic philoſophiæ definitio percipienda eſt, quoniam ea reliquis ſcientiis, & artibus definitiones tradit. Omnis igitur ſcientia, atq; ars ſubiectum aliquod, & finem habet, ſubiectum illud appellatur, de quo agitur, finis, ad quem mentis aciem intendimus, & quem ſtatuendum eſſe deſideramus, uelut hac exempli appoſitione perſpicuum, ac planum fiet. Medicinæ ſubiecta ſunt humana corpora, quoniam in iis verſatur, eiuſdem finis eſt, valetudinem recuperare, ſiquidem eō ſolum medicus tendit. ligna quoque fabro lignario ſubiiciuntur, iiſq́; illis finis eſt conſtitutus abacum ut efficiat. quod in cauſa eſt, vt omnis de fini-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

tio ex ſubiecto,aut fine,aut ab utriſque ſimul iſictis aſſumatur.Ex ſubiecto, hoc modo. Medicina ars eſt,quæ in humanis corporibus uerſatur.A fine autem ſic.Medicina eſt ars valetudinis. Ex utriſque,Medicina eſt, quæ in humanis corporibus uerſatur, & valetudinis ars eſt. Aſtronomia quoque cum ſcientia ſit, cœleſtia corpora habet ſubiecta,finemq́;motuum ipſorum cognitionem,quid igitur philoſophiæ ſubiiciatur quidq́; finis ſit,percipiamus, ut illius definitionem tradere posſimus Animaduertendū enim eſt, cum reliquæ artes ſcientiæq́; omnes in peculiaribus quibuſdam verſentur,vt ars fabri lignorum, in lignis tantum,& aſtronomia in ſolis aſtris ſolam philoſophiam in omnibus, quæ ſunt,uerſari,finemq́; habere,non ut illa efficiat omnia ,ſed ut cognoſcat.multæ itaque philoſophiæ definitiones traduntur.nam multi veterum pluribus illam modis definierunt. ac ne omnes, quas nonnulli ambitione magis, quam rei necesſitate adducti, memoriæ prodiderunt, recenſeamus:quinque, vel paulo plures commemorabimus,quarum duæ ex ſubiecto,duæq́; ex fine oriuntur.quinta propter eam,quam ad cæteras artes habet, excellentiam apponitur.iis prӕterea ſexta, quæ ex vi nominis aſſumitur, accedet.Prima igitur definitio hæc eſt,philoſophia eſt rerum ,vt ſunt,cognitio,Philoſopho non ſingulos, qui inter viuos agunt, homines ad unum ſcire,ſed hominis tantum naturam cognoſcere,propoſitum eſt,vt pote qui rei cuiuſque uim, & notionem cōtempletur. Alteram philoſophiæ definitionem hanc eſſe voluit princeps ingenii,& doctrinæ Plato. Philoſophia eſt cognitio rerum diuinarum, atque humanarum. conſtat tamen inter omnes hanc nihil à prima diſcrepare hoc tātum habent diſcriminis,vt hæc notior,atque apertior præcedenti uideatur.nam cum Plato res diuideret,quæ ſempiternæ eſſent,diuinas,caducas vero,& ortui,interituiq́; ſubiectas,humanas appellauit.definitiones igtiur, quæ ex ſubiecto ſummuntur,patefactæ iam ſunt illæ quidem,ſed nihil inter ſe differunt,prӕterquam quod hæc notior ſit,illa minus cognita.Tertiam,quæ ex fine eſt,Homerus. philoſophorum Plato ſic literis, monimentisq́; conſignauit. philoſophia homini cum Deo ſimilitudo eſt, quantum homo aſſequi poteſt. nam cū duplex Dei ſit actio,notionis,qua cūcta cognoſcit, quod ſic poetæ atteſtantur,

Dii omnia norunt.

& inferiorum prouidentiæ qua mundum uniuerſum gubernat, ut iidem poetæ inquiunt,

Dat bona perpetuo ſummi regnator Olympi.

philoſophus operam dat, ut Deo quum ſimilimus euadat: uult enim omnia ſpeculari, quod omnia cõſideret, & prouidere, quod inferiora gubernet: ſiquidem & iudicat, & leges præſcribit. ita fit, vt philoſophia merito ſit homini cum Deo ſimilitudo. Illud autem, quantum homo conſequi poteſt, recte ad definitionem adiungitur, quippe cum nec eadem cognitio ſit, nec prouidentia.

Neque enim ſimile eſt genus unquam
Immortale Deum, atque homiuum, terra egreſſorum,

Quorum.n.cuiq; uis, atque natura diuerſa eſt, eorundem quoque perfectiones diuerſæ ſunt. quod in cæteris etiam animantibus, homine videlicet, atq; equo clarum eſt, & perſpicuum, quorum quia differt natura, diſſimiles eſſe perfectiones comperiuntur. quippe cum hominis perfectio ſit, honeſte.i.cum virtute uiuere, equi uero, acrem uelocemq;, & bello idoneum eſſe. Quin etiam in brutis, quæ ſunt rationes expertia, nunquam finem. & perfectiones diuerſas, niſi naturas quoque diuerſas uideremus: nam aliud cani eſt natura aliud boui, aliud homini. qđ ſi in iis, quanto magis in homine, ac Deo? ex quo fit, vt cum non parum diſsimiles habeant naturas, diſsimiles itidem perfectiones habere cogantur. iuſtis igitur de cauſis, quantum homo aſſequi poteſt, definitioni adiectũ eſt, Philoſophia itaque eſt quantum aſſequi homo poteſt, Dei ſimilitudo. quid uero, ut ſic definiretur, fuerit in cauſa, dicendum eſt nobis. quoniam, ut diximus, duplex eſt Dei vis, cognitiõis, & actionis ita animis noſtris cõtẽplatio; & actio ſunt, quæ efficiunt, vt cum philoſophus vtranque animi partem ornare cupiat, vel dum rerumomnium naturam, quomodo ſe habeat, perſcrutatur, tum etiam cum patibiles vires animi cum diuinarum rerum contemplatione coniungit, ſupra hominem extollatur: idq; in cauſa fuit, ut Plato Philoſophiam, quantum homo aſſequi poteſt, Dei ſimilitudinem eſſe definiuerit. Sequitur altera ex fine definitio. Philoſophia commentatio mortis eſt. at quoniam hæc definitio Philoſophiam mortis eſſe commentationem declarat, quomodo ea intelligenda ſit, referabimus. Cleombrotus quidam, cum eum diuini Platonis librum, qui eſt de animo, indiligenter euolueret, philoſophumq; mortem meditari de-

bere videret, ignarus quid ſibi uellet mortis illa commentatio, murum aſcendit, ſeq; inde abiecit. id quod poetæ cuiuſdam epigrammate nobis eſt notum, atque teſtatum:

Phœbe uale dixit: deq; arce Cleombrotus alta
Se dedit in Stygios Ambraciota lacus,
Nullum in morte malum ratus eſt; ſed aurea dicta
Phædonis de anima non bene nota ſequens.

Huius igitur horribilis caſus in cauſa fuit ignorantia. nam quo modo mortis meditatio intelligenda eſſet, conſiderare debuerat præſertim cum ſibi manus inferre, nemini licere iis verbis moneat ille longe omniũ quicunque fuerunt, grauitate dicendi princeps Plato, Etenim, inquit, ſermo ille, qui de iis arcanis habet, hominem ueluti in quadam eſſe cuſtodia, vt ex illa ſeipſum ſoluere, aut aufugere non deceat: magnus mihi quidem & ualde abſtruſus uidetur. atque hæc quidem ille. nefas igitur eſt, quenquam ſibi ipſi mortem conſciſcere. nam quemadmodum leges uetant, eum qui vinctus in cuſtodiis habetur, ulla carceris vincula rumpere, ita etiam dominans ille in nobis Deus, qui corporis noſtri vinculum diuina prouidentia ſua cõiunxit, vetat iniuſſu hinc nos ſuo demigrare. ꝙ ſi ita ſe res habet, quonammodo philoſophiæ mortis commentationem dicemus? mentes veſtras adhibere, & hunc uobis ex animo ſcrupulum euellam. nam cum homo conſtet ex anima, & corpore, vt ex duobus componitur, ita & animæ diſceſſus à corpore duplex erit. eſt enim quoddam naturale vinculum, cuius beneficio corpus animæ aligatur, vitalemq; ab ipſa ſpiritum trahit, quoddam uero volontarium quo corpori cõiungitur eidem ſeruiens, & ſubiecta: duplex igitur erit ſolutio, vna per quam corpus ab anima, altera per quam anima ſoluetur à corpore. mors quoque duplex erit, altera naturalis, cui omnes obnoxii ſumus, quam obimus, cum corpus ab anima ſeparatur, & altera uoluntaria, cũ ſcilicet philoſophi contemplationibus animum à corpore diſiungunt philoſohpi igitur mortem meditari, ideſt animum à rebus corporeis ſeuocare dicitur. hoc prætereà non eſt ignorandum, cum corpus ab anima ſecernitur, animam omnino à corpore non ſegregari. tantopere enim animæ corpora diligunt, vt etiam poſt mortem in amore perſeuerent: quocirca nonnulli vmbroſas prope tumulos apparitiones ob eam cauſam uideri exiſtimant. ſed neque cum anima à corpore, corpus

ab anima penitus ſeiungetur. philoſophi enim, qui adhuc vita fruuntur,& philoſophiæ parent,ſeipſos à corporibus abducunt. Philoſophia igitur eſt mortis,hoc eſt.animæ ſecretionis à corpore,meditatio, Reſtat vt quæramus,ſi Philoſophia finē habet,eorū quę ſunt cognitionē,quo iure primā definitionē quæ ait philoſophiā eſſe,rerū prout ſunt,cognitionē,& eā,qua Philoſophiā rerū diuinarū,& humanarū cognitionē eſſe affirmamus,ex ſubiecto & nō ex fine aſſumi dictū ſit:nā velut Medicinæ ſcientiā,quatenus in humanis corporibus uerſatur,ex ſubiecto,& dū efficit valetudinem,ex fine,ad quem intendit, definiri aſſeruimus, ita quoque de Philoſophia dicendum fuerat, quæ ſi finem habet rerum cognitionem,ſuperiores definitiones ex fine deriuari neceſſe eſt dicamus.primum illud uos ſcire volo,cum duo Philoſophiæ ſint genera,primum quo contemplamur,alterum quod eſt in actione, duos item fines ſortitam eſſe. quando enim Philoſophiam mortis meditationem dicimus eſſe,illam ex fine,qui in actione eſt,definimus:at cum rerum,vt ſunt, cognitionem,ex eo fine explicamus,qui cognitione comprehenditur cum uero dei ſimilitudinē, quantum aſſequi mortalis poteſt,definitio, ex vtriſq; fit:Medicina,quæ miſta eſt quantum ex contemplatione tantummodo definitur,ſcientia,dicitur,quæ in corporibus humanis uerſatur,quā ſane definitionem ex ſubiecto non iniuria ſumi dicemus .quando autem ex eo,cuius gratia fit contemplatio, ualetudinem efficiēs dicitur, ex fine definietur. at philoſophia cum ſimplicem formam contemplantem habeat, (nam id ſolum in cauſa eſt, ut rerum cognitio habeatur) aliam ex ſubiecto, aliam ex fine definitionem ſuſcipere nequaquam poteſt.nam cognitio aliquorum cognitio eſt,at quoniam cognitionis, & aliquorum cognitionis eadem comprehēſio eſt,atque intellectio, ſiue ex ſubiecto quiſpiam dixerit definitionem,ſiue ex fine,non errabit: erit tamen potius ex vtriſque:ſed nos fortaſsis ad aliarum definitionū diſtinctionem,eius uidelicet quæ dicebat,ſimilitudinē Dei, quo ad eius ab homine fieri poſsit,quæ in quibus ſimilitudo eſſet,non determinabat,& illius,quæ mortis meditationem inquibat, has definitiones ſumi ex ſubiecto confeſsi ſumus. Quinta definitio ea eſt,quā Ariſtoteles lōge omnibus præſtans & ingenio,& diligentia,propter philoſophiæ ad reliquas tum artes, tum ſcientias excellentiam ſic tradidit.Philoſophia artium ars eſt,ſcientiarūq;

ſcientia. quodam enim modo ad hanc omnia referri poſſe intelligebat. Cognitiones tum artibus, tum ſcientiis conueniunt. artes vero ipſæ, ſcientiæq; nihil inter ſe rationibus differunt. cuiusq; enim artis rationes per ſe ipſas non uariantur. at materiæ ratione diſtinguuntur: quippe cum ſcientia ut aſtronomia, geometria, & arithmetice in iis exiſtant, quæ ſemper eaden ſunt, artes vero in iis, quæ plerunque immutantur. quibus quidem fit rebus, ut geometricæ rationes mutari non queant, ut ex hoc planum atque apertum eſt. in omni circulo à medio ad circuitum omnia interualla æqualiter diſtant. hoc enim ſemper eodem ſe habet modo, medicinæ uero rationes mutantur, ut cum dicimus, contraria ſunt contrariis medicamina. id quod fit, quoniã medicina non ſemper in eodem exiſtit: ac primum propterea quod omnibus morbis remedium non inuehitur. quid ſi quiſpiam mortifero morbo vrgeretur? præterea morbi non ſemper contrariis, ſed plerunque ſimilibus curantur: ut in iis, quę accidunt, uſu venit. nam ſæpe homines ægri morbo graui, cum æſtu, febriq; iactantur, ſi aquam gelidam biberint, prius releuari uidentur: deinde multo grauius, vehementiusq; affliſtantur. Philoſophia igitur omnibus, & artibus, & ſcientiis principia dedit: vt geometriæ uniuerſas rationes: inueſtigare enim uniuerſa, Philoſophorum eſt. geometres etiam punctum indiuiduum ſumit & magnitudinis ſectionem infinitam facit: atq; iis principiis vtitur abſq; demoſtratione. ſed hæc philoſophus ſic probat. Omne terminãs terminato una dimenſione minus eſt, corpus tribus præditum dimenſionibus, latitudine, longitudine, & altitudine, à ſuperficie circunſcribitur, quæ duabus dimenſionibus longitudine, & latitudine conſtat: non. n. habet altitudinem, qua minor corpore exiſtit. extremitas item cui duo interualla ſunt, longitudo. ſ. & latitudo, à linea finitur: quæ in ſolam longitudinem extenditur, quæ itidẽ à puncto terminatur. at punctum cum indiuiduũ ſit, nulla alia terminatione cõcludetur omne igitur terminãs terminato una dimenſione minus eſt omnem deinde magnitudinem infinitam diuiſionem admittere, ſic philoſophus demoſtrabit. Sectio omnis fit per puncta, ex quorum cõcurſione nullum corpus compactum, & coagmẽtatũ inuenimus: corpus igitur per puncta diſtinctum tribus dimenſionibus cõſtabit. id quod euenit, quoniam à diuiſione nihil quicquam à corpore præter quanti magnitudinem auferri videtur, adeo vt tres illæ di

menſiones remaneant.corporis Igitur ratio ſectionem intermin tam ſuſcipit,quod ſi minus fieri poſſe propter ingenitam nobi imbecillitatẽ videbitur,id tamen ob eam cauſam non erit ſublatum.Philoſophia medicinæ quoque quatuor elementa impertitur.cum.n.philoſophi quatuor elementa demonſtrarent eſſe,idq; medici comprobarent,tot etiam ad ortum corporum,& vulgatis illis quidẽ,ſed non pluribus,aut paucioribus opus eſſe faſſi ſunt: ex quibus inquã elementis quatuor humores oriri aiunt,quos ab illis elemẽtis remotis cognatione quadã deriuari affirmant. Rhetorices quoque principia à Philoſophia ducuntur:quandoquidem orator accipit exemplum,& enthymema,quæ inductioni,ratiocinationiq;cõparant. ut.n.ratiocinatio vera eſt,cũ habet neceſsitatẽ in ſeſe,ita quoque enthymema uerũ erit,quod vna ꝓpoſitione à ratiocinatione ſuperatur: quamobrem ratiocinationis etiam imperfectæ nomen ſortitur. Ratiocinatio inquam oratio eſt, in qua poſitis quibuſdam aliud quiddam,quam q̃ poſita ſunt,ex iis ipſis quæ poſita ſint,neceſſario efficitur.pari etiam ratione exẽplum inductioni reſpondebit.enimuero ut inductio quandã probationis rationem decentem illam quidem,ſed non ſemper verã habet,ita & exemplum habeat oportet.hæc ſanè differunt inter ſe,quoniam inductio oratio eſt,in qua ex ſingulis uniuerſa probantur.vt Rhetorica,ars,iurisq; ciuilis ſcientia, ac cæteræ artes vtiles uitæ ſunt,Medicina igitur,quia ars eſt, vitæ utilitatem affert.at exemplum eſt quod ex ſingulis ſingula confirmat, & ab illis ſumit argumenta.nam eſt is locus de argumentis inueniendis ab Ariſtotele in differendi facultate tractatus vberrime . nihilq; omnino eſt omiſſum quod pertineret ad omnem rationem dicendi.perſpicuum igitur eſt,Rhetoricẽ à Philoſophia principia ſumpſiſſe.Orator præterea iuſto,honeſto,& utili vtitur,& ſi quomodo,& quando iuſtum ſpectandum ſit,& num idem cum vtili exiſtat,ignorat,ſunt enim qui iuſtum ubique ab utili non diſcrepare exiſtiment,ſunt etiam,qui ea diſiungãt, & contraria faciant . id quod perſpectum quidem eſſet,ſi ex illorum numero eſſent, quæ vicisſim retro commeant.at ipſa quoque Grammatice ad Philoſophiam refertur:nam in ſonis,temporibusq; verſatur,ex quo efficitur,vt ſub Muſica,quæ philoſophiæ pars eſt,conſtituta ſit.ſed nec ſolum artes,quæ in ratione uerſantur,atque ſcientias, uerum etiam ſordidas philoſophia indigere compertum eſt.nam ædifi-

cator perpendiculo vtitur ,ut an rectus ſit paries diſcernat . ſed quid perpendiculum ſit,neſcit.at philoſophus hanc huiuſce rei rationem reddet,omnia grauia ſuapte natura adimum tendunt, grauia ad pares angulos deorſum feruntur,recti anguli nunquam aliquo declinant.faber item lignarius,ut ligna recta efficiat,rubri ca vtitur,ſed quæ rectæ lineæ natura ſit,ignorat:geometra uero, cuius partes à Philoſophia ſunt ductæ,rectam eſſe lineã inquiet, quæ æqualiter inter ſua puncta conſtituatur . Ad ſummã omnes artes,quæ habent initium id,à Philoſophia nactæ ſunt. eſt igitur Philoſophia artium ars,& ſcientiarum ſciẽtia. Pythagoras ea por rò definitione philoſophiam explicauit , vt eſſe illam ſapientiæ ſtudium affermauerit.hic primus cũ ueterum erroribus obuiam ire niteretur,& ab illis eum qui cuiuſquam artis particeps eſſet,ſapientem nominari auderet , inter quos numerari Archilochus poteſt,cum dicat.

Rectum tridentem nauta ſapiens collocat:

Et poeta nam ita ipſe quoque ſcriptum reliquit.

Poſtquam ſapiens faber ordine fecit.

Deæ ſapientiſſimæ exhortationem probe cognoſcens hoc Deo cognomen attribuit,quem ſolum ſapientem appellari deceat . ut pote qui ſapientiam habeat,& rerum cognitionẽ ſempiternã.Cũ præterea nonnulli de Grammatica,deq; Rhetorica,nonulli etiam de natu ralibus rebus quærere quippiã cœpiſſent,alii uero cõtra ad alia,ſe contuliſſent,eos, qui naturalem contemplationẽ exercerent,Philoſophos uocari uoluit,quaſi amatores ſapientis , quẽ Deum duntaxat appellari cenſuit:eorum uero cognitionem uno & eodem nomine Philoſophia uocauit,hæc Pythagoras . multæ præterea ſunt Philoſophiæ definitiones , ſed his contenti ſimus. At quoniam res omnis uel diuiditur,uel diuidi non poteſt, utrum Philoſophia diuidatur,necne.neceſſario dicendum uidetur,ſed antequam ad hanc diſquiſitionem aggrediamur,diuiſionis,condiuiſionis,& ſubdiuiſionis uim,& naturã conſiderabimus: is enim qui ſatis commode uelit de diuiſione differere,quid earum una quæque ſit,diligenter exponat oportet. Diuiſio igitur eſt ſectio rei ex prima notione.Condiuiſio ex ſecunda notione rei partitio eſt. vt cum animal ex prima notione in rationis particeps,& expers diducimus,appellatur diuiſio.cum uero ex ſecunda,in ſupracœleſte,& terrenum mortale ue,aut immortale diſtribuitur,cõdiuiſio,

ſit.ſed hæ inter ſe ordine ſolum differunt.Subdiuiſio eſt, partes illius rei,quæ iam diuiſa eſt,ſpeciei uidelicet ſectio.(ſpeciem nunc intellectam uolo,quæ & genus & ſpecies eſſe poteſt,ſi ad aliud,& aliud comparetur.)ut ſupracœleſtis aliud fixum eſt,errans aliud nam ſupracœleſte animalis ſpecies eſt , quod in fixum uagumq; ſubdiuiſimus ita,ut fixi,& uagi genus exiſtat. Ac de iis quidem ſatis in præſentia dictum uidetur,nunc deinceps de philoſophiæ diuiſione diſſeremus.Philoſophia ut paulo altius ordiar, à nonnullis in duas,à pleriſq; in partes tris eſt diſtributa.ex iis,qui eam tripartitam eſſe dicunt,unam in contemplatione,alteram in actione tertiam in ratione uerſari dixerunt.quod utrum bene habeat,non incommodum uidetur exponere. ac primum ſciendum illud eſt, pro diuiſionis ueritate,diuina principē locum obtinere.nam.

Cunctarum diuina exordia rerum.

Id quod in cauſa fuit,ut ueteres eam diuinarum rerum rationem appoſuerint.at naturale,quantum ad nos attinet,primū eſt, quoniam quæ intelligentia ſolum pollent,à nobis percipi nón queūt prius,quam cognita habeamus ea,quæ cerni,tangi ve poſſunt.ſed re uera extremum , atque ultimum eſt , extrema enim ſubſtantia materiata eſt:idcirco extremum locum eſt ſortita.Mathematicū, quod nonnulli præpoſuerunt ei,quod in ratione uerſatur,eam ob rem medium ſibi uendicauit,quod ab ipſa natura in medio ſit ordine conſtitutum:uel quemadmodum uoluerunt ii, qui Platonis ſectam ſunt ſecuti,ut formas,quæ inſitæ,& iam in animis noſtris conſignatę ſunt,agnoſceremus,& innatas nobis ſingularum rerū quas contemplati ſumus,notiones mathematicis demonſtrationibus tanquam uia quadam,& ſcalis utentes,recordaremur. qui autem ab Ariſtotele profecti ſunt,ea de cauſa mathematico mediū locum attribuere,ut conſuetudine oculorum aſſueſceret animus ab ea ſubſtantia,quæ materiam haberet,illam cognoſcere, quæ intelligentia tantum,& ratione comprehenditur,quæ non eſt aſpectabilis illa quidem,ſed maiori & uehementiori eſſentia atq; ui prædita eſt,quàm ſi oculis cerneretur.ex hoc euenit , ut lineam, quam in materia diſcimus,nunquam æque,ac ipſam materiam,aut ceram,aut æs cognoſcamus,niſi eam à materia ſeuocātes, atq; in mentem adducentes,uehementiorem ipſius uim & naturam conſideremus.omnem uero figuram ueluti lineam,& triangulum nihil cum cera commune habere , propterea quod in ea inhæreat,

per ſe clarum eſt,atq; apertum.nam ſi à trianguli figura latus adi matur:mutabitur:cera tamẽ mutationis immunis remanebit:utra q; ſanè mutarentur,ſi natura eſſet utriſq; communis.philoſophia igitur:ut dictum iam eſt nobis,cum in eam diuiditur:quæ in actio ne uerſatur:tum in eam:quæ in contemplatione conſiſtit. Exiſtit autem hoc loco quædam quæſtio:ut.ſ.quæramus quid cauſæ ſit: cur in hæc:& cur bifariam philoſophia diſtribuatur.Diuiſio pau ciores in partes fieri non potuit,cum unum in unum non ſecetur ſed quare in plures partita non ſit,duas rationes afferemus . Cũ philoſophiam homini cum Deo ſimilitudinem,quantum eius rei capax homo ſit,definierimus,duplicesq; Dei actiones exiſtant, una cognitionis,qua cuncta cognoſcit, altera prouidentiæ , qua inferiora gubernat omnia,philoſophia iure in contemplationem & actionem eſt diſtributa.nam contemplationis auxilio , ea quæ ſunt cognoſcimus,actionis uero,inferiora diſponimus: atque eo pacto nos Deo ſimiles præſtamus.altera ratio affertur hoc modo.Animæ noſtræ duæ ſunt actiones,altera uim habet cognoſcẽdi:ut,mens,ratio,ſenſus,opinio,& cogitatio , altera uitalis eſt ac libidinum æſtu fluctuans,quæ eſt in uoluntate,electione,ira,& deſiderio conſtituta.cum igitur philoſophus omnes animi partes, noſq; perfectos eẽ uelit,cũq; ex contemplatione cognitionis uir tus,ex actione uitalis perficiatur,non ab re Philoſophiam in con templationem,& actionem diducit,præterea contẽplatricis Phi loſophiæ triplex eſt ratio:una de diuinis,altera de mathemati cis:tertia de naturalibus,neque id immerito:quandoquidem om nia ſpectare Philoſophus cupit.ſed eorum quæ ſunt:triplex or do eſt ex rebus aliæ omnino materia carent,& ſe pulcherrime ſu ſtentant,per ſeq; intelliguntur,eiuſmodi ſunt diuinæ,aliæ nunquã ſeparari à materia,nec per ſe conſtare,intelligi ve poſſunt,ut naturales,ac ſpecies,quæ materiam adiunctam habeant, cuiuſmodi ſunt lignum,os,caro,& ſimplicia corpora, quæ etiam naturalia di cuntur,propterea quod à natura proxime producuntur. Mathematica uero quæ & ſeparabilia,& non ſeparabilia ſunt, intermedia uocantur.circulus enim,triangulaq;,& reliqua generis eiuſdẽ per ſe ſine materia cohærere non poſſunt,quod in cauſa eſt ; ut à materia non ſecludantur.ueruntamen poſtquam ligneum , æneũ ve,aut lapideum circulum,atque triangulum inſpexerimus , eorũ formam à materia ſemotam animo comprehendemus non ſecus,à

ac cera facit,quæ non materiem ſed formam trahit, cum à ſigillo imprimitur dicentur ergo à materia ſegregari,cum per ſe non cō ſiſtant,ſeiungi uero,cum eam nos de illis opinionem conceperimus.Igitur cum ex iis,quæ ſunt,alia omnino ſeparentur, alia penitus non ſeiungantur,alia tum ſeiungentur, tum à materia nihil ſemoueantur,merito contemplatricem philoſophiā idiuinam, naturalem,&mathematicam philoſophi diſpertiunt.à materia enim ſecreta,diuinis,quæ in materia innixa ſunt,naturalibus, iis intermedia,mathematicis tribuuntur.Quibus materia eſt adiuncta ab eadem non ſeparari definitio nobis declarat,at mathematica ſeiū guntur.ut ex illorum definitione perſpicimus.nam in circuli definitione,quæ nobis poſita ſit huiuſmodi,circulus plana figura eſt. quæ ab una linea efficitur,cuius omnis extremitas paribus à medio lineis rectis attingitur,nulla materia ſumitur: at ſi domum definire uoluerimus, eam à materia ſecludere nihil eſt, cur putem poſſe.dicemus enim ad hunc modum, Domus integumentum eſt ex lapidibus,cæmento, lignisq́; conſtructum,quo ab æſtu, & imbribus defendimur.nam ſi materiam non adhibuerimus, nec ſcenam,nec integumentum aliquod effectum intelligemus. Mathematicum iure in medio collocatur,quoniam à naturalibus ad diuina nullo medio interiecto nequimus conſcendere atque etiam propterea quod ab iis,quæ nullo modo à materia ſeiungi poſſunt,ad ea,quæ prorſus ſeiuncta ſunt,Mathematicorum ope,quæ tum ſecreta ſunt,tum non ſunt,proficiſcimur. Ex eo enim mathematica dicuntur,ut cum ea didicerimus,beneficio illius partis,quæ ex ipſis corpore uacat,nos diuinis aſſuefaciamus. Plotinum quoque diuinum hominem in dicendo conſtat mathematicas diſciplinas adoleſcentibus tradendas eſſe cenſuiſſe, ut ſeipſos naturæ, quæ corporis expers eſt,aſſuetos reddant,quoniam ſi eos ſtatim à naturalibus ad diuina traducere uoluerimus,cæcos faciemus.quemadmodum autem ſiquis ex do,mo maxime tenebricoſa in ſplendidisſimam exire uoluerit in ea prius morari debet,in qua medio cre lumen ſit.in lucidisſimam poſtea deuenire,ita etiam iuuenes, antequam à naturalibus ad diuina dūcātur,in mathematicis,quæ ad illa tanquam gradus,& ſcalæ ſunt. ut quatenus à materia non ſeparantur,naturalibus,qua uero ſemouentur,diuinis coniungantur,neceſſe eſt exerceri.Naturalium præterea, diuinarumq́; rerū cognitio nonnullas ſuſcipit diuiſiones,quas quoniam ad huius li-

bri inſtitutum nihil pertinent,ſilentio inuoluemus. Mathematicę uero diſciplinę quatuor ſunt partes,Geometria,Aſtronomia,Muſice,atq; Arithmetice. Arithmetice numerum conſiderat. diuinæ quippe ſunt Arithmeticæ contemplationes:non tamen illum numerum,quo idiotæ dinumerant,ac computant,ſed ipſam numerorum ſpeciem diuinam appello:ut cum inquirimus quamnam habeat rationem ſenarius ad ternarium,aut nonarius ad ſenariū,nõne ille duplam,hic ſeſquialteram?ortum inſuper numerorum,paris uidelicet,imparisq;,ac pariter paris,& huiuſcemodi contemplatur.Geometria magnitudines, ac figuras conſiderat. Muſice profecto nihil præter chordarum concentum ſpeculatur. quoſdã enim inſtituit cantus, qui affectiones animi leniant, ipſumq; ad uirtutem dirigant, quod quidem ita eſſe Muſices interualla iam cadentia nobis declarant,cum tubam audimus, animo ſtatim uehementius concitamur,reddimurq; audaciores, id quod etiam in cauſa eſt,ut ea utantur milites,cum prælium ineunt.at ſi illũ dulcem ſonum,qui in theatro interuallis coniunctus imparibus, ſed tamen pro rata portione diſtinctis impulſu, & motu chordarum efficitur,qui acuta cum grauibus temperans æquabiliter concentus efficit,audiuerimus,ita complebit aures noſtras,ut quaſi ſoluto animo deficiamus.Pythagoram cum adoleſcentulum quendã tibiarum fidiculis numeroſæ ſonantibus omnino captum animaduertiſſet,tibicini,ſonum ut mutaret,iusſiſſe,ſicq; iuuenis libidinẽ cohibuiſſe,literis monimentisq; proditum eſt.ex quibus rebus efficitur,ut iis quæ de muſices diuinitate ſunt nobis dicta, adhiberi fides posſit,Quapropter ille non intelligendi ſolum, ſed etiam dicendi grauisſimus auctor:& magiſter Plato iuuenes ad muſicen exercitationemq; hortabatur,ut animum muſica,corpus exercitatione ornarent. Aſtronomia in motibus,& couuenienti,conſtantiq; conuerſione ſtellarum uerſatur,nunc quam ob cauſam mathematicæ ſcientiæ non plus,nec minus,quam in quatuor partes poſſint diſtribui,dicendum eſt.Mathematicum in quanto uerſari nemini dubium ſit, quanti altera pars coniuncta eſt, deiuncta altera. harum utraq; dupliciter diuiditur: coniuncta in eam: quæ mobilis, & eam quæ immobilis eſt, mobilis etiam uel ſemper, uel ad quoddam tempus mouetur. Deiuncta diſtinguitur in eam,quæ eſt per ſe,& in eam,quæ ex iis eſt,quæ ſub eãdem rationem cadunt,Coniunctum quantum,quod non mouetur

eſt terra, in qua geometria uerſatur. erit igitur geometria quanti coniuncti immobilis in collocatione cognitio. illud uero, quod sẽ per mouetur, cœlum eſt, in quo aſtronomia conſiſtit, aſtronomia igitur cognitio eſt quanti coniuncti, quod ſemper mouetur. itaq; aſtronomia, & geometria in coniuncto quanto uerſantur. Coniun ctum id eſt, cuius partes ad certum communem terminum omnes pertinent. Ex partibus quanti disiuncti aliam per ſe, aliam ex iis eſſe diximus, quæ cum aliquo conferuntur. Quantum per ſe deiunctum numerus eſt, quando ipſum per ſe par ne ex paribus, an par ex imparibus ſit, & non fortuito ad alterius comparationem ut in muſica fit, conſideramus. numerus igitur quatenus per ſe cõ ſideratur in hoc quanto diſiuncto uerſatur. ergo arithmetice quã ti per ſe deiuncti cognitio eſt. Quantum deiunctum, quod cum aliquo comparetur, eſt mutua relatio ſonorum, in quibus efficitur harmonia, quæ per numerum diſcernitur, & in qua muſice exiſtit muſice igitur cognitio eſt quanti per ſe diſiuncti, quod cum alio relationem habeat. perſpicuũ igitur eſt, muſicen, arithmeticenq; in quanto ſeparato uerſari. Deiunctum eſt, cuius partes conſideratæ per ſe conuenire ſimul non poſſunt. Quot igitur, quibus ue modis contemplatricis Philoſophiæ genus conſideretur, quemq; finem ſpectet, ex iis, quæ diximus, ita conſtat, ut nemo eſſe debeat quem ignorare poſſe putem. Reliquum eſt ut de ea, quæ in rerũ actione cernitur, uerba faciamus, quæ ſane prius diſtinguenda eſt. Hæc igitur Philoſophia eſt omnis diuiſa in parteis treis. quarum una moralis eſt, alia in rei familiaris ratione, tertia in reipub. bene gerendæ prudentia continetur. quicun q; igitur in ſeipſum re cte quid fecerit, ſuoſq; mores ornauerit, moralis dicetur, at qui domeſticos inſtruxerit, rei familiaris peritus uocari poterit, qui uero ciuitatem uniuerſam ſingularibus ſuis ſtudiis ornauerit, ciuilis appellabitur. quidam tamen moralem, & familiarium rerum peritum ad ciuilem reducunt hac opinione adducti: aiũt. n. ſiquis ciuitatem præceptis, inſtituriſq; bonis imbuerit, poſſe facilius ſeſe domumq; ſuam bonis moribus informare: huicq; Philoſophiæ parti, cuius omne opus eſt in faciendo, atq; agendo, ciuilem tantum ſubiiciunt. quibus ſic eſſe reſponſum uolo. pleriq; enim, qui inanẽ aucupant rumorẽ, umbraſq; falſæ gloriæ cõſectant, ci uitatẽ inſtituunt, ac ciuium mores confirmant. illi quidem, ſed ſe ſuoſq; familiares deſpicatui ducunt, ac floccifaciunt, ita fit ut,

hæc Philoſophiç pars in tres ſeiunctas partes,quarum unaquæq; in iudicandi.legumq; ferendarum rationem diſtinguitur,ſit diſtributa.Ciuilis enim Philoſophus & leges fert, quibus ciues inſtituti recte uiuant & iudicat ita,ut ſupplicio improbos afficiat,& defendat,ac tueatur bonos. Illud tamen ſcire oportet, idem in ueniri in eo,qui rei familiaris peritus ſit,quod in ciuili dicebamus exiſtere:nam is quoq; ſuis leges ſancit,& ſeruos, filiosq; contumaces iudicat,deq; eis pœnas ſumit.hæc nō modo in his duobus ſed etiam in tertio,quem moralem nominari diximus,conſpiciūtur.nam is itidem ſibi conſtituit leges cum ait.

Aſſueſce his addere frena,
In primis uentri,dein ſomno,mox ueneriq;

Præterea magnus,& nobilis rhetor Iſocrates,cum monet,ut Deum timeamus,ac pie,ſancteq; colamus, parentes honore proſequamur,& amicos diligamus,morales leges deſcribit.Sed moralis his uerbis ſeſe diiudicat atq; examinat diligenter.

Ne teneris patere ante oculis obrepere ſomnum,
Singula quam repetas operis ter geſta diurni:
Quo ueni,quid ue egi,aut quod deceat,quid omiſi.
Sic a principio percurras omnia quæq;
Comperies praue acta,dole,læteris honeſtis.

De rei familiaris perito,ciuiliq; dicemus,ſi nobis datus erit locus,ubi opportune de eis loqui poſſimus.nunc pauca erunt de ea Philoſophiæ parte,qua mores conformari putantur,nobis dicenda.ac primum quid mos ipſe ſit,aperiemus. Mos eſt hominis ornamentum.ornamentum eſt uniuſcuiuſq; perfectio,quæ ſtudio fugiendi eius,quod ſuperſit,quodq; deſit,acquiritur:ſi quippiam uero abſit,aut redundarit uitium eſt,uerum ſi quis eum turpem eſſe dixerit,qui membris aliquibus,utpote manibus, aut pedibus careat,illum eodem modo turpem dicet,qui pluribus,quam opus ſit,abundarit,ut legere eſt apud Apollonium de gigantibus,quos poeta ille ſex digitos,& quinq; manus habere fingit. turpitudo igitur eſt uel cum quid redundat,uel deeſt.perfectio itaq; eſt recuſatio ſuperuacanei,ac diminuti,quæ imperfectiones ſunt.perfectio imperfectioni contraria eſt.contraria ex contrariorum obſeruatione corriguntur.quid igitur Philoſophia ſit, quæq; illius partes ſint,palam fecimus.tota enim Philoſophia frugifera, & fructuoſa eſt,quippe quæ uitæ dux, uirtutis indagatrix, expultrixq;

trixq; vitiorum,inuentrix legum & magiſtra morum, & diſcipli næ ſit,ad quam confugiamus,cuius eſt magna laus, Platonis me- moria,& literis conſecrata,Hoc inquit,bono nullum optabilius, nullum præſtantius,neque datum eſt mortalium generi deorum conceſſu,atque munere,neque dabitur.hæc itaque ſummatim de Philoſophia dicta ſint.deinceps quæ ad librum hunc pertinẽt, dicemus Nam Philoſophiam rerum omnium, ut ſunt, cognitio- nem eſſe diximus.itaque Philoſophi operam dederunt, ut explo ratum haberent,quo nam pacto cognoſcerent omnia, cumq; ſin- gulas res oriri,interireq; vidiſſent, & ob eam cauſam incognitas eſſe.atque ſcientiam eſſe ſempiternorum, finitorumq; cognitio- nem,idq; quod eſſet diſcendum, a cognitione comprehendi de- bere,& infinitum incomprehenſum,ſe ad uniuerſas, quæ & perpe tuæ,& definitæ ſunt,tranſtulerunt.Scientiam ſic dictam Plato af- firmat,quod ad quendam nos rerum ſtatum,ac metam perducat. ergo cur a ſingulis ad uniuerſa ſe receperint,quærẽdum videtur. A ſingulis hominibus ad uniuerſalem hominem cõfugerunt,quo niam Philoſophis non ſingulos homines numero percurrere,ſed hominis tantum,naturam,hominem uidelicet animal eſſe morta- le,rationis particeps,inueſtigare,propoſitum eſt id. qui nouerit, omnes homines,qui ſunt,qui fuerunt, qui futuri ſunt,cognoſcet. ſic igitur a ſingulis hominibus ad quandam hominis communita tem ſe eduxerunt. A ſingulis item equis, ad quandam equi com- munionem,iudicantes equum animal eſſe quadrupes aptum ad hinnitum,ſeſe conuerterunt.non enim omnes ſingillatim equos flauus ne hic ſit,maculoſus ille,ſed equum uniuerſe contemplari Philoſophus uult,uniuerſa ſemper eodem modo,nec nunc aliter, paulo poſt varie,prout ſingularia ſe habent. alia enim maculoſi equi,alia flaui,natura eſt,quemadmodũ etiã Platonis, & Alcibia- dis.vniuerſalis equus,& uniuerſa homo ſimili ſemper modo ſunt. omnis enim equus eſt animal quadrupes hinniens:omnis etiã ho- mo animal eſt rationis compos,mortale,idem de cane,& alia qua uis animalis ſpecie dicẽdum eſt.cum igitur has formas, & quæ iis concluſa ſunt,humana cõſideratione nec percipi, nec circũſcribi poſſe animaduerterent, (nihil ſané mirum uideri debet,ſi mul- ta animalia ſcientiã fugiant noſtrã)ad quandam animalis commu nitatem reliqua omnia ſingulatim continentẽ deuenerunt.Atqui homo,equus,canis,& reliqua generis eiuſdẽ, quatenus animalia

ſunt,nihil differunt:eo quod omnia hæc naturam animatam,ſen ſusq; participem habeant:qui igitur,quid animal ſit, perſpectũ ha buerit,omnia animalia cognoſcet. A ficu pariter,platano atque ui te ſeſe ad uniuerſalẽ ficum , platanũ uitẽq; contraxerunt de reliquis plantis eodem modo.hæc rurſus,aliaq;.ſub plantam cõmune genus adduxerunt.quæ ſingulas plantas cõtineret. duas igitur communitates animalis,& plantæ habent.animal præterea,plantamq; ſub animato conſtituerunt.planta quidem anima prædita eſt,quoniã augetur,atq; nutritur,ac ſimilem generat ſui. ſed quo niam inanimatum animato aduerſatur.inanimatum eſt, quod ani ma caret,vt lapis,lignũ,iiſq; ſimilia infinita enim ſingularia ſunt a ſingulis lapidibus,& a ſingulis lignis ad vniuerſum lapidem,& lignũ tranſtulerunt,& ab uniuerſo ligno, ac lapide ad commune genus inanimatum,quod hæc utraq; complecteretur,cõtraxerũt. duas igitur communitates animatum,& inanimatũ habebant.hæc rurſus ad corpus commune genus,quod tribus præditum demen ſionibus eſt,referuntur.nam lapis,ligna,homo, tres dimenſiones habent.item angelos,animaſq; & iis ſimilia ſub communitatem quandam eius,quod caret corpore,quod corporeo contrariũ eſt, redegerunt.hoc enim tres dimẽſiones undiq; pares habet,ac hoc & menſura , & partibus omnino uacat . quærentes itaq; quod eſſet genus utriſq; commune , ſubſtantiam eſſe inuenerunt. nam & corpus & non corpus , ut anima angelus , deus,ſubſtantia eſt hæc igirur ſubſtantiæ communi generi ſubiecere , præſer tim cum ſubſtantia rem ſignificet,quæ ſe ſuſtentet.hæc tamen ex contrariis cognita nobis fiunt.nõnullæ quidem res ſunt, quæ per ſe conſtare nequaquam poſſunt.ſed id ſibi eſt natura comparatũ vt in aliis ſint,veluti candor,dulcedo,nigror, & huiuſmodi , quæ aduentitia vocantur.hæc enim per ſeſe cõſtare non queunt, uerũ cãdor aut in fuco,aut lacte eſt,quæ corpora ſunt . Quæcunq; igi tur ſuis ipſorum uiribus conſtiterint,neq; alterius cuiuſquam in digeant,vt homines,animæ,lapides,ſubſtãtiæ dicẽtur.eaq; omnia vt dictum nobis eſt,ad ſubſtãtiam referunrut,num igitur omnia, quæ ſunt,a ſola ſubſtantia continentur?eamq; potiſsimũ ob cauſam omnium cognitionem Philoſophus habere poterit ? nõ ſane verũ reſtabant,duo,decem,atq; viginti,quæ ſub numerũ commu ne genus adduxerũt.magnũ item aliquod,& paruũ inuenere,quæ cohærentia nominarunt,& quoniã numerum,& cohærentem illã

& continuatam naturam in eo,quod quanta ſunt,inter ſe communicari uiderunt(utrunq; enim quantum eſt)ſub uniuerſali quanto conſtituerunt.duas igitur communitates, Subſtantiam,& Quantum habebant,quæ multas res complecterentur. Erat inſuper id, quod candidũ,eſt,& multi ſingillatim candores, nam candor in fuco eſt,niueq́;,& olore.hæc igitur omnia albo abſolute ſubiecerunt.Simili quoq; modo nigrum , & fuluum colori ſubiecta eſſe voluerunt. Etant præterea dulcitudo,amaritudo,itemq́; calor,& frigus,quæ ſub Quale,quod omnibus commune genus eſt,poſuerunt. Quale eſt,ex quo ea,in quibus ineſt,qualia nominantur. vt candidum corpus,quód cãdore præſtet,Dextrum præterea, ſiniſtrũq́;,duplum,& dimidium ſuperãt,quæ ſub cõmune genus eorum conſtituerunt,quorum vis omnis,& natura alterius eſſe dicitur,vel quæ quoquo modo ad alterum referuntur.Item in Lyceo eſſe,in foroq; atq; iis conſimilia uidebant, quæ ſub ipſorum commune genus Vbi,quod locum ſignificat contraxerunt.Erant etiã heri,hodie.cras,quæ ſub Quando tempus ſignificans retulere,ſupererant iacere,ſtare,ſedere,quæ ſub Situm,qui corporis ſtatum ſignificat,collocarunt.ueſtitum eſſe,atq; armatũ eſſe.& annulum geſtare cõſpiciebãt,quæ ſub Habitũ poſuerũt,qđ eſt ſubſtantiæ ad ſubſtantiã adiũctio.Reliqua adhuc erant verberare,calefacere,& frigidum reddere,quæ ſunt ſub Actionem relata. poſtremo videbat ſupereſſe uerberari,uexari,quæ ſub Affectionem quæ immutationem ſignificat,collocarunt.Agere enim in aliquid agere eſt. hæc igitur decẽ genera Subſtantiam,Quantum,Quale, Quæ cũ aliquo comparantur,Vbi,Quando,Situm,Habitũ Actionẽ,atque Affectum habebant,ſub quibus omnia quæcunque eſſent, continebantur.Decem itaque genera categoriæ dicta ſunt,quod de iis quæ ſub ſe eſſent,dicantur? Ariſtoteles ergo de decem iis generibus ſcripſerat,& harum quinque uocum Generis, Speciei,Differentiæ,Proprii,& Accidentis meminerat,eaq́; nobis, quoniã in conſuetudinem non venerãt,incognitæ erant,Philoſophus Porphyrius boni viri munere functus hunc libellum cõpoſuit,in quo nos docet,quid quæq́; illarum ſignificet,vt cum hæc didicerimus commodius quæ ab Ariſt.de ſummis decẽ generibus tradita ſunt, percipiamus.hoc igitur eſt,quod Porphyrio propoſitum erat.Librum introductionẽ inſcripſit,quoniam eſt uia ad omnẽ Philoſophiam.nam decem ſuprema genera,ante quæ huiusmodi inſtitu-

tio etiã collocãda eſt, omnes libros, qui de Philoſophia compoſiti ſunt, præcedunt. nam vt philoſophi omnia, quæ ſunt, ſub decẽ communitatibus conſtituerunt, & nihil penitus exiſtit, quod ſub has adductum non ſit, ita quoq; grãmatici de quinq; vocibus fecerunt. Cum enim vocum infinitionẽ conſequi non poſſent, non nullas uoces ad quandam nominis communitatẽ & alias ad uerbi, retulerunt. & ſic octo orationis partes ſibi cõpararunt. eundem ſecutus ordinẽ Porphyrius omnẽ uocẽ, quæ ſignificaret, præter indiuidua, quæ ipſa quoque ſignificant, ad quinque uoces reduxit, ſub quas omnes, quæ ſignificant, reducuntur. In quot igitur, quas ve parteis unaquæque Philoſophiæ pars diuidatur, & quem finem habeat, demoſtratum eſt. nunc ea, quæ cum omnium Philoſophorũ libros incipimus, prædicenda ſunt, operæpretium eſt præfari. ea hæc ſunt. quid libro propoſitum ſit, quam utilitatem afferat, ſit ne legitimus, ordo, inſcriptionis cauſa, capitum diuiſio, docendi genus, & quam ad partem Philoſophiæ referatur. hæc ita prædici ſolent, non ut aliud quicquam additum ſit, vt ſolitum etiam in aliis artibus eſt, ſed vt promptiores lectores reddantur. Nã libri argumentum ignoratum in cauſa eſt, vt lector remoretur, & in medio deſiſtat, & eque patiatur ac illi, qui quo uadant, neſciunt, id quod in cauſa eſt, ut argumentum exponatur, ac ſi quis tantummodo argumentum cognouerit, nihil eſt, cur prontius ipſum opus aggrediatur, ſi non didicerit, q̃d utilitatis inde percepturus ſit: ea re ſit, vt iure declaretur utilitas. verum cum hæc duo nobis comperta fuerint, nihil utile fore credemus, niſi prius habeamus exploratum librum a quodam ex ueteribus ſcriptum fuiſſe, quem probatum eſſe ſciamus, quales Plato, & Ariſtoteles extitere, a quibus nihil, niſi fructu refertum dictum eſt. ita fit, vt nũ liber legitimus ſit aperiamus. Ex horũ cognitione oritur de ordine dubitatio, priori ne in loco, an poſteriori collocandus ſit. quibus quidem fit rebus, vt de ordine diſſeratur. Indicamus præterea inſcriptionem, quoniã breui quodam modo libri argumentum cõtinere videtur. Deniq; declaramus ad quam philoſophiæ partem nos ducat, vt ibi conferat conſtet inter oẽs cum itaq; explanauerimus, qua ratione moti Philoſophi hæc preſentur, occaſio nobis ſuadet, vt ea quoq; nunc referamus. Porphyrio itaq; propoſitum eſt, de quibuſdam quinq; uocibus diſſerere. ſub quibus omnia quæ ſunt continenſ, ſunt, n. hæ, genus,

Species,Differentia,Proprium,& Accidens.Hic liber ad Philo-ſophiam uniuerſam utilis eſt,cum nos doceat,quæ per ſe formis adueniant,quæ cauſæ ſunt,vt formę conſiſtant. nam propterea qđ cauſæ conſiſtant,demoſtrationes accipere ſolemus.demoſtrationē igiť docet.cuius ope totius Philoſophiæ finē cognoſcimus. Legitimū eſſe Porphirii librū clarum eſt tū ex ipſa elocutione,tū quia ſæpisſime alibi de iis quæ in hoc libro præcepta tradidit, mentionē fecit.Chryſaorium affatur, in cuius nomine multi etiā libri præter hunc apparuerūt,hocq; huiuſce rei in cauſa eſt. Porphyrius Chryſaoriū docebat, cūq; ei Mathematica declararet, rogauit. is Porphyriū,vt de ætnæo igne cōponeret hiſtoriam.tū Porphyrius profectus eſt.Forte inciderunt in Chryſaorii manus ſumma decem genera ab Ariſtotele conſcripta,quæ cum legens non intelligeret,ea de re Porphyrium abſentem ſtatim certiorē fecit, rogauitq; ut ſi ignis hiſtoriam perfeciſſet, ad ſe reueniret, ſin minus,aliquid reſcriberet,cuius ope librum Ariſtotelis intelligeret.geſſit igitur ei morem Porphyrius, & hunc libellum ei reſcripſit.A Platone enim hæc ferme omnia excerpſit,eademq; pene verba vſurpauit.ex quo planum eſt, veteris auctoris eſſe proprium. In ordine principem obtinet locum quippe qui nos ad decem Ariſtotelis genera introducit , in quibus de ſimplicibus uocibus agitur, quæ ſunt logicæ facultatis initia. ordinis igitur ratione primus liber Logices , eſt hæcq; de ordine ſufficiant Introductio inſcribitur, qua in re nonnulli quærunt , cur infinite ſit inſcriptus introductio , ambigitur enim grammatices ne ſit , an rhetorices , quibus reſponſum volumus , ſolere nos res excellentiores infinitē ſignificare , ut Homerus propter excellētiam commune poetarum nomen efficit apud Græcos ſuum. quid igitur obſtat , quo minus liceat ei , qui Philoſophiam ſignificare uult , non definite dicere ? præterea introductio vel artis,uel ſcientiæ dubio procul introductio eſt: quonam igitur pacto ſatis conuenienter poterat is , qui nos in illam introductus erat , quæ nobis ad cæteras omnes artes aditum patefacit , ſi vera eius definitio eſt , unius tantum artis introductionem librum inſcripſiſſe ? quare de hoc ſatis . Hic liber eſt totus diuiſus in partes tres , in vna , de ipſis quinq; uocibus agit, in alia eaſdem dupliciter comparat , & quid illis commune ſit,quidq; proprium declarat . quid uidelicet Generi, quid Spe-

ciel,quidq; Proprio,nec non Differentiæ,& Accidenti commu
ne ſit,in tertia quid commune habeant inter ſe.Sed antequã Phi
loſophus ad hæc aggrediatur in proœmio libri totius argumen
tum exponit,utilitatemq; & docendi formã,qua vtitur,declarat
loquetur enim tam clare.& perſpicue,vt introductionis modum
non excedat.Sub logicen,quæ Philoſophiæ inſtrumentum appel
latur,hic liber reducitur.docet enim quid ad demoſtrationis ef-
ficiendæ principium conferat,quæ quidem genere ratiocinatio
eſt.quæ ſpecies eſt compoſitæ orationis,quæ item genere oratio
eſt.Poſtremo ad decem genera Ariſtoteles perducit,quæ ad logi
cam tractationem ſpectant.Logice non eſt Philoſophiæ pars il-
la quidem,ſed inſtrumentum,ut rationibus firmabo & docebo,
cum reliqua,vt inſtitui,deinceps perſequar.

*CVM ſit neceſſarium Chryſaori & ad decẽ
ſumma genera percipienda de quibus Ariſt.
ſcripſit generis,differentiæ,ſpeciei, proprij,
atque accidentis cognitionem habere, hæcq;
contemplatio ad definiendum, & ad ea om-
nia,quæ de diuiſione, ac demoſtratione præcepta ſunt, vtili-
tatem afferat,inſtitui tibi ea breuiter, & enucleate declarare,
quæ maiores uoſtri literis, monimentiſq; conſignarunt qua in
re quæſtiones oſcuriores ſilentio inuoluam,& eas, quæ facilio
res ſunt, mediocri coniectura informare conabor.ac ne uager
latius de generibus,& formis conſtent ne ipſa per ſe,an in ſolis
animis ſint,deinde ſi per ſe cohæreant,corpora ne,an expertia
corporis exiſtant,atq; num auulſa ſint ab iis,quæ ſenſibus per-
cipiuntur,an in iis ipſis inſideant,& omnia,quæcũque ad huiuſ
modi diſceptationum genus pertinere videntur,dicere præter
mittam,cum hoc magnum opus,& arduum ſit, & magnæ,ar-
duæq; cogitatiõis indigeat:at quomodo de illis,atq; iis,quæ cõ
memorauimus, Veteres, ac præſertim Peripatetici probabi-
liter diſſeruerint,tibi exponam.*

Quæcunq; ſunt,ſuapte natura bonum expetunt, ſiquidem ori
go rerum omnium bonum eſt.omnia igitur ad bonum tãquam ꝓ
prium bonũ referuntur,a quo unaqueq; res,cũ eius plus,minus ue
pro ſuæ capacitatis menſura particeps ſit,perficitur . malum igi-
tur expetit nemo:uerum qui malum ſibi aſciſcunt, id ipſum tan-
quam bonum appetere uidentur.Siquis igitur quempiam ad ali-
quid hortari uoluerit,bonum illi oſtendit inde prouenturum, ut
ea de cauſa illum in ſuam ſententiam trahat . Porphyrius itaq;,
cum uellet iuuenes ad librum legendum excitare,& inflammare,
initio bonum ex eo profecturum indicauit.uerum quoniam bonũ
duplex eſt,alterum ut finis,prout ualetudinem bonum dicimus,
alterũ ut ad finem,uelut uenam alicui incidere,non cauſa ſui,ſed
ualetudinis bonum eſſe affirmamus.hoc loco neceſſarium, non ut duplex bonum
proprium bonum , ſed ut ad maius bonum refertur . nam ut dici-
mus,ſi ualetudini reſtitui uis,uenam tibi incidi neceſſariũ eſt , ſic
hic neceſſarium Philoſophus dixit . quippe cum hic liber ad decẽ
genera,tanquam ad finem referatur.neq; tamen bonum eſt, ut fi-
nis,ſed ut ad aliud collatum,& ut uno uerbo complectar,neceſſa
rium hunc librum dixit eſſe,uelut qui ad maius quoddam bonũ
nos perducat,& ita utilem eſſe,uel abſolute per ſe neceſſarium,cũ
fieri non poſſit,ut ſi hunc cognitum non habuerimus,Philoſopho
rum libros percipiamus.Neceſſarium dupliciter a Philoſophis ac Necessariu[m]
cipitur,uel tanquam utile,uel ut fortuito contrarium, utile illud duplicit[er]
appellant,quod alterius gratia ſumitur,ut ueſtiri,exui,hæc enim accipitur
eo ſumuntur,ut corpora minus detrimenti patiantur, & ob eam
cauſam longiorem uitam degant. neceſſariũ quod fortuito aduer
ſatur,eſt,ſine quo ſubiecta res conſtare non poteſt , ut animalia,
quæ pulmonem habent,continuo reſpirare,ut uiuant neceſſe eſt,
reſpiratio igitur neceſſaria eſt,ſi quidem animalia pulmonem ha
bentia ſine reſpiratione uiuere non queũt.hic igitur liber uel prio
ri ſignificatione,uel poſteriori neceſſarius dicitur, uerum ſecunda
fieri nõ poteſt,quoniam illi,qui Porphyrium præceſſere, philoſo
phorum ſcripta non ignorarunt.conſtat enim inter omnes librũ
hunc tanquam utilem,dictum eſſe neceſſarium,utpote qui philo-
ſophiæ præcepta nobis reddat clariora,ac dilucidiora.nunquam
tamen neceſſarius ex ſignificatione poſteriori dicetur,propterea
quod Philoſophicas res abſque huiuſmodi libello ꝑcipi nõ poſſe
ſequeretur.Neceſſarium hoc loco nõ ex libro,ſed quinque dicta

rum uocum cognitione accipiendũ eſt,quæ quidem niſi ſciantur, reliqua nunquam accurate intelligentur:quocirca Porphyrius nõ librum,ſed quinque uocum cognitionem eſſe dixit neceſſariam. atqui antequam hũc librum Porphyrius ſcripſiſſet, harum quinque uocum cognitio neceſſaria erat ad Philoſophorum contemplationes,quæ ſi huiuſmodi quinque res incognitæ eſſent,intelligi non poſſent.hic igitur liber hanc nobis utilitatẽ affert,ut quæ diſperſe,& diffuſe ab antiquioribus dicta ſunt,unum in locum cõducantur,ac colligantur,& breuior,ac facilior nobis illorum fiat cognitio.quare Porphyrius hanc inuentionem non ſibi aſcribit, ſed quæ maiores noſtri literarum monimentis prodiderunt,in medium proferre ſtudet, Porphyrius tribus de rebus in proœmio diſſerit.primum enim dicit,quid ſibi in hoc libro propoſitum ſit cum de illis quinque uocibus ſe dicturũ pollicetur, deinde quid afferat utilitatis,cum non ſolum ad illa decem genera rerũ,quorum Ariſtoteles auctor eſt,ſed ut paucis agam,ad omnes inueſtigandæ Philoſophiæ uias magnum afferre aiat adiumentum. tum ille ſe docendi genere uſurum promittit,quod facile ſit: conueniatq; iis qui ingrediuntur ad ſtudiũ.nihil enim addit,quod eorum intelligentiam ſuperare uideatur,qui primum inſtituuntur, quippe qui neque longitudine,aut contractione orationis,aut ambiguitate,aut inflexione, atque immutatione uerborum utatur: quibus omnibus,deterreri adoloſcentes,& a legendis libris auerti ſolent.Porro coniunctio illa & nobis indicat hunc librum non modo ad decem ſummorum generum Ariſtoteleorum perceptionẽ,ſed etiam ad philoſophiam uniuerſam conferre. præterea inquit decem ſumma genera,ut innueret non ſolum utilem hunc librum ad Ariſtotelica decem genera,uerum ad alia etiam, quorũ. alii auctores extitiſſent.Plerique enim Ariſtotelis commilitones præceptorem imitati de primis generibus,de interpretatione,ac reſolutione,& iudicio conſcripſerunt.Sunt igitur hæ uoces nobis adiumento non ſolum ad decem illa genera,quæ Ariſtoteles literis conſignauit,ſed etiã ad ea,quæ Archytas Tarentinus, & alii, qui Philoſophiam diligenter tractarunt, memoriæ prodiderunt. Ambigunt nonnulli in ipſo initio,cum Porphyrius dicat,Cum ſit neceſſarium,& ea quidẽ dubitatio præter rationem eſt,atq; infirma,uerũ propter confutationẽ,a qua dilucida fit,relatu digna,& ualde utilis.aiunt enim,eius,quod eſt,aliud neceſſarium eſt,aliud

contingens,aliud inſtans,neceſſarium eſt,quod ſemper eodem mo do ſe habet,ut cum ſol terras larga luce complet, dies eſt . quod uero contingit,eſſe poteſt,& non eſſe,ut legere,& non legere, nā ubi unum ponetur,eſſe alterum non poterit,niſi ſit poteſtate con ſideratū.inſtans illud eſt,quod tum re ipſa eſt,& quod præſens ſit. illud.itaque,quod eſt,iis omnibus non eſt æquale.non enim reci- procantur ita,ut cum alterum ſit,alterum uiciſsim inferat , ueluti proprium,& definitio.quæ mutuo utrique termini eſſe poſſunt, & iis uidelicet,qui ſubiicitur &is qui de ſubiecto dicitur.nam hæc duo proprium inquam,& definitio uiciſsim retro commeant, al- terum quidem ipſorum ſubiectus terminus eſt,alterum uero , is, qui de ſubiecto enunciatur.ſed quis nam ſubiectus terminus,aut , is qui in ſubiecto dicitur,eſt?ſubiectus apud philoſophos apposi- to articulo dignoſcetur,ei uero,qui de ſubiecta re affertur uerbū eſt,uel actione , uel poteſtate coniungetur omnes enim termini, qui enunciantur,aut nomina ſunt, aut uerba , nominibus quidem uox re ipſa,uerbis autem facultate cōnectitur.uerbi cauſa,ſi dixe. ro homo,ſubiectam uocem dixero,ſi animal eſt,addidero, eā di- ctionem addidero,quæ de uoce ſubiecta dicitur,illud igitur,quod eſt,omnibus æqualiter non ineſt.nec terminus qui dicitut , quiq; ſubiicitur,neceſſario,& ei,quod ineſt, quodq; contingit , æqualis eſt,ſed erit plus aliquanto,quam illa omnia,non enim conſequen tia quadam ſeſe uiciſsim inferunt,quoniam quicquid neceſſarium eſt,uel contingens,uel inſtans,id ipſum,quod eſt,dicitur,at contra ſiquid eſt,non ſemper uel neceſſarium eſt,uel contingens,uel in- ſtans,uerum ſiquid illorum fuerit,nullum cæterorum eſſe poterit quippe cum id,quod contingere poteſt,neque neceſſarium,neque inſtans ſit . Quid igitur cauſæ fuit,cur Porphyrius,qui vult om- nes terminos qui dicuntur,uel maiores eſſe ſubiectis,uel æquales nunquam tamen minores,neceſſarium , quod minus cenſetur eo, quod eſt,utpote cum id,quod eſt,latius pateat,fecerit enunciari? ſic enim dicit,Cum ſit neceſſarium:nos igitur,uetiſsimū eſſe mi- nus de maiori dici non debere reſpondemus,ſed negamus,id qđ eſt latius,quam neceſſarium ſerpere,ac manare. illa nomina pro- prie latius manare dicuntur,quæ de multis enunciantur,& in mul tis ſita ſunt,quædam enim res eſt,quæ per ſe conſiderata proprie conſtat,ut animal,quod de cane,equo,& homine dicitur, ſi quide in iis conſiſtit,& propriam habet naturam conſideratum p̄ ſeſe.

Si igitur quid animal ſit,definitione explicauerimus,ſubſtantiam animatã ſenſus participem eſſe dicemus:nam omnia, quæcunque proprie per ſe non conſtant, (ambiguæ enim uoces ſunt canis, Aiax,& id generis permulta,quæ non conſtant propria eorũ ui, ac natura.)communiora nomina dici nõ debent,ſed uoces tenues quippe quæ res non ſint,quod enim latius patet,quam aliud quic quam,ipſum prius per ſe ſit oportet,& eo pacto erit altero communius,at illud quod eſt,cum per ſe non exiſtat,ſitq; cum neceſſario,contingenti,& inſtanti nominis ſolum communitate conueniens,nullo illorum amplius erit,uox enim tenuis eſt. Pręterea ſi communius eſſe uelint,tanquam genus dicent, ſed genus eodem tempore diuiſum in ſe formas continet,quas æq; cohærere facit, neque permittit unam eſſe priorem altera, uel poſteriorem: uno igitur,eodemq; tempore neceſſarium eſſe contingens, & inſtans confiteri cogētur,quo nihil falſius. nam neceſſarium ſemper eſt, contingens,& inſtans,quandoq;.id itaq;, quod eſt, eorum genus non erit,neque neceſſario latius patebit.id namq;,quod eſt. ambi gua eſt uox,& non genus,adde nõ eſſe naturam quadam definitã ac diſtinctam,quæ in unoquoque ſingulatim inſit,ut in generibus uidetur.Si item res omnes uel finitæ ſunt, uel infinitæ. (nam ſigna,quibus res definiuntur,quatuor ſunt,omnis, aliquis non omnis,nullus,quæ ſanè notæ determinationes a Philoſophis appellãtur nullam aliam ob cauſam,niſi quod ex iis determinatur ſi quid de aliquibus uniuerſis,aut ſingulis definitur, ac pronunciatur, ſi quis Omne,dixerit,uniuerſum,Si Aliquis,partem ſignificabit.ab omnibus penè Philoſophis ſingulas res non definitas pares eſſe determinatis demonſtratum eſt ita,ut ſi dicatur,homo uenit, idẽ ſit,atque aliquis homo uenit,)Porphyrius cum absque determina tione diceret,Cum ſit neceſſarium,neque omne apponeret,illud ſit pro parte accepit,perinde ac ſi dixiſſet.Cum aliquid ſit neceſſarium.nam id,quod eſt,in parte ſumptum,idem quod neceſſariũ ualet,quemadmodum ipſi quoque fatentur.quare ſi id, quod eſt, non tenuis uox,ſed res fuiſſet,quæ proprie conſtaret, uelut animal, non peſſime de eo neceſſarium ſine illa determinatione dici poterat.Ad hæc,quando res ſignificare uolumus, id per rectum caſum hoc modo,homo,bos,equus,facere ſolemus.at quando rei partem,uel quod ex re eſt,in ſecundo caſu,ut ſi dixero Socratis, aliquam ipſius partem,uelut manum,uel caput,uel aliquid, quod

prope eum ſit,ut domum,& librum ſignificabo Si igitur Porphy rius rectum caſum dixiſſet, rem plane ipſam ſignificaſſet, ſicq; æqualiter partem de uniuerſo dici uideret.ſed quoniam obliquũ dixit,uel partem rei,uel quippiam ex re ſignificauit.neceſſarium enim æquale eſt parti eorum quæ ſunt illius, quod eſt, ut homo æqualis eſt alicui animali, & manus parti alicuius hominis par eſt.proinde ſi quiſpiam uelit id,quod eſt,ob hanc rationem proprie conſtare,non tamen eſt Porphyrio uitio uertendum, quod neceſſariũ de eo,quod eſt,tanquã de æquali male dici fecerit. Porrò id,quod eſt,genus nõ eſſe neceſſarii fortuiti,& inſtãtis.neq; in ſuper ſubſtantiæ,ac cidentisq́;,& reliquorũ generum,ſummorum rationibus affirmabo. In quibus aliquid prius eſt, & poſterius, quod de iis communiter dicitur, genus non eſt. genus enim formarum eſt genus,formæ in eodem tempore per ſe cohærent, & una earum quæq; habet,vt in ſeipsa,& non in aliis exiſtat: accidens ſi ſubſtantia poſterius erit,& ab illa habebit, ut ſit, & inſit, erit contingenti poſterius,in illo.n.habet,ut ſit.id igitur, quod eſt,de eis, non ut res cognomines faciunt, ſed ambigue dicetur: cum præſertim genus non ſit,cum in iis prius.& poſterius eſſe videatur.ex quo perſpicuum eſt,accidens in ſubſtantia, & inſtans in contingenti,non tamen in eiſdem, ſitum eſſe, propterea quod ſequatur.ut ſi ſubſtantia,& contingens tolleretur,accidens,& inſtans ſimul auferrentur,ſit uero eæ ſpecies,ſubſtantia inquam, & contingens,in quibus id,quod eſt non conſiſtit,amoueãtur,quod reliquum eſt,non erit amotum.quanquam.n. ſpecies canis intereat,hominis tamen, bouis, equi & aliorum non corrumpentur. iis igitur rationibus aliorum dubitationem perabſurdam, noſtramq́; diſſolutionem utilem,claram,perſpicuam, & concinnam eſſe demonſtrauimus.Quin etiam nonnulli principium damnãt, atq; inquiunt.id,quod eſt,ambiguum eſt,ambiguum infinitum eſt, illud igitur quod eſt,infinitum exiſtit.at initium ab infinito ſumere non decet:quibus id,quod eſt, non ambiguum eſſe, ſed ab uno aliquo,reſpondemus,prout a Medicina & librum, & inſtrumentum Medicinale appellamus.nam Medicinæ inſtrumentum, & Medicinalis potio ad unam valetudinem referuntur. quid autem ſit ab uno eſſe,in decem ſummis generibus percipiemus. Exiſtit etiam hoc loco quædam quæſtio, quid ſcilicet cauſæ fuerit, cur id, quod eſt, neceſſario præpoſuerit. id quod nos

tribus eſſe factum cauſis oſtẽdemus, prima, vt id, quod latius pa tet, principem locum obtineret, ſecunda, vt elegantior eſſet, nam ſi dixiſſet. ἀναγκαίου ὄντος, non adeo vocalis ob hiatum fuiſſet locutio, tertia, vt a generaliſſimis (vt aiunt) initium ſumeret. ita fit, ut cum Porphyrius vellet a generaliſſimis doctrinam exor diri, id quod eſt, antetulerit neceſſario. quærent demum, cur non æquum eſt, aut bonum. aut vtile, ſed neceſſarium dixerit. cui ſane quæſtioni, duplici diuiſione occurrendum eſt. Scire opportet bonum, & vtile ſibi ipſis eſſe ſubſtrata ac vicisſim cohærere, vtile in duo diſtribuitur, in utile, quod genere ambiguum eſt, & in neceſſarium. bonũ eſt, q̃d cauſa ſui expetitur, vt beatitudo, pietas. utile eſt, quod a neceſſario diſtinguitur, q̃d & ineſſe. & non ineſſe poteſt ſine interitu rei, cui inhęret, ut hoc indumentum. Neceſſariũ inſuper duplex eſt, uel quod per ſe appetendum eſt, nihilq́; a bono differt, vt beatitas, ſanitas vel quod alterius cauſa optabile eſt prout uenæ inciſio, potioq́; Medicinæ. in prima ſignificatione quinq; uocũ cognitio necaſſaria eſt, vtpote quæ nos ad decem ſumma genera, atq; vniuerſam diſſerendi uiam ac rationẽ ducat. q̃d ſane neceſſarium ſex modis dici conſtat, quippe cum & materia, & ratio, quæ in homine ineſt, neceſſaria dicatur deinde neceſſarium appellatur quod per ſe fugiendum, atq; alterius gratia ſit deſiderandum. dicitur tum neceſſarium quod per ſe optandum ſit, neceſſarium item dicitur, quod nec per ſe expetendum, nec fugiendum, ſed propter aliud quicquam ſuſcipiendũ ſit. ueluti ſunt quædã medicinę potionis. poſtremo illud neceſſarium eſt, quod & ſui, & alterius gratia amplexandum ſit, qua ſignificatione liber hic & ſui, & alterius cauſa neceſſarius eſſe dicitur. {Cum ſit neceſſarium Chryſaori & ad decem ſumma genera percipienda, de quibus Ariſto. ſcripſit, generis, differentiæ, ſpeciei, proprii, atque accidentis cognitionem habere} Quoniam Ariſtoteles in decem generibus pertractandis de generaliſſimis decem vocibus diſſerit, quas differentiis, & propriis ſeparat, ac diſtinguit, generumq́; & propriorum, ac differentiarum illic mentionem facit, generis, & differentiæ, nec non proprii, & ſpeciei cognitio illarum vocum comprehenſionem nobis faciliorem reddet, Porphyrius coniunctione Et, uſus eſt, ut non modo ad Ariſtotelica ſumma genera, ſed ad ea etiam, quæ deinceps ſubiungit, utilem hunc librum oſtenderet. Nonnullorum opinio fert

Porphyrium, Et, appoſuiſſe, vt etiam ad ea genera, quæ Architas ſcripta reliquit, harum quinque vocum cognitionem vtilem eſſe declararet, quod quam alienum a ratione ſit ex hoc intelligi poteſt. nam ipſemet Philoſophus ſtatim explanat reliqua, ad quæ afferat adiumentum. prępoſuit vero differentiam ſpeciei, quoniam ordine doctrinæ prior eſt. ſed quid cauſæ fuerit. cur genus in vocum enumeratione prius cõſtituerit, ſuo loco dicemus in præſentia de quibusnam acturus ſit Porphyrius, exponamus. Sunt itaq; Genus, Differentia, Species, Proprium, & Accidens, quæ declaranda ſunt. ac ſi uoluerimus cognoſcere, cur hæ uoces hunc ordinem ſortitæ ſint, (non enim putare debemus id temere factum eſſe) erit de hac re paulo altius ordiendũ. Vniuerſa quædam, & ſingula in rebus eſſe ſciendum eſt, ſed quoniam ſingulas res interitui obnoxias eſſe oportebat, prouida, ſolerſq; mater rerum omnium natura, quiddam quod latius pateret, atque omnia complecteretur, eorumq; formas conſeruaret, excogitauit, idq;, cum eſſet vacans nomine, genus, aut ſpeciem Veteres appellarũt atque vt hoc perſpiciatur, & ordinis cauſa nobis explorata ſit, ſingula tanquam in exemplo quodam proponemus. Socratẽ igitur, & Platonem, & cæteros ſingillatim, flauum quoque, & maculoſum hunc equum, & illum ſingula, & indiuidua Philoſophi uocauere: illa uero quæ ſingulas res continerent, velut uniuerſus homo, qui ſingulos in ſe homines comprehendit, ſpecies coniunctim appellauerunt. quæ uero ipſas ſpecies complecterentur, vt animal, ſub quo homo, & equus cõſtituuntur, genera dicta ſunt. iis interiecta intermedia differentia eſt. Differentia enim eſt quẽ admodum etiam Porphyrius poſt nobis explicabit, quo quidque diſtinguitur & hac potiſsimum de cauſa differentia in rebus apparet: ſed quantum ad genus ſpectat, nullam eſſe differentiam perſpicuum eſt. neq; enim in animali, quod genus eſt, homo, & bos differunt, quod & nos, & boues ſumus animantes, ſed rationis particeps cum acceſſit, nos ab illis ſeparauit: atq; ita differentia effecta eſt, qua homo a boue, & cæteris beſtiis rationis expertibus differat. rationis particeps dicitur id, quod mente ducitur, & ratione, ut homo. & angelus: rationis expers eſt, quod præter rationem, atq; iudicium uiuit. veluti ſunt equus, bos, & reliqua generis eiuſdem. ita ſit, ut differentia minus, quam genus, & magis quam ſpecies pateat. id

quod exemplorum appoſitione perſpectū.ac clarum fiet.ratio-nis particeps,& mortale minus patent,quā animal ſi quidem ea ab animali continentur,rationis particeps,quæ differētia eſt,cū angelum,& hominem comprehendat latius quā homo, quæ ſpecies eſt,ſerpit, ac manat. Præterea differentia magis anguſta eſt, quā genus,quatenus ſub genus cadit:at latior ſpecie eſt, quoniā rationis cõpos & expers habet in ſe,ſub quæ omnia animalia ſimul cadunt,ſpecies vero unum tantum,velut hominem, equum, & aliud quicquam comprehendit.Proprium eſt,quod in ſola,totaq; ſpecie ineſt,ut in homine natum eſſe ad riſum,in eo enim ſolo,toto,& ſemper intelligitur.Accidens eſt,quod abeſſe poteſt ſine eius rei,in quo ſitum eſt,interitu.vt candor,nigror, accubatio, inclinatio,ſesſio,Ex iis igitur quædam rerum naturam perficiūt, quædam extrinſecus adueniūt.genus,ſpecies,& media inter hæc differentia,rei naturam abſoluunt;quoniam ex ui,& natura dicūtur exiſtere,animal enim unumquodq; perficiunt,atque unaquæque res horū trium particeps eſt.vt manifeſto apparet in Socrate.nā quatenus animal eſt genus habet, qua rationis compos. & mortalis,differentiā,quia homo ſpeciē. ſimili quoq; modo in Platone,atq; Alcibiade.reliqua duo proprium,& accidēs,nihil quicquā rei naturæ conferre,ſed aduētitia eſſe dicuntur , propterea q̃d rationi notiõis eius rei,quæ ſubiicit̄,nulli uſui ſunt:ex quibus ꝓpriū illis,quæ rei naturam conficiunt,coniunctius eſt,quam accidens,ex eo quod proprium ſemper alicui ineſt,accidens tum in eſt,tum abeſt.huiuſmodi ſeparari poſſe dicuntur, quoniam ſi ea ſecreta eſſe cogitauerimus,nihil hominis naturam imminuent.id ſi ita eſſet,nigros,non eſſe homines dicēdum eſſet, quod abſurdū videtur,atq; ſi ridendi habilitatē amitteremus, nihilo tamen ſecius homines eſſemus, cum omnes hominis actiones exercere poſſemus.Iis in hunc modum conſtitutis,quonāmodo progreſſus ſit Porphyrius,animaduertite.Ea quæ rei naturā perficiunt,præpoſuit,ſecundo loco quæ nihil auxilii præſtant,collocauit ex iis prętereа,quæ naturā abſolutam reddunt,genus utpote quod magis pateat,primū obtinuit locum:differentiam deinde tanquā minus anguſta,quam genus,ſit:poſtea ſpeciem ueluti minus patentem differentia,conſtituit.Illorum, quæ nihil quicquam afferunt rei naturæ,proprium quod ad rei naturam propius accedit, accidenti præpoſitum eſt,accidens extremum locum habuit, tanquā

nihil ei ſit cum prędictis cõmune.& uti ipſum ſolum ſine interitu eius rei,in qua inhæret,adſit,atq; abſit. Eſt autē hoc loco non immerito quærendum,quonam modo accidens ſit generi,& ſpeciei contrarium,ſiquidem in genera,& ſpecies diſtribuitur. aliud nos eſſe dicimus,ſi unumquodq; quatenus habet,ut ſit,conſideremus,& aliud,cum,ad aliud referatur.cum enim quid quippiam p̃ ſe ſit,ſpectamus,hoc Subſtantiam,illud Quantum, hoc Quale eſſe affirmamus.cũ vero ad ſumma genera , quæ poſt ſubſtantiam ſunt,reſpicimus, ea quia non cõſtant per ſeſe ſed ad ſubſtantiam annituntur ,ſubſtantiæ accidere dicemus . In unoquoque itẽ ex decem generibus cũ illud,quod magis uniuerſale eſt,& quod magis ſingulis rebus conuenit, & illud , quo ea quæ ſingulis rebus accommodantur,a magis uniuerſalibus diuiduntur , proſpiciamus,horum unum genus,alterum differentiam,alterũ ſpeciem appellauimus,ita vt idem aliter conſideratum,genus,ſpecies ue,aut differentia dici poſſit.iis enim differentiæ quæ in ſummis generibus inſunt, cognoſcuntur.poteſt item & ſubſtantia eſſe , & aduentitiũ.{hæcq; contemplatio ad definiendum , & ad ea omnia, quæ de diuiſione,ac demõſtratione præcepta ſunt, utilitatẽ afferat } Hoc primũ in loco Ariſtotelis,& Platonis artẽ differendi diuerſã eſſe ſciendũ eſt.Ariſtoteles quinque modis, ut uidere eſt in topicis,opiniones affectat at Platonis dialectica in quatuor tã tũ uerſat,diuiſione,definitione,demoſtratiõe , ac reſolutiõe. hic igit liber & da definiẽdũ,& ad ea omnia,quę de diuiſiõe,& demõſtratione præcipiuntur,affert adiumentum:ita fit ut ad Platonis differendi autem utilis exiſtat.ac ſi ita ſeres habet, ad uniuerſam Philoſophiam magno nobis erit adiumentum Philoſophia quadripartita eſt,prima pars in diuiſione,altera in definitione,tertia in demonſtratione,quarta in reſolutione uerſatur.huius igitur loci ſenſum haud ſecus intelligendum cẽſeo,ac ſi Porphyrius dixiſſet,hunc libellum non modo ad Philoſophorum libros percipiẽdos,ſed etiam ſi nulla illorum ſcripta extarent,poſſe viam rerum omnium inueniendarum ſtudioſis ſuppeditare ſed de ſingulis eſt ordine differẽdum.Diuiſionis igitur intereſt. propoſitum genus in proprias differentias diuidere,hæcq; diſtinguẽdi eſt ratio. Animal in id quod ratione utitur,& quod rationis expers eſt, diducitur,uerum nõ ſic animal aliud eſt homo,equus aliud & aliud hoc quippiã,nam illos qui res diſtribuunt hoc modo,& coquis male

Philoſophia quadripartita

fruſta ſecantibus, & obſonia mēbratim nō diſtinguētibus, id eſt imperitis, rudibusq; hominibus, ac phyſicæ rationis ignaris ſimiles eſſe, Plato in Philoſophia iudicio doctiſſimorum hominum facile princeps opinatur id quod ſcriptum reliquit. Proprium definitiuæ eſt, unicuique rei propriam definitionem dare, principem diuiſionem ars definitiua conſequitur, quoniam definitio diuiſione vtitur. cum ex generibus, & differentiis, quæ rei naturam abſoluunt, ac complent, eliciatur. is igitur, qui definiet, ex diuiſo genere aſſumet, quæ ad definitionem faciunt, veluti ſi ex hac animati diuiſiōe in animal, & plantā, & animalis in ratione utens, & rationis expers, mortale, & immortale excipere hominē voluerit is, qui definit: ratione utens, & mortale animal excipiat. Demōſtratiuæ propriū eſt, ex propria natura res demoſtrare, non quomodo oratores ſolent, apud quos cū rei dubiæ fidē faciunt, auctoritas valet plurimū: ſed quemadmodū Plato præſtāti vir ingenio, qui cū animā nullo mortis fato perimi vellet demonſtrare, id ex natura propria animæ atque ui cōfirmauit. Anima, inquit, a ſe mouetur, quod a ſe mouetur, ſemper mouetur, quod ſemper mouetur, immortale eſt, anima igitur immortalis eſt, ita fit ut qui demōſtrare voluerit, hunc morē teneat neceſſe ſit. etenim demonſtrationes ueræ ex definitionibus fiunt, definitiones rei uim, & naturā patefaciūt. cōſtat enim demōſtrationes ex rerū ſumi ui atq; natura, non autē aſſumi foris. præſertim cū exteriora nō neceſſario rem ipſam conſequātur. tertiū igitur locū ſortita eſt demonſtratio, quoniam ipſa definitione definitio diuiſione utitur. Munus reſolutionis eſt, compoſita in ſimplicia, ex quorum cōpoſitione ſunt facta, diſſoluere, vt grammatici quoq; facere ſolent, qui orationē in nomen, & verbum, hæc in ſyllabas, has in elementa diducunt. at Philoſophi naturæ interpretes, ac virtutis magiſtri de rebus agunt, quippe qui hominem in caput, manus, & pedes, hæc in oſſa, carnem, & neruos, eadem in quatuor elementa, ea demum in materiem, & formam diſpertiunt. reſolutione in raciocinationibus utimur, cum eas in propoſitiones, & propoſitiones in terminos deducimus, id quod Ariſtoteles in iis libris docet, quos de hac arte cōſcripſit. prima igitur omniū eſt diuidendi ratio, altera definiendi, tertia dimonſtrandi, quarta denique reſoluēdi, ac triū duntaxat mentio facta eſt, quoniam hic liber eſt ad illas, maxime utilis. de generibus enim, & differentiis verba facit, ac docet.

etenim

etenim qui diuiſionis ſcientiã callet,genus in ſpecies per differẽ-tias proprias recte diſtinguet.atque is qui definiet.ex genere & differẽtia definitionẽ ſumet,Demoſtrationes definitionibus conſtant.& definitiones ex generibus.& differẽtiis. vt dictũ iam eſt Id ipſum alia quoque ratiõe poteſt probari.Illæ tres inter ſe colligatæ admodum ſunt,vt definitio diuiſione,& demõſtratio utriſque vtatur.nam qui demonſtrat rerum definitionem aſſumit , ut rei naturã comprehendat.item definitio diuiſione vtitur.at reſolutio neutra illarum utitur,quinetiam diuiſioni cõtraria eſt.quoniam diuiſio unũ accipiẽs,in plura diſtribuit, reſolutio uero uſq; eo procedit dum in unum deſinat,nam ſi hominem accipiat,& in partes diſſoluat,partes illas in humores,hos in elementa,hæc denique in materiam & formam parietur.elementa enim ex materia,& forma ſunt conflata.Alio præterea modo ſic,Qui diuidit a ſimplicibus ad compoſita progreditur,qui reſoluit, a compoſitis ad ſimplicia regreditur.& ei,qui definit,aduerſatur is , qui reſoluit.quoniam alter rei naturam cõiungit,alter diſpergit.Id alia quoque ratione firmabitur.Si reſolutio diuiſioni aduerſa eſt,cũ definitio ſine diuiſione fieri non,queat.definitioni itidem aduerſam eſſe pſpicuũ eſt.ita ſit, ut demoſtrationi quoq; cõtraria ſit futura,etenim ſi demonſtratio definitione, & diuiſione utitur,& his duabus aduerſa reſolutio eſt,demoſtrationi nimirum erit aduerſa.Sed in iis enumerãdis qd cauſæ fuit,cur definitionis prius quam diuiſionis,quæ prior eſt,mentionem fecerit? quoniam in quam uidebat huic libro propoſitum eſſe,ut illarum uocum definitones traderentur. Compoſitio a diſſolutione differt, quantũ tamen ad ſubiectam rem ſpectat, nihil intereſt . nam velut inter aſcendentes,& deſcendentes.ita inter compoſitionem, & reſolutionem diſcrimen verſatur,idq; tantummodo relatione quadam. quando autem a ſuperioribus,primiſq; principiis ad inferiora & vltima deſcendimus,compoſitio fit,cum ab vltimis ad prima conſcendimus,reſolutio, & quoniam compoſitio, cum id coagmentauerit.quod ſtatuerat,finem conſtruendi faciet , ita quoq; reſolutio efficit , cum id,quod propoſitum erat diſſoluerit . nam qui reſoluit , quippiam compoſitum reſoluit . niſi fortaſſe uelit in eo , quod fieri nequit,laborare , ſeq; excruciare , dum ſimplex omni cura ſtudet diſoluere . compoſitum e multorum ſimplicium compoſitione couflatum eſt,is igitur, qui reſoluit ,in

multa diſſoluet. Siquis igitur arbitretur eum qui compoſitū reſoluit, illud in unum ſimplex diſſoluere, falletur ne, an non mea ſententia non ſane. quin id proxime ad uerum accedit. dicemus tamen compoſitum in plura coniuncta diſſolui, & quod ultimum erit, in unum tantummodo reſolui. Oportet igitur hoc nobis compertū eſſe, ut aperte loquar, ſimplex in multa componi, neq; amplius reſolui. atq; ultimum compoſitum in multa coniuncta reſolui. neque amplius in unum ſupremum cōpoſitum iri. Neque uero quenquam moueat. quod definitio, quæ poſterior eſt, diuiſioni præpoſita ſit. id enim factum eſt, quoniam nihil nobis impedimento eſſe debet, quin ea, quæ nobis placuerit, in doctrina noſtra priora, uel poſteriora conſtituamus, deinde quatenus ad intelligentiam attinet noſtram, compoſita ex definitione cognita priora ſunt. quibus quidem fit rebus, ut non ſine ratione definitionem diuiſioni præpoſuerit. Reſolutionem fortaſſe ideo prætermiſit. quod eadem, ac compoſitio ratione ſubiectæ rei affectione tantum, ac collatione, ut dictum nobis eſt, differre uideretur. Præterea contemplatio apud Philoſophos cognitionem ſignificat. {Inſtitui tibi ea breuiter, & enucleate declarare} quoniam alia quoque docendi uia eſt, quæ ita coanguſtatur, ut tantummodo capitum commemorandorum gratia tradi ſoleat, dixi breuiter & enucleate, quatenus ſcilicet ad eos inſtituendos pertineat, qui ingrediuntur ad ſtudiū. deinde addit {Quæſtiones obſcuriores ſilentio inuoluam.} Tria ſunt, quæ iuuenes a legendis veterum libris dehortantur, ac reiiciunt, longitudo dictorum, obſcuritas rationis, qualis eſt in libro Ariſtotelis, qui de interpretatione inſcribitur, ac demum reconditæ, exquiſitæq; ſententiæ. Porphyrius igitur, ut ad ſe alliceret eū, qui audit, ait hunc libellū huiuſcemodi nequaquā fore. nā neq; futurum prolixum, neq; difficiles explicatus habiturum illa uerba breuiter, & enucleate, declarant. cum præterea ſubiungit obſcuriores quæſtiones ſilentio inuoluam, ſignificat ſe reconditas, abſtruſasq; ſententias non tractaturum, innuit præterea dictata non eſſe difficilia, cū inquit, quæ faciliores ſunt, poſtremo breuiloquentē ſe fore indicat iis uerbis. mediocri coniectura informare conabor, quæ etiam uerba ad doctrinam referenda nō ſunt. philoſophi .n. certa ſcientia res demonſtrant, nō coniectura aſſequuntur. Sed Porphyrius hæc ad Chryſaorium ſcripſit, qua ſe ea tantum dicturum ſpondeat, quæ ad illum inſtituendum attinerent: cum præſer.

tim philoſophorum ſit,omnia uera ſcientia demonſtrare,non con iectura coarguere.{ Ac ne uager latius,de generibus,ac formis cõ ſtent ne ipſa per ſe &c.} Breuẽ,facilemq́;,& obſcuriorum quæſtio num expertem doctrinam facere pollicitus eſt.ne quis igitur ho rum diſquiſitionem minime inuolutam, & latentem eſſe diceret. Philoſophus eſſe abditam,& retruſam ex iis clam indicauit, atque innuit.erat ergo de iis controuerſia ualde abſtruſa.quæ data opera prætermiſſa ab eo eſt.atq; ut apertum id fiat,& diſtinctius perſpiciatur,quàm maxime poſſumus,plane ac dilucide exponamus. Ea,quę ſunt,uel per ſeipsa cõſtant vel in ſimplici intellectio ne ſunt,ea rurſus, quę per ſe cohærent, uel corpora uel expertia corporis exiſtunt,illa præterea,quæ corpore carent, ut anima rationis cõpos atque angelus,auulſa a corpore ſunt,alia ut candor nigror & brutorum animæ a corporibus non diſtrahuntur,ex illis deinde quæ per ſe cohærent, alia ante multa, alia poſterius genita,& in anima noſtra ſita ſunt.Eorum quæ ſunt,quædam con ſtant per ſe, quædam in ſolis animis noſtris inſunt, quæ cum animo comprehenſa ſint, conſtant, & minime intellecta non cohærent.ſed ubi primum inſiſtet intelligentia,ipſa quoque ceſſabunt vt in Hippocentauro luculenter uidetur,neque.n.vſquam extat, ſed cum nos equum centaurumq; conſpicimus,noſtra cogitatione utroſq; coniungimus,atq; ita compoſitis Hippocentauri nomen imponimus.hircum præterea,& ceruum natura produxit, utrunque nos cogitatione componimus, compactumq́; hircoceruum appellamus. Antiſthenes uero genera, & ſpecies in ſolis animis hac ratione fretus eſſe cenſebat, dicere enim ſolebat, equum uideo,illam tamen vniuerſam equi rationem ſeu ſpeciem, quã ideã vocant,non video,hominem itidem video,at non humanitatem. atque hæc quidem ille,ſecundum enim ſenſum ſolum uidebat,neque rationis auxilio ſeſe in altiorem inuentionem, & ſpeculationem poterat extollere,atq; erigere. Eorum igitur quæ conſtant, alia corpora ſunt,alia non corpora,atqui ex Veteribus alii prorſus hæc eſſe dixerunt,alii vero non eſſe voluerunt.ex illis poſtea, qui ea eſſe prodiderunt,nonnulli corpora,nonnulli ſine corpore eſſe putauerunt.ſed qui corpora illa eſſe contenderunt. in eadem ſententia perſtitere qui uero illa corporis eſſe expertia dicebant alia ea eſſe per ſe ſunt arbitrati,alii vero in iis,quæ ſenſibus percipiuntur;id quod factum eſt, quoniam nouerant illi ea,quæ corpo

re carent,de quibus feci ſupra mẽtionem,uel per ſe cohærere,ut angelum,Deum,uel in aliis niti,ut candorem,& figuras,hæc igitur alii per ſe,alii vero in iis,quæ ſenſu comprehenduntur,cõſtare dixerunt.quoniã item corporis expertia ,quæ in iis inhærent, quæ ſenſu percipiuntur,uel per totam rem ſeſe porrigunt,atque tendunt,vt candor in fuco,vel extremitati ſolum inſident: vt in globoſa figura cernitur.alii ea ipſa per totum ſe perfundi aiunt alii vero in ſola ſuperficie reſidere tradiderunt: Sunt etiam, qui nonnulla cohærere in iis,quæ conſtat,arbitrentur, nec alia ratione poſſe conſtare,quam locum.& tempus,cum ea cõtineant,quæ ſub ſenſum cadunt.cum igitur tot ſectæ ſint,atq; hominum opiniones,qui prędicta negent,& affirmẽt, quæſtio de generibus,& formis in controuerſiam adduci poterat, ſint ne, an in ſimplici quadam ratione & intelligentia contineri,prout Antiſthenes cẽſuit,dicendum fit,at poſtquam hæc ita eſſe,& conſtare inuentum eſſet exiſtebat etiam quæſtio quædam ſubdifficilis corpora ne eſſent,an corpore carerẽt:huius nanq; diuiſionis vtraque pars fautores habuit, qui eam ſtudioſe defenſitarunt . verum cum eſſet compertum ea eſſe ſine corpore,poterat oriri dubitatio , utrum a materia diſtraherentur,an in multis eſſent, & a materia dirimi non poſſent uerũ ut hoc clarius,atque illuſtrius fiat , exemplum quoddam adiũgam,neque enim fortuito,& nullis innixi rationibus alii corpora,alii corporis expertia eſſe dixerunt,ſed ratione quadam utrique ducti,neque inter ſe contrarii iure procedunt. Intelligatur annulus,qui alicuius,vt pote Achillis , imaginem inſculptam habet,multæ inſuper ceræ ſint.& ab annulo imprimantur,ueniat deinde quiſpiã uideatq; ceras omnes unius annuli impreſſione formatas,annuliq; impreſſionem in mẽte contineat,ſigillum annulo inſculptum ante multa dicetur,in cerulis impreſſum in multis,quod uero in illius,qui illo venerat,intelligẽtia remãſerit,poſt multa,& poſterius genitum dicetur. idem in generibus,& formis intelligẽdum cenſeo. Etenim ille optimus ,& præſtantiſſimus procreator mondi Deus , omnium rerum formas, atq; exempla habet apud ſe.ut ſi hominem efficere uelit ,in hominis formã,quam habet,reſpiciat,& ad illius exemplum cæteros faciat omnes.ac ſi quis reſtiterit,dicetq; rerum formas apud creatorem non eſſe,quæſo ut diligenter attendat.opifex,quæ facit,uel cognoſcit,vel ignorat,ſed is,qui neſciet,nũquã quicquam

faciet. quis enim id facere aggreditur,quod facere ignorat? neque enim facultate quadam rationis experte aliquid aget,prout agit natura.ex quo conficitur,ut natura etiam operetur,&ſi quæ faciat,non aduertat:ſi vero ratione quadam quicquā facit,quod cunque ab eo factum eſt omnino cognouit,ſi igitur impium non eſt,ſi dixerimus Deum more hominum agere , quæ fecit cognouit,ſi cognouit,quæ fecit,in ipſo rerum formas eſſe perſpicuum eſt, formæ autem in opifice ſunt,perinde ac in annulo ſigillum. hæcq; forma ante multa,& auulſa a materia dicitur . at qui hominis ſpecies in unoquoque homine eſt,quemadmodum etiam ſigilla in ceris,& in multis,nec auulſa a materia dicetur. at cum ſingulos homines animo cōſpicimus,& eandem in unoquoq; formam atque effigiem videmus ,illa effigies in mente noſtra inſidens poſt multa ,& poſteries genita dicetur,uelut in illo quoque dicebamus,qui multa ſigilla in cera,uno & eodē annulo impreſſa conſpexerat,poterit hæc a corpore ſeparari, cum non in corpore,ſed in anima inhæreat,nō ſeparari uero, quoniā per ſeſe ſeparari non poteſt.non ſecus :qua formas ante multa poſuit ille non linguæ ſolum,uerū etiam animi ,ac virtutis magiſter Plato, negat.n.has abſolute opificis intelligentias eſſe, ſed ſubſtantias quaſdam,quæ animo cernantur,& ratione intelligantur, in quas opificem intueri uult,vt ea,quæ,hic ſunt,ad illarum primarū imaginum exemplū efficiat,ac condat.Porphyrius igitur ait ſe nolle quærere,nū ea quæ corpore carent,a materia,veluti ea,quæ in opifice ſunt,ſeparari vel nō ſeparari posſint,ſicut ea quæ in multis ſunt,ſeparari uel poſt ea,quæ ſenſibus ꝑcipiunt,id eſt ea,quæ poſt multa ſunt.Scire quoque debemus de iis Ariſt.a Platone diſſentire nā.Ariſt.uult illas a materia nō poſſeſeparari,Plato uero ſeparari cēſet poſſe,uerū demōſtrare quō hi principes Phyloſophorū inter ſe disſideāt,atque diſcordēt,ꝑpterea quod Ariſt.formas illas naturaliter intelligere uideť,ad hoc noſtrū inſtitutū nihil ꝑtinet.{ At quō de illis atq; iis } Promiſerat Porphyrius ſe librum hunc utilem ad Ariſt.ſumma genera confecturum,quæ progreſſus,& uiæ quædam ſunt ad uniuerſam phyloſophiæ ſpeculationem,quæ in differendi ſubtilitate verſatur . Orationis uero multæ partes ſunt,enuncians,optans,vocaus, imperans,atq; interrogans ,ac præterea multæ quas nunc colligere propoſitum non eſt.in iis.n,quæ logica appellantur,quia differūtur ſubtilius

non de omnibus,ſed de enunciante ſolũ oratione agitur.ea enim nuncius animæ eſt , quæ intelligentia prædita eſt ,& cognitione, cæteræ vero ei animæ attribuuntur, quæ libidinum æſtu fluctuat. nam qui rogat,aliqua cupiditate ductus rogat,Siquis item quempiam uocat,aliquo deſiderio impulſus vocat,idem agit,qui aliquẽ alloquitur.Sola enuncians oratio vera eſt,aut falſa . reliquæ nec veræ,nec falſæ ſunt.ita quoque fit,ſi quis deprecetur. Enuncians oratio vel vera,vel falſa eſt,veluti ſi animã mortalem,vel immortalem eſſe quis demonſtret,ſemper vel verũ, vel falſum dicet. eſt .n.enuntians oratio,quæ rem eſſe, vel non eſſe demonſtrat . atq; duas habet voces,quæ termini dicuntur.quarum altera ſubiicitur altera deſubiectate quippiam enunciat,ſed vt planius,atq; apertius id fiat,exemplum apponam,homo animal eſt.homo , quia de eo ſermo habetur, ſubiicitur , animal de homine dicitur . Simili quoque modo in hac propoſitione, Anima immortalis eſt, & cæteris eiuſdem generis,nam anima ſubiicitur, & immortalis de illa dicitur.ita fit,vt huiuſmodi oratio non immerito illos duos terminos habere dicta ſit.Porphyrius poterat quoque de generibus,& formis diſſerere,quatenus ad primam Philoſophiam pertinet, cũ præſertim de formis generum ac formarum, ſint ne apud Deum, an non , oriatur plerunq; magna diſſenſio . vera igitur Platonis opinio eſt,qui ideas animo cerni,& ratione intelligi,ac per ſe cõſtare vult.quas & vere,& primo ſubſtantias appellat . ſiue etiam non uera,vt Ariſtoteli videtur.naturaliter quærimus,quando cõſideramus,natura ne in ſeipſa formarum,generumq; rationes habeat.natura enim non facit perinde,ac nix,quæ nulla ratione frigidum reddit quippiam,vel vt ignis,qui adurit,ſed omnino ratione quadam efficit.& ſi quæ faciat non cognoſcit.poteſt item alio modo naturaliter quæri,vtrum videlicet hæc in multis ſint,utrum inquam vniuerſum animal,& vniuerſus homo in multis eſſe dicatur . & quæ nam natura iis ſingulis communis ſpectetur , ſed id, quod ita conſideratur,diuidi nullo modo poteſt.poſſumus demũ de iis quærere ea ratione qua ſolent ii , qui disſident inter ſe ita, vt prima illa argumentandi principia non tranſgrediantur,cum.ſ. inueſtigant,num quædam ſint,quæ aliquibus ſubiiciantur , & nũ quæ dicantur de quibusdam,Genera de formis,ac differentiis, nõ tamen contra,dicuntur. Dictum.n.eſt genus differentiam ſpeciẽ, ordinem quendam ſeruare,ſiquidem genus in vocibus primas te-

net,ſecundum locum ſpecies ſortitur, iis intermedia differentia eſt. Superiora de inferioribus dici debent,non tamen reciprocatur. nam ſi dixerimus,Omnis homo animal eſt,verum dicemus,at ſi reciprocabitur oratio,vt dicatur,Omne animal homo eſt, falſum dicetur. omnis itē equus rationis exps eſt,verū eſt,ſed omne rationis expers equus eſt,ſalsū eſt. nam rationis expers non debet equo ſubiici,vt nec etiam animal homini,vt recens dicebam. eſt igitur explicandum qui termini ſubiiciendi,& qui dicendi ſint,id quod Philoſophus deinceps faciet,ac propterea addidit,probabiliter,ideſt vt ad eam Philoſophiæ partem ſpectat,quæ eſt quærendi,ac diſſerendi{At quomodo de illis,atq; iis,quæ commemorauimus veteres,ac præſertim Peripatetici probabiliter diſſeruerint}ratione diſſerendi vtetur is,qui rerum accidentia inueſtigabit. naturaliter diſputant illi q ſubſtantiam inquirūt: diuine vero, qui rerum omnium ortum,& quare vnaquæq; conſtet, indagant. Cum itaq; naturaliter agere de generibus,& formis,vt iam dictū eſt,ſit ea,quæ ſenſibus percipiuntur,exquirere, vt Ariſtotelem feciſſe videmus,diuine,cum ea quæ in opifice ſunt, perſcrutamur, vt in Parmenide Plato,hoc loco logico potius more de iis agendum eſt,quoniam in logica facultate enunciantibus orationibus vtimur,in quibus nonnulla ſubiiciuntur,nonnulla de ſubiectis dicuntur. Subiectus autem terminus,& qui de ſubiecto dicitur aut genus,aut ſpecies,aut differentia,aut proprium,aut accidens eſt. {Quomodo de illis}hoc eſt generibus,& formis. nam ſubito de illis verba facit,addens præterea,atque iis,reliqua tria differentiam,proprium,& accidens ſignificauit. niſi forte ita intelligendū ſit,ut cum dicat,de illis,genus,differentiam,& ſpeciem, cum addat, atq; iis,proprium,& accidens ſignificet.{ac pręſertim Peripatetici}Porphyrius horum inuentionem, ac doctrinam non ſibi aſciſcit,ſed Peripateticis,qui omnibus,qui ea probabiliter tractauerunt, longe diligentiores fuerunt. Peripateticis id nomen hac de cauſa impoſitum eſt Diuinum Platonem in academia deambulare ſolitum,& cum familiaribus congredi, vt corpus exerceret, atque eo pacto ad animi ſplendorem ſuſcipiendum aptum redderet,literarum monimenta tradiderunt. inſtrumenta.n.ſigno ſunt,quale artificium opificis ſit. ita fit,vt etiam Platonis commilitones, propterea quod diſputabant inambulantes in Lyceo, Peripatetici cognominati ſint, Ac primo ab ipſo Platone Ari-

ſtoteles,& Xenocrates,quorum alter Peripateticorũ, alter,Academiæ nomen obtinuit,profecti ſunt. Ariſtotelici enim Peripatetici ex Lyceo. Xenocratici Peripatetici ex Academia dicebantur.paulopoſt tempore Ariſtotelis ſtudioſi actionis cognomẽ retinuerunt,& loci abiecerunt.at qui ſe ad Xenocratem applicuerunt,actionis nomẽ exuerũt,& loci cognomẽ induerunt,& Academici uocati ſunt.Porphyrius itaque,qui Platonis etiam ſectam ſecutus eſt,inſtitutionẽ quãdã ad Platonis dicta,& ad ſumma genera Ariſtotelis vtilem ſcripturus,tibi,inquit,explicabo,quomodo de iis antiquiores,& præſertim Ariſtotelici(nã ob hanc cauſam dixit,& præſertim Peripatetici.) locuti ſint.Sũma genera decẽ ſunt,Subſtãtia , Quãtũ, & reliqua,ex quibus ſola ſubſtãtia ſe ſuſtẽtat,cætera ad ſubſtãtiã innituntur.hæc generis deſcriptio,quæ danda eſt,omnibus decem conueniet. uerum non dicendum eſt, æq; cęteris,ac ſubſtantiæ conuenire,differũt enim qua ſunt,quoniam quicquid acciderit ſubſtantiæ ut uidelicet tanquam genus in ſpecies,quæ ſub ipſa ſunt,diuidatur, in cæteris itidem accidentibus efficietur.diſtribuũtur enim ipſa quoque in ſpecies,quę ſub ipſis exiſtunt,veluti genera.verum aliud eſt,ſi quatenus ſubſtantiæ,& accidẽtia ſunt,atque aliud.ſi prout ſumma genera,id quod omnibus commune eſt,conſiderabuntur.

DE GENERE.

GENVS, *& ſpeciem non ſimpliciter dici videtur.*

CVM nobis indicauerit,quid libro propoſitum ſit,quamq; afferat utilitatem , & quiſnam modus ac ratio habenda ſit,ut eos inſtituamus qui recens ſapientiæ ſtudiis opera innuãt,dixeritq; uelle quæſtiones difficiles ſilentio tranſire,& faciliores in medium adducere,oſtenderit etiam quæ abſtruſæ & quæ faciles ſint , ſingularũ nunc quinque uocum doctrinã explanare. aggreditur.de genere primum dicit,quoniam cum voces numerarentur, primæ ei delatæ ſunt.genus etiam ob hanc cauſam ſpeciei præponitur , quia multas ſub ſe ſpecies comprehendit.& quanquam genus, & ſpe

cies mutuo ſeſe referat,ſunt tamen quædam ex iis,quæ ſub eandem rationem cadunt,quibus nonnulla reperiuntur cæteris antiquiora,& eorum cauſæ dicuntur,quemadmodum patrẽ filii cauſa dicimus,& quatenus homines utrique ſunt,priorẽ atqui ſimul cognoſcuntur,& ſeſe mutuo cõſtituunt eo, quod ſub eandem cadunt rationẽ.quæ cum aliquo cõferuntur,quædã ſubſtãtiæ prius ſint neceſſe eſt.cum igitur cauſam eorũ quæ cum aliquo comparantur,cauſam inquam priorẽ inueſtigabimus,eam uel tempore, vel ordine naturæ priorẽ eſſe cõperiemus. & illã per cauſam antiquiorẽ dicemus.in patre igitur ac filio temporis ratione pater ſenior eſt.ipſe enim ſubſtantia quædam eſt,quæ filii naturam efficit.igitur hoc modo patrẽ dicemus filio antiquiorem,Dominus quoq; ac ſeruus,præceptor,ac diſcipulus & ſi ex iis ſunt, quæ cũ aliquo conferuntur,ſola tamen cauſa,non tempore priores ſunt. ac tempore quidẽ itidem eſſent,ſi Dominus ſeruo,& magiſter diſcipulo ſenior eſſet.idẽ in genere,& ſpecie intelligi par eſt genus.n.& ſpecies ſub eãdem rationẽ cadunt, quę ſub eandem cadunt rationẽ,ſubſtantias prius eſſe neceſſe eſt, genus ratione ſubſtantiæ ordine naturæ quia ſpeciei ſubſtantiã conſtituit,prius cõſtat,at non tẽpore.genus enim in ſpecies diducitur, omne quod cunque diuiditur,prius ſuis partibus eſt, utpote quod illas conſtituat,genus igitur ratione ſubſtantiæ,ſpecie prius eſt ,priora ꝑ ſubſtantiam in iis,quæ ſub eandem cadunt rationem,per cauſam priora ſunt ,genus itaque ſpecie antiquius eſt.ac merito primum locum obtinuit.Quin etiam in hominis ortu naturam eiuſmodi ordinem ſeruare exploratum eſt,atque teſtatum.nam ſemen humanum accipiens primo uitale facit atque animatum,paulũ procedens,ſenſum impertitur, & ita animal efficit , tum libidinem, & iram adiuugens,rationis expers animal cõſtituit, poſtremo rationẽ perfecta addens,hominẽ efficit .genera igitur propter ſubſtantia ſunt formis priora.ſed prout genera &ſpecies mutua quadã relatione ſimul in aliis ſunt,& una dimouerẽ, nomina tãtum ſunt,Quærendũ hoc loco dignũ putamus,quã ob causã cũ generis doctrinã nobis tradat,ſpeciei,& nõ differẽtię,ac reliquarũ uocum meminerit , Dicendum igitur ad hoc eſt quam breuisſime . Genus & ſpecies ſub eandem cadunt rationem , ut iam dictum eſt nobis.ſpecies enim generis ſpecies eſt, genusq; ſpeciei eſt genus. ea re fit , ut non ſine ratione in genere declarandi

BIBLIOTECA NAZ.

eo,qui genuit,ſiue à loco,in quo quiſpiã natus eſt.ita.n.Oreſtẽ à Tantalo,& Hylũ ab Hercule genus duxiſſe,ac Pindarum genere Thebanum acPlatonẽ Atheniẽſem affirmamus. patria enim,perinde ac pater,cuiq; ortus principium præbet.atq;hæc ſignificatio ſe nobis offerre primum videtur. Nam Heraclide dicũtur ij,quibus Hercules initium dedit. Cecropidæ itidem, atq; ijs agnatione coniuncti appellati ſunt,qui à Cecrope ſunt profecti.Prius enim genus appellatum eſt,cuiuſq; ortus initiũ, deinde eorum multitudo qui ab uno principio,ut ab Hercule quaſi quodam fonte manarunt,quam ſanè multitudinẽ diſtinxiſmus, & à cæteris diſiumximus,cum uniuerſem multitudinem quæ ab Hercule initiũ ſũpſiſſet,Heraclidarũ genus uocaremus.

Primam generis ſignificationem exponit,quam ait duas habere relationes,alteram multitudinis ad multitudinem,alteram multitudinis ad vnum,vt Heraclidæ ad Herculem affecti ſunt, quatenus ab illo genus ducere dicuntur,& eorumdem inter ſe quatenus ſibi ipſis patrui, & nepotes ſunt, aut quauis alia generis agnatione coniuncti nam illa dictio,quadam,recte addita eſt quippe cum alia alteri,ex iis,qui ſub eodem genere continentur, relatio ſit,vt vel alii aliorum patres,liberi patrui, vel fratres, aut conſanguinei ſint ita,vt huiuſcemodi genus perficiant.{Qua ſignificatione uocatum eſt Heraclidarum genus}cum dixit, Heraclidarum,ipſum ab aliis generibus ſeparauit,veluti a genere Tãtalidarum,& omnium reliquorum.{Ab unius Herculis relatione ac nonnullorum multitudinis}duæ item relationes accipiuntur, unius ad unum cauſæ,& effecti,ut Herculis ad aliquem Heraclidarum,utpote qui cauſa ſit, effectus uero is, qui ab illo profectus eſt.id quod uel a patria,uel a loco in quo natus quiſpiam fuerit, deriuari poteſt,prout Platonem Athenienſem genere, & Pindarum Thebanum dicimus. Relatio quatuor modis dicitur.ex arte, ut doctoris ad diſcipulum,vel ex fortuna, ut domini ad ſeruum, uel electione,ut amici ad amicum,uel propter naturam ut patris ad filium.ſed ſuperiorum relatio eſt ordine naturæ.{Qua eadem ſignificatione a cæteris generibus ſecluduntur.}Sciendum eſt res

diſtingui alteram ab altera uocibus,& nominibus , quæ quicquã ſignificant.natura enim nobis eſt comparatum,ut hunc hominem uocari,hunc canem,& reliqua permulta diſceremus.& hoc pacto unanquamq; rem a cæteris ſepararemus.Etenim ſingulæ artes cũ nouũ quiddam , atq; ẽt admirandum alias artes docere uolunt, propriis inſtrumentis nomina imponunt ita,ut res ipſæ declarentur.uerbi gratia.Geometræ cum multas triangulorum differentias traderent,aliud.ſ.tria latera æqualia habere,aliud duo tantũ aliud tria non æqualia,propriis nominibus uſi ſunt , quodq; tria æqualia latera haberet, ἰσόπλευρον, ꝙ duo tantum , ἰσοσκελές, ꝙ uero tria non æqualia,σκαληνὸν,appellauerunt , cum præſertim ex iis uocibus uellent unumquodq; horum triangulorum ſignificare.hac itaque ratione ex nominibus res ſignificantur.{ Atque hæc ſignificatio ſe nobis offerre primum uidetur } Adhibuit latebram obſcuritatis,cum nullo interiecto medio ad primam generis ſignificationem explanandam aggreſſus eſt. fuerat enim indicandum,de quo genere haberetur ſermo:ipſa tamen exempla nobis argumento ſunt, non de poſteriori, ſed priori uerba fieri. primam enim hanc generis ſignificationem uideri nobis in promptu,& magis ex conſuetudine cognitam dicit multorum inquam ab uno uel in multos relationem , quæ prima generis ſignificatio eſt,ſe nobis primum offerre,atque in promptu propter conſuetudinem inquit eſſe . Sed eſt hoc loco non immerito dubirandum, quare primũ genus traditũ,& non unius ad unũ relationẽ,hoc eſt ſecundũ genus in prõptu eſſe dixerit,cũ illud ordine naturæ notius ſit,primũ enim ex uno unũ,multos deinceps ex multis facit. nos hanc dubitationẽ hoc pacto tollemus,ſecunda generis ſignificatio,quæ nobis poſterior eſt,eſt ordine naturæ certe prior.nam ab Hercule unus primũ,multi deinde oriuntur. ac prima generis ſignificatio,quæ natura prior eſt,quantũ ad nos ſpectat,ſecũda ẽ, & quæ natura poſterior eſt,nobis prior exiſtit:atq;,ut ſummatim dicã,quæ ordine naturæ priora ſunt,nobis ſunt poſteriora,queq; naturæ poſteriora,nobis ſunt priora.Naturæ ordine, ut res exẽplo declarẽt,prima ſunt materia,& forma, deinde quatuor elemẽta,tũ caro,& oſſa,cæteræq; partes generis eiuſdẽ,poſtremo homo natura enim ſic a ſuperioribus ad inferiora deferẽt.at nos , qui ꝓniores ad inferiora,ac ꝓcliuiores ſumus,a ꝓpinquioribus ad longinquiora reſpicimus,& ab iis,in quibus eſt maior materię pars,

ad ea,quę materiæ expertia ſunt, aſcendere uolumus. primum enim hominem cognoſcimus,deinde ex oſſibus,& carne componi illum percipimus,tum hæc ex quatuor elementis cõſtare,(hæc poſtremo a materia,& forma deriuari intelligimus. ex quo conficitur,vt quæ natura priora ſunt, nobis cognitione fiát poſteriora,quæq; natura poſteriora ſunt,cognitione nobis poſteriora efficiantur. prima igitur generis ſignificatio patentior eſt, atque expeditior,implicita,& abſcondita ſecunda. id quod fuit in cauſa, vt Porphyrius illius ſignificationem ſe nobis primum offerri, & in promptu eſſe dixerit:cum præſertim a facilioribus doctrinam exordiri debeamus.

ALIO *quoque modo genus illud appellatur, cui ſpecies ſubiicitur.eorum forſitam ſimilitudine; quæ prædiximus. Etenim id genus formarũ,quæ ei ſubiectæ ſunt,initiũ eſt,multitudineq; uniuerſam quæ ipſi ſubiecta eſt,continere uidentur.*

Exiſtit autem hoc loco quædam quæſtio,quid cauſæ ſit, cur cum aliæ multæ generis ſignificationes ſint.ipſe ſolas has enumerauerit.nam alias generis ſignificationes eſſe Plato, qui ſubſtantiam,idem, alterum,motum,& ſtatum eius, quod eſt,genera conſtituit,planum,atq; apertum fecit. at Porphyrius de his non loquitur, quoniam ſicut ante dictum eſt, ſibi propoſitũ erat de iis verba facere,quæ ad Ariſtotelem pertinerent.verũ enimuero ipſe quoq; Ariſt.in phyſicis materiam unicuiq; arti ſubiectam genus appellare videtur,ut in Tignaria ligna,in Medicina,humana corpora.& in omnibus naturalibus,materiam primam: ſed Porphyrio propoſitũ nõ erat hæc proinde,ut phyſici ſolent conſiderare,ſed ut faciunt ii,qui diſſerendi,& ratiocinationes efficiendi uiam,ac rationem docent.Tertiam igitur ſignificationem cõnumerat eius generis,de quo philoſophis ſermo eſt,ꝙ ſanè quandam habet cum prædictis ſimilitudinem. nam ut prima generis ſignificatio duas quaſdam relationes habet,multorum videlicet ad vnum,& eorum ad ſeſe,ita quoque ſpecies ad genus, & ipſæ ſpecies inter ſe referuntur.quemadmodum etiam ſecunda generis ſignificatio relationem unius ad unum, & cauſæ ad effectum habet,ſic & genus unius relationem ad unum,ut animalis ad hominem & effecti ad cauſam habet.Illi fortaſſe,qui primi nomina rebus impoſuerunt, cum diuerſas hominum proſapias diſceri

uellent,hoc Heraclidarum genus,Aeacidarum illud,& aliud Pelopidarum uecauerunt.Philoſophi poſtea illos imitati ſua genera nuncuparunt.nam ut Heraclidarum genus ſub ſe omnes continet,qui ab Hærcule initium duxerunt,ita & animal, quod genus eſt,efficit.ſingulorum enim animalium,hominis ſcilicet,equi , canis,& reliquorum uniuerſale animal appellatur . Ac ſæpe etiam Philoſophi ſua genera prius inuenerunt, illi poſtea , qui nomina rebus impoſuerunt,ad Philoſophorum imitationem in hominum familiis genera nominauerunt . id enim in utranque partem intelligi poteſt.id quod in cauſa eſt,ut ambigatur, utrum Philoſophi huius nominationis principes extiterint,an illi,qui uerba cõſtruxerunt.Signo enim eſt illa dictio, Forſitã,quæ addita eſt,Porphyrium hac de re addubitauiſſe.

TRIBVS *itaq; generis ſignificationibus explanatis,de tertia tantum Philoſophis habẽda ratio eſt:id quod nobis hac deſcriptione patefaciunt.Genus eſt,quod de multis,iisq; ſpecie differentibus dicitur,cum quid quicq; ſit, rogatur , ut animal. Ea.n.quæ dicuntur cum de uno ſolo enunciantur , uelut indiuidua,prout Socrates,hic atq; hoc, tum de multis , ut genera, ſpecies: differentiæ,propria,accidentiaq;,non ea quidem, quæ propriè in uno,ſed quæ in multis communiter inſunt. eſt quæ genus,ut animal, ſpecies,ut homo,differentia,ut rationis particeps,proprium,ut facultas ridendi,accidens , ut quod album eſt,quodq; nigrum,ſedere .*

Generis ſignificationibus enumeratis ait Philoſophos de tertio genere habere tantummodo rationem,id quod etiam deſcriptione apertum fecerunt.Nobis igitur quid deſcriptio ſit,quidq; definitio,quæ ue inter utranque differentia , & quam ob cauſam ex deſcriptione,& non ex definitione genus docuerit,cum definitiones ſubiectæ rei uim,& naturam declarent,propriaq; concludant, & nihil inferant alienum , neceſſario dicendum uidetur . In omnibus itaque rebus aut unum eſt,aut plura,& propterea unumquodq; aut ex nomine,aut ex oratione ſignificatur . per nomeg

cum unum aliquid,per orationem uero quando aliquid pluribus partibus conſtans intelligitur. verbi gratia,ſi hominem ſignificare uelimus,& ex hoc nomine,homo,& ex oratione, quæ eſt animal rationis compos,mortale,ſignificabitur. atque ea quidem oratio rerum ſubiecta ſignificans,vel ex ſua ſumitur ui,atque natura, uel aſſumitur foris.Si igitur ex rei ui ſumatur,definitio dicetur,quemadmodum hæc,animal,rationis particeps,mortale, quæ hominis naturam perficit:ſi uero ex iis,quæ aduẽtitia ſunt,eliciatur,deſcriptio nominabitur. vt homo animal eſt recte gradiẽs, latos ungues habens, & manibus utens, hæc enim hominis naturæ adueniunt, eam tamen non perficiunt, ſed tantummodo ſimul eueniunt hoc igitur inter definitionem,& deſcriptionem intereſt,quod definitio ex ui,atque natura rem apertam facit, deſcriptio uero ex iis quæ aduentitia ſunt,dicitur deſcriptio quaſi adumbratio quædã, & primæ picturæ lineamentum rude, nam uelut apud pictores adumbratio imaginis figuram oſtendit,non tamen pure, & perfecte,ſic deſcriptiones rem,non tamen plene manifeſtam reddunt. definitio autem rem clare nobis reſerat.definitio igitur perfectæ picturæ,& deſcriptio primæ pictorum adumbrationi comparari poteſt.quod etiam in cauſa eſt,ut ὑπογραφὴ dicatur, quod uocabulum & deſcriptionem,& rudem,craſſamq; adumbrationem ſignificat.Cum igitur definitiones ex genere,& formarum efficientibus differentiis aſſumantur,ſummiq; generis genus non extet,ut ne ex ipſomet genere,differentiiſq; generis definitio traderetur (nam de ſummo genere nunc ſermo habetur) non poterat Porphyrius generi dare definitionem:coactus igitur eſt , illud nobis ex deſcriptione declarare.Damus enim operam,ut eas res deſcriptione explicemus,quas definire nullo modo poſſumus : Itaque generis definitionem dare nequimus,tum,ut dictum eſt quoniam de ſummo genere, quod reliquis omnibus conuenit, verba fiunt, ſummi nanque generis non inuenitur genus,defineret enim ſummum eſſe:atque ubi genus non eſt,definitio tradi nullo modo poteſt. Etenim definitio omnis ex genere , differentiiſq; definitam rem complentibus conſtat.at ſi genus non ſit : non erunt quoque differentiæ formarum procreatrices Efficientes enim formarum differentiæ ſunt,quarum in generum diuiſionibus uſus eſt maximus,de quibus poſt nobis dicendum erit. cuius igitur genus non eſt , differentiæ quoque efficientes non ſunt . cum itaque genus

non ſit, nec efficientes ſummi generis differentiæ, definitionem quoque non eſſe ſequetur. atq; id in cauſa primum fuit ut generis definitio non traderetur: Deinde cum genus ambiguum ſit, non definitur. decem enim modis dicitur. ut in Categoriis uideri poteſt. ambigua. n. definiri nihil eſt, cur putem poſſe: ſunt enim ſimplices uoces, differuntq; tantummodo a rebus, quæ ex ipſis ſignificantur, & definitio rei uim, & naturam ſignificat quorum autem cunq; definitiones eædem ſunt, res quoque eædem ſint, eſt neceſſe. unam igitur communem ambiguorum definitionem tradere non poſſumus. quo fit, ut ea per deſcriptionem explanentur. In iis enim quæ in ui, ac natura differunt, eſſe eadem accidentia poſſunt, ueluti hoc in loco luculenter uidetur. Sunt enim inibi multa genera, & quę pp uim, atq; naturam inter ſe differunt. una tamen, atq; eadem omnibus ineſt ad comprehenſas ſub ſe ipſis ſpecies relatio Summi igitur generis Porphyrius ideo non definitionem, ſed deſcriptionem tradidit, ut ea poſſet omnibus decem conuenire. Dubitabit fortaſſe de his quiſpiam, & inquiet, ſi ambigua non definiuntur ex eo. quod tenues ſimplicesq; uoces ſint, definitioq; rei naturam ſignificet, qua nam ratione deſcribi poſſunt: ſiquidem deſcriptio accidentium concurſione ſubiectam ipſis uim declarat in eius enim naturæ, cui hæc accidunt, cognitionem nos inducit, cum itaq; unam ambiguorum deſcriptionem tradamus, & per eādem in ſubiectæ naturæ cognitionem deueniamus, non modo nomina, ſed res ēt eaſdem eſſe comperietur. quod nihil eſt, cur fieri poſſe putem, propterea quod decem genera Subſtantiam, Quātum, Quale, & reliqua in quibus genus ambiguum eſt, eſſe eadem inueniremus, hæc ſanè dubitatio reiecta, & confutata eſſe poterat a nobis, cum nuper diceremus, in iis, quæ ex ui, atq; natura differunt, poſſe eadem ineſſe accidentia, ex quibus aſſumeretur deſcriptio: fieri igitur poteſt, ut decem ſumma genera eandem relationem ſuſcipiant. nam ſubſtantia cum in ſe corporeum, & corporis expers contineat, eſt eorum genus. Quale item, cum plures ſpecies comprehendat, ipſarummet genus eſt, idq; in reliquis eodem modo. ita fit, ut in omnibus decem generibus una, atq; eadē relatio accidat proinde mirum non ſit, ſi una eorum deſcriptio tradatur, quæ per uim, ac naturam differunt, & ea, quæ deſcribantur, eadem non ſint. quippe cum decem genera id commune habeant, ut unum eorum quodq; de multis, non tamen de eiſdem,

aut totidem dicatur ac ſi forte unũ de quatuor formis diceretur & de rotidem,aliud,hæc quidem inter ſe cõuenirent , quatenus de multis dicerentur,ſed quia non de eiſdem,ac talibns, diſcreparent.deſcriptio igitur vel ex ui nominis,ac notatione , aut ex fortuita proprieratum concurſione ſumitur,eaq; proprie deſcriptio dicenda eſt.ex notatione.hoc modo,homo dicitur,ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ἄνω, καὶ θρεῖν,quod ſupra aſpiciat uel,ἀναθρῶν ἃ ὄπωπε, id eſt contemplans quæ uidit,uel quod oculos altisſimũ locũ obtinentes habeat,ex quo plurima circumſpiciant.Ex fortuita concurſione ſic, homo animal eſt,recte gradiens,latos unges habens ut ſupra diximus.Definitio omnis vel ex materia aſſumitur,vel ex forma.ex materia,ut cum iram ſanguinis feruorem in corde definimus,ex forma,cum iram eſſe dicimus ulciſcendi libidinem vel ex utriſque,ueluti cum iram ſanguinis in corde feruorem,& vlciſcẽdi libidinem definimus. at cũ ex ſola materia ,ſola ue forma ſumitur definitio,imperfecta eſt,cum uero ex vtriſq; , perfecta eſt.quandoquidem utrunque ſignificat. genus enim materiæ ſimile eſt,formæ differentia.hæc igitur definitio ad nullas alias res,quã ad eas,quæ intermediæ ſunt,transferri poteſt,ſiquidem nec prima,nec ultima genera,neq; differentias,quæ generis vim naturãq; cõplent,ſed ſpecies,uelutindiuidua,ſolũ habeat.ex quo conficitur,ut eorum deſcriptiones,& nõ definitiones tradantur, ut Socrates eſt Sophroniſci filius,Athenienſis , Philoſophus,uẽtre opimo,& adipato,caluus ,naſo adunco , & ſiquid præterea in eo inſit.Quicunque dicunt genera,quæ appellantur generalisſima,differentias,quæ uim generis abſoluunt,habere,non recte dicunt:quoniam eas tantum differentias habent , quibus genera in partes diuiduntur,non quæ generis vim, naturãq; complent. omne.n.efficiens effecto prius eſt,nam,ut paulo ante dicebam, efficientes aliquorum differentiæ longe prius diuidentes erunt, quam ſumma genera.ratione igitur utens,& mortale quæ hominem efficiunt,& mortale,ac rationis expers,ex quibus equus efficitnr,genus, animal.ſ.diuidunt quod in ratione utens, & rationis expers,mortaleq;,& immortale diſtinguitur recte igitur effectrices aliquorum differentias effectis antiquiores eſſe dictum eſt.at nihil ſummo ſuperius eſt.hisita diſtinctis cum ſummi generis dare definitionem non poſſet , merito ex deſcriptione illud patefecit.Verum ut percipiamus quænam & unde hęc deſcriptio

Amm.in Porphy. D

ſumpta ſit,erit hoc pacto dicendum, ut etiam intelligamus non fortuito,& temere harum quinque uocum doctrinam à Porphyrio traditam fuiſſe,quinetiam omnem uocem ſub harum aliquam neceſſario reduci oportere,& Porphyrium hanc ratioñẽ prouidentisſime cõſtituiſſe.Ex uocibus aliæ nihil quicquam ſignificãt, cuiuſcemodi ſunt cnax , blityri:aliæ ſignificant illæ quidem, ſed uel de uno dicuntur.prout ſunt Socrates,Plato,& cæteri ſingulatim,uel de multis.Quæ de multis dicuntur,uel ex ui,atq; natura, uel per id,quod aduentitium eſt, dicuntur . quæ præterea ex ui, atque natura,uel in quæſtiõe,qua quid quicq; ſit,quæritur,uel in qua qualitas inueſtigatur,efferuntur.ſi in quæſtione,qua rei natura indagatur,aliqua uox enuncietur,uel de iis dicetur, quæ ſpecie differunt,ut genus,uel de iis,quæ differunt numero,ut ſpecies ſi in quæſtione,qua rei qualitas,& modus inueſtigatur, erit differentia. quæ uero ex eo dicuntur, quod ad rei naturam annititur, vel deuna ſpecie,ut proprium,uel de multis,ut accidens dicunĩ. Hæc ſane diuiſio quaſcunque uoces neceſſitate quadam ſub illis quinque,nec pluribus,aut paucioribus contineri demonſtrat.Voces tum ſignificare,tum nõ ſignificare diximus quæ ſignificant, uel de uno dicuntur,uel de multis.de multis dicuntur Genus,Species,Differentia,Proprium,& Accidens.ſeptem igitur uoces cũ ſint,nihil ſignificantes,de uno dictæ, & quæ de multis dicuntur, genus inquam,ſpecies,differentia,proprium,& accidens,duabus primis ſublatis,quinq; ſuperant.uoces nõn ſignificãtes ideo abiiciũtur,quia nec Grammaticis,nec Oratoribus, & multo minus Philoſophis ulli uſuiſunt.Illæ præterea quę de uno dicunĩ,remouentur,quia ſingularum rerum ſunt.& ſingula infinita cũ ſint,cõprehendi ſcientia non poſſunt.at Philoſophi certa ſcientia tradere omnia profitentur.Sciẽtia enim ut in Cratylo inquit Plato,dicta eſt,quod in quẽdam definitum quæſtionũ ſtatum, ac metam perducat.Singulæ igitur res cum multæ ſint,atque interminatæ, ſcientiam non faciunt.quæ uero de uno dicuntur, de ſingulis dicuntur,id quod in cauſa eſſe potisſimum uidetur,cur prætermittantur,& quinque tantum reſtent,uidelicet genus,ſpecies, differentia,proprium,& accidens,ſub quibus omnia, quæcunque finita ſunt,atq; adeo uocẽ unanquãque inuenies,licet, notionẽ,aut infinitatem quiſpiam nobis obiiciat,Sed de iis ſit in diuiſione ſatis iam dictũ,deinceps autem copioſius agendum eſt,proinde or

diar. Vocum aliæ non ſignificant, ut cnax, blityri, aliæ ſignificant, de iis quæ nullam ſignificationem habent, nulla habetur ratio. appellanturq; hæ ἀκατηγόρητα, ex eo, quod de nullo dicantur. Significantes uel de uno dicuntur, vt Socrates, Plato, uel de multis, ut genera, ſpecies, differentiæ, propria, atque accidentia. de ſingulis nō loqui philoſophos diximus. quæ de multis dicuntur, uel ex ui atque natura, ut genera, differentiæ, ſpeciesq;, quæ rei naturam abſoluunt, dicuntur, uel non ex ui, atque natura, ut propria, & accidentia, quæ rei ſubiectæ naturam non complent. earum rurſus, quæ ex ui, atque natura dicuntur, aliæ de ſpecie differentibus ut genera, & differentiæ, aliæ de numero differentibus dicuntur, uelut indiuidua, quæ inter ſe differunt non ſpecie illa quidem, ſed materia, & numero, ut fuſcus equus, & fuluus, nō enim ſpecie quicquam diſcriminis habent inter ſe, ſed numero, & materia. Denarius præterea numerus ex decem non compactis, ac pene conflatis, ſed diſtinctis componitur: ex decem enim coniunctis nunquā denarius numerus componeretur. Ex his igitur generis, ſpeciei, & differentiæ diſcrimen habemus. hoc uero modo diſcordant inter ſe. ſpecies de numero differentibus dicitur, genus uero, ac differētia de multis, iiſq; ſpecie differentibus dicuntur, quædam etiam in quæſtione, qua quid quicque ſit, indagatur, enunciantur. in quæſtione qua quid aliquid ſit, inueſtigari dicitur, quoniam ſiquis nos rogauerit, quid homo ſit, animal quod genus eſt, reſpondebimus, id quod in cauſa eſt, ut genus in quæſtione, qua quid quicque ſit, quæritur, dicatur. In quæſtione uero, qua rei qualitas quæritur, dici quippiam affirmamus, quia ipſa qualitas aut modus inueſtigatē ſi, verbi cauſa, rogauerit nos quiſpiam, quale animal homo ſit, rationis compos, differentiam videlicet, reſpondebimus ex quo efficitur, vt differentia in quæſtione, qua rei qualitas indagatur, enūciari dicatur. liquido ex iis apparet, quid inter genus, & differentiam interſit. nam hoc in vtriſq; diſcrimen eſt, vt genus in quæſtione, qua quid quicque ſit, differentia in quæſtione, qua qualitas inueſtigatur, enuncietur. Præterea ex illis, quæ non dicuntur ex ui, atque natura, aliæ in una quadam ſpecie inſunt, ut propria, aliæ in mnltis, ut accidentia. quæ ſane diuiſio proprii, & accidentis nobis diſcrimen declarat. proprium enim in una ſpecie, & accidens in multis ineſt, cum igitur hæc diuiſio ſe habeat ad hunc modum, omnem uocem ſub harū quinque una conſtitui neceſſe eſt.

perſpicuum quoque eſt,nos ex propoſita diuiſione uniuſcuiſque vel definitioně,vel deſcriptionem tradere poſſe.modo eligamus quæ ad cuiuſque rei explanationē vtilia eſſe uideantur quemadmodum ipſe Porphyrius fecit,cum ait,{Genus eſt, quod de multis iiſq; ſpecie differentibus dicitur,cum quid quicque ſit, rogatur,ut animal.}illa autem verba,de multis, genus ab indiuiduis diſtinguunt,quæ de vno tantū dicuntur cum adderet, iiſq; ſpecie differentibus,genus a ſpecie,& proprio ſeparauit ſubiungens poſtea ,cum quid quicq; ſit rogatur,genus a differentia diſtraxit atq; ab accidente.igitur cogitanti mihi uocū differentiam uelle indicare,& demonſtrare,Ariſtotelem his tantū quinq; neceſſario vſum eſſe,diuiſionē amplificare, & diffundere quodammodo, ac quaſi dilatare viſum eſt.Cum ſeptem uoces ſint,duabus reiectis, quinque tantum ſuperſunt. Philoſophus nolēs nunc cauſam afferre,ob quam iis ſolis uſus ſit Ariſtot. ſed duntaxat ſignificatiuum quinqne vocum differentiā declarare, arctius hoc pacto diuiſionem compresſit. Ea inquit,quæ dicunt,cū de uno ſolo enuntiantur,tū de multis & ſuperiorem diuiſionis partem reliquit.ac de uno quidē dicuntur,ut indiuidua , ueluti Socrates, Plato ,Alcibiades , de mu tis vero uel de ſpecie differentibus, uel numero,de ſpecie differētibus genus, differētia,& accidēs dicuntur genus enim uelut animal,de multis formis,homine.ſequo,& cane dicitur.differentia vt rationis compos de angelis, & hominibus dicitur,& mortale de iis etiā,quæ ſunt rationis expertia,vt de equo,& reliquis belluis.accidens de multis formis,vt de cādore,nigrore,ſtatione,motioneq; dicitur.ſpecies , & proprium ea ſunt ,quæ de numero differentibus dicuntur. Quæ de multis & ſpecie differentibus dicuntur,uel in q uæſtione, qua quid quicque ſit,uel in ea,qua modus,aut qualitas inueſtigatur , dicuntur in quæſtione qua quid quicque ſit quæritur,dicitur genus,in qua qualitas,dicit accidēs,quod ſeparari nō poteſt,ī qua vero modus dicit accidēs.quod ſeparari poteſt.nā iuterrogati qūo ſe habeat Plato,bene illū ualere,aut ægrotare,aut ſedere, aut aliquid eius generis reſpōdebimus. Dubitare nunc par eſt, ſi quinque uoces memoratæ ſub uoce tanquā earū genere cōſtituantur, & genus ſub ipſis conſtituatur, nū ſit genus ſummi generis. hoc.n. ita abhorreret,ut nihil poſſet eſſe puerſius.dicimus ig ī genera non ueluti res,ſed tanquā uoces ſub hāc diuiſionē adduci,nā ut ſummæ

res,nõ amplius ſub quid cõmunius adducent.{Ea,quę dicunt}iis uerbis quo expoſita generis deſcriptio ipſum genus ab aliis diſtinguat,declarat,{hic,atque hoc}hæc enim ſingula ſunt,quæ de uno dicuntur.ac recte mea quidé ſententia Philoſophi hunc loquendi modum a ſingulis traxerunt.nã cũ demõſtramus,hoc illud, & aliud dicimus.ſiquidẽ hæc & ſub demonſtrationẽ & ſub ſenſum cadunt.homo enim,atq; animal ſi uniuerſe ſumãtur,pari quoque modo cæteræ uniuerſæ res,quæ in opifice ſunt,neque ſub demõſtrationẽ.ueque ſub ſenſum cadũt. recte igit̃ ſingulas res,nõ autẽ vniuerſas in demonſtrationẽ redegerũt.Indiuidua ideo dicuntur quia nec in ſpecie ſimilia,nec disſimilia diuiduntur, id quod genera,& ſpecies faciunt.nã indiuidua unà cũ diuiſiõe corrũpũtur, ac tollũtur,animal enim quod in me eſt,cõmune nõ eſt, ſed mihi ſoli aſcribitur.ſimili unoq; modo rationis cõpos,atque omne cõpoſitũ,ex quo homo definiatur. {Accidentiaq;,nõ ea quidẽ.quæ proprie in uno,ſed quæ in multis cõmuniter inſunt.} ſingula de multis nõ dicuntur,vt cãdor in corpore vel in Vlyſſe cicatrix,ex qua a nutrice agnitus eſt,in ſolo enim Vlyſſe cicatrix inerat, ſecus quoniã pacto nutrix illũ ex cicatrice agnouiſſet? propterea igit̃ dixit,accidẽtia,quę in multis cõmuniter,& nõ quæ in uno inſunt.i.uniuerſa,& nõ ſingula.{eſtq; genus,ut animal}apertiſſimã doctrinam reddit,cum exemplũ uniuſcuiuſque quinque uocum ſupponit.

GENERA *igitur ab ijs ,quæ de vno tãtum eſſeruntur, interſunt,quod ea de multis enuncientur:ab ijs autẽ,quæ in multis dicuntur,à ſpecie,quoniam ſpecies etſi de multis,non tamen ſpecie,ſed numero differentibus enunciatur,homo enim ſpecies cum ſit,de ſocrate,deq; Platone dicitur,qui inter ſe non ſpecie, verum numero ſolum diſcrepant:at animal ,quod genus eſt ,de homine,boueq; atq; equo dicitur,qui non ſolum numero ,ſed et ſpecie ſunt inter ſe diuerſi.præterea genus ,et proprium hanc habent diſſimilitudinẽ ,quod proprium de vna tantum ſpecie, cuius propriũ eſt,deq; indiuiduis,quæ ab eo continentur,enunciatur ,velut facultas ridendi de ſolo homine ,ac ſingulis homi*

nibus effertur, at genus non de vna ſpecie ſolum, ſed de multis etiam iiſq; differentibus enunciatur.

Quomodo genus ex deſcriptione a reliquis ſeparetur, hęc nobis clarum, ac perſpicuum faciunt. Etenim genus de multis, iiſq; non numero ſolum, verum etiam ſpecie differentibus, ſpecies autem de numero differentibus tãtum dicitur. una igitur quæq; uox hoc modo definienda eſt, aut deſcribenda. Genus vox eſt ſignificans, quæ de multis, ſpecie autem differentibus dicitur, cum quid quicque ſit, quæritur. Differentia eſt vox ſignificans, quæ de multis, ſpecie autem differentibus, in quæſtione, qua quale quid ſit indagatur, dicitur. Species eſt ſignificans vox, quæ de multis, iiſq; numero differentibus dicitur, cum rei natura quærendo inueſtigatur. Proprium uox eſt, quæ ſignificans quippiam rei naturæ aduectitium de una tantum ſpecie dicitur. Accidẽs vox eſt, quæ aliquid foris adueniens ſignificat, deq; multis, iiſq; ſpecie differentibus, cũ q̃le quid ſit, aut quomodo ſe habeat, inueſtigatur dicit. {At animal, quod genus eſt} ſcire debemus, quæcunque differunt ſpecie inter ſe, numero quoque differre, at quæ numero differunt, nõ itidem ſpecie differunt. neque enim reciprocatur oratio. nec quenquam fugiat, idem triplici modo dici, idem genere, idem ſpecie, idem numero. genere, ut homo, equus, bos. ſiquidem hæc omnia & animalia. & eadem ratione generis exiſtunt. Specie, Theo, Socrates, Plato. nam hi ſpecie ſunt iidem. numero, vt homo, uir, & enſis ac gladius. igitur ſi Idem tribus modis dicitur, Aliud quoque totidem dicetur, quædam enim genere differunt, & alia inter ſe vel ſpecie, vel numero erunt. quæ autem genere vicisſim differunt, ſemper uicisſim ſpecie different, & numero. velut homo, & candor, differunt enim inter ſe genere. nam homo animal eſt, & candor qualitas. quin ſpecie itidem different, quoniam alia eſt hominis, & alia candoris ſpecies, vel. ex eo, quod homo animalis ſpecies eſt, quod genus eſt. candor autem eſt qualitatis, & coloris ſpecies. ſed numero pariter different. homo enim qui percipi ſenſibus poteſt, vt Socrates, alius, ac diuerſus eſt a Platone. recte igitur ea, quę genere diſtant, ſpecie quoque numeroq; diſſimilitudinem habere dictum eſt nobis Quæ ſpecie diſparia ſunt: numero quoque ſunt differentia, non tamen etiam genere: vt homo, equus, inter quæ ſpeciei ratione varium interuallum interiectum eſt, quã-

doquidem alia eſt hominis ſpecies,& equi alia.quæ numero nihil ominus ſunt alia.nam alia eſt hominis,& alia equi materia.genere uero cum vtraque animalia ſint,repugnantia non ſunt. Quæ vero ab aliis numero abſunt,nec genere,nec ſpecie inter ſe omnino intereſſe oportet:ac propterea dixit{Qui non ſolum numero ſed etiam ſpecie ſunt inrer ſe diuerſi.} proinde vt ſi compertum iã eſſet,ea,quæ inter ſe ſpecie diſcrepãtia ſunt,numero quoque sẽper habere varietatem.

HOC demum genus,differentiæ,communiaq́; accidentia inter ſe differunt,quod & ſi differentiæ,communiaq́; accidẽtia de multis ſpecie diuerſis dicuntur, non tamen in ea quæſtione dicuntur,qua,quid ſit,ſed qua quale quippiam ſit, quæritur. cum enim rogamur quidnam illud ſit,de quo hæc dicantur,nõ differentias,& accidentia,ſed genus reſpondemus uel ex eo, quod differentiæ,atq; accidentia nõ in quæſtione,qua quid res ſit,ſed qualis ſit,quæritur,enunciantur.nam ſi quiſpiam roget, qualis ſit homo,rationis particeps reſpondebimus.& cum quærat,qualis coruus ſit,nigrum eſſe dicemus:illud enim differentia,& hoc accidens eſt.ſiq́; roget,quid homo ſit, animal dicemus,quod hominis genus eſt.

Differt, inquit, genus a differentiis, & accidentibus vniuerſis quod illa in quæſtione,una rei qualitas,aut modus quæritur,genus vero in ea,qua quid res ſit,dicitur. Et iis, quæ in quæſtione, qua quid quicq; ſit,quæritur,dicuntur,genus a ſpecie diſcrepat. quoniam ſpecies de multis,iiſq; numero differentibus,genus vero de multis & ſpecie differentibus dicitur. Eſt item inter genus & proprium, diſcrimen, propterea quod proprium vni tantum ſpeciei,& genus multis conuenit.

EA re factum eſt, ut cum genus in multis dicatur, ab ijs omnibus diſſideat,quæ de uno ſolum dicuntur.quod autem de ſpecie differentibus enuncietur:ab ijs diuerſum ſit,quæ tanquã ſpecies,& propria dicuntur.quod cũ quid res ſit indagatur, à

differentia,communibuſq; accidentibus,quæ non in quæſtione, qua rei natura,ſed qua qualitas, vel modus inueſtigatur,de ijs in quibus quippiam dicitur,enunciantur.

Breuibus demonſtrat, quomodo unumquodq; eorum quæ in generis deſcripione ſumpta ſunt, conuenienter, & neceſſarie ſit acceptum. Cæteræ enim uoces non dicuntur in quæſtione : qua quid res ſit,ſed qua modus, aut qualitas inueſtigatur.id quod intelligendum eſt in differentia, communiq; accidente. Si enim quiſpiam nos roget,qualiter ſe habeat Socrates, ualere illum vel ægrotare reſpondebimus.Sunt enim aliæ qnoq; præter accidentia differentiæ,ut repandum,caluum, & aduncum eſſe.illud autem,qnod ait{cum quid res ſit indagatur} differentiis & communibus accidentibus,quę nō in quæſtione,qua quid res ſit,quæritur,dicuntur,ſed in ea qua qualitas,aut modus inueſtigatur, genus diſiungit.Differētia enim in quæſtione qua quale quippiam ſit,& communia accidentia in quæſtione,qua quomodo ſe quippiam habeat,dicuntur.aiunt nonnulli,cum dicat{ uel modus inueſtigatur.}ea accidentia ſignificare,& complecti,quæ proprie in aliquo inſunt.nos autem etſi in quæſtione,qua quomodo quid ſe habeat,ea dici affirmauerimus, ex iis tamen eſſe aſſeruimus, quæ de uno dicuntur.ab illis enim quæ dicta ſunt ſupra,genus diſtinxit.cum diceret de multis,ab iis,quæ de uno dicuntur, & ab in diuiduis genus ſeparauit.

I N H A C *igitur deſcriptione ,quæ generis notioni conſtituta eſt,neq; abeſt quicquam,neq; redundat.*

Definitiones & uni tantū rei conuenire, & totam illam rem complecti debēt.definitiones ēnim ea potiſſimum de cauſa ὅϱοι dicuntur,quod rem definitam complexu ſuo coerceant, & contineant,eæq; a ſimilitudine terminorum,quibus poſſeſſiones a poſſeſionibus diuiſæ ſunt,qui ὅϱοι dicuntur nomem inuenere.Duo ſunt,quæ definitiones uitioſas faciunt. uel cum quippiā ſupereſt,uel cum quippiam, quod ad eam rem, quæ explicatur, pertineat,prætermittitur.nam ut omnibus conſtat, Philoſophos omnia modo & ratione feciſſe, ita recte,atque ordine factum videtur,quod omnem uirtutem eſſe mediocritatem,& omnem me-

diocritatem duo uitia contraria,defectionem videlicet.ac redundantiam habere dixerunt.Iuſtitiæ enim,ex qua vna uirtute boni viri appellãtur,fraudatio,& effrenata cupiditas & auiditas habédi, atque acquirendi adiacent.is enim fraudat,qui minus, quam oporteat,facit,auidus & cupidus ille eſt,qui plus uult, quam deceat.Fortitudo item uirtus eſt,cui timor,& temeritas utrinq, apponuntur.ſed temperantia quoque virtus eſt,quæ in altera parte fatuitatem in altera proteruitatem habet adiunctã.fatuus eſt, & ſtolidus,qui parum commouetur proteruus, & impotens,qui nimium,& inordinate concitatur.Prudentia ab imprudentia, & inſolentia circundatur.quemadmodum igitur in iis, ita quoque in definitionibus res ſe habet.illa propria definitio eſt,quæ propriam rem definiens nihil extraneũ cõplectitur,neque quicquã, quod ad rem pertineat,prætermittit ei enim p roinde.ut cæteris virtutibus,redũdantia,ac defectio,ut dictũ eſt aiunguntur,Definitiones enim,in quibus aliquid ſuperfluit,rẽ contrahunt,& coanguſtãt.ille vero in quibus abeſt quippiã,rẽ dilatant, ſit enim hominis definitio,animal,mortale,rationis particeps,quæ hominem a cæteris rebus omnibus diſiungat,omnesq; homines comprehendat.ita fit,ut definitio mutila,ac decurtata rem latius manare cogat,ſi,verbi cauſa hominem definiamus,& eſſe animal mortale dicamus,res amplificabitur:ſi quidem animal mortale non ſolum homo eſt,ſed bos etiam,& canis aliaq; permulta. at ſuperuacanea definitio rem coarctat,ſi quis,verbi cauſa,hominem definiẽs dicat,animal rationis compos,mortale,grammaticum,ea definitio non omnis homines,ſed grammaticos tantum,idq; iure optimo,continebit. Res quo compoſitiores ſunt.eo magis coanguſtãtur,quo ſimpliciores,eo magis dilatantur, ad pluraq; extenduntur,& propagantur,ex quo conficitur,ut ad primum.communeq; rerum omnium principium quam proxime accedant. iccirco animal ipſum per ſe, multis,rationi uero cõpoti adiunctum paucis conueniat,at rationis compos animal mortali annexum,pauciora etiam comprehendet ſi inſuper grammaticum addideris, longe pauciora continebit.quo fit,vt diminutæ definitiones rem amplificent,& collatẽt,redundantes uero in exiguum,anguſtumq; concludant.Cum itaq; hæc uellet innuere Porphyrius, hanc generis definitionem, aut deſcriptionem ait ab illis duobus alienam eſſe, quæ definitiones deprauare ſolent.Hæc enim neq;

ſuperuacanea eſt,neque imminuta , vt propterea ſe propaget latius.Triplex genus eſſe diximus , vnum ante multa, alterum in multis,tertium poſt multa,quod etiam poſterius genitũ appellatur & intelligentia comprehenſibile,tanquam ipſum in mente noſtra ſit,& cõcipiatur.igitur Porphyrio non de eo,quod ante multa,aut de eo,quod in multis eſſet,ſed de illo,quod eſt poſt multa id eſt quod notitia comprehenditur, dicere propoſitum erat . ac propterea inquit,In deſcriptione,quæ generis notioni conſtituta eſt,hoc eſt.in deſcriptione generis , quod intelligentia , notitiaq; cõprehenditur,quod eſt,cum rem ex eadem notione,qua a nobis animo intellecta fuerit,definimus.vt ſi propria noſtra nos opinione conceperimus hominem . ex eadem ratiocinãtes dixerimus, homo animal eſt,rationis cõpos mortale,Porphyrius in hac generis deſcriptione neque abeſſe quicquam dicit, neque redundare.

DE SPECIE.

SPECIES *de uniuſcuiuſq; forma dicitur, qua ſignificatione dici ſolet.Eſt nata primum, & digna ſpecies imperio,*

Perfecit ſermonem de genere inſtitutum.erat igitur ſecunda de quinque uocibus differentia. ſed quoniam genus,& ſpecies ex iis ſunt,quæ ſub eandem rationem cadunt,& ſimul exiſtunt,ſimulq; cognoſcuntur,ſpeciem ante differentiam collocauit , nontamen naturalem ordinem ſecutus,ſed doctrinæ.ſi quidem in generis tractatione , ſpeciei fecerat mentionem,ac propterea auditorẽ multum hæſitantẽ tenere non oportebat.Ariſtotelis norma vtitur,prius enim omnes ſpeciei ſignificationes annumerat,deinde qua de loquatur,referat.nã multæ ſunt ſpeciei ſignificationes,præter has, quas nunc in medium adducere nihil opus eſt,præſertim cum ſatis ſit eas explicare,quæ ad differendi ſubtilitatem attinere videtur.ait igitur duas eſſe ſpeciei ſignificationes.dicitur enim ſpecies de uniuſcuiuſque forma, & pulcritudine,qua quidem ſignificatione ſpecioſos,& deformes dicimus.Species item dicitur, quæ ſub genere collocatur , & de qua genus cum quid res ſit,quæritur,enunciatur.quanquam æque ultimæ,ac non ultimæ ſpeciei hæc definitio ſit.Species etiam di-

citur, quæ de multis numero differentibus effertur in quæſtione qua rei natura exquiritur.Verum quoniam horum nominum:ultimæ inquam,& non ultimæ ſignificationes communi uſui nondū cognitæ erant,ipſe progrediens eas declarat,accipitq́; ſubſtantiā tanquam præſtantisſimum omnium genus,quippe quod per ſe cōſtet,ſummumq́; genus exiſtat.& cætera omnia ad eam ita annitantur,ut eius beneficio ſint,& ſub intelligentiam cadant, & ſine illius auxilio conſtare nullo modo posſint,eſt igitur perſpicuum ſubſtātiā cohærere p̄ ſeſe,nouēq́; reliqua ei accidere. Subſtantiā igitur aſſumit.ex qua cathenā huiuſmodi cōnectit.Subſtātiæ aliud corpus eſt aliud corporis expers.corpus aliud animatū,aliud inanimatum.animati aliud animal eſt, aliud planta , aliud uero utriuſq; particeps,& ex utriſq; compoſitum ꝙ ζωόφυτον,uocant.animalis aliud rōnis cōpos,aliud expers.rationis cōpotis aliud angelus,aliud hō,aliud demon.in iis igitur ſubſtantia ſummū genus eſt,ultima uero ſpecies hō,at quę his intermedia interiecta ſunt, genera,& ſpēs dicuntur:ſpēs uidelicet ſi ad ſuperiora , & genera ſi,ad inferiora referantur.uerū oēs ſpecies & ultimas , & medias prior deſcriptio cōtinet.ſic.n.inquit,Species eſt,quæ generi ſubiecta ē,de qua,cū quid ea ſit,inueſtigat̄,dici genus poteſt.utraq; .n.deſcriptio ſubiecto eadem eſt, ſolaq; relatione differens. multa profecto,quæ ſubiectæ rei ratione eadem ſunt,relatione differre comperiuntur,uelut aſcenſus,& deſcenſus.idem enim ſubiectum ſcalas habent,relatione tamen differunt . deſcenſus enim eſt a ſuperioribus ad inferiora.declinatio,aſcenſus uero ab inferioribus ad ſuperiora regresſio.Simili quoque modo in ſemine,& fructu res ſe habet.eis enim idem ſubiectum eſt,at relatio,ac ratio differens.ut igitur in his,ita etiam in duabus ſpeciei deſcriptionibus uidetur,quarum altera a genere initium ſumens in ſpeciem deſinit,altera cum a ſpecie incipiat, in genus terminatur . ſola itaq; relatione inter ſe differunt.ratione ſubiectæ rei eædem ſunt . ſumit autem initium a notiori ſpeciei ſignificatione , quoniam cum ſpecie de qua Philoſophi loquuntur,quandam habet ſimilitudinem,ut enim ſpecies,quæ pulchritudinem ſignificat,ſingulas hominis partes complectitur,ita & ſpecies,de qua Philoſophi diſſerunt,omnia,quæ ſingillatim diſtincta ſunt comprehendit. { Species de uniuſcuiuſque forma dicitur}ſuperius cum de genere loqueretur , prius quam de quo uerba faceret , explanauerit , ua-

rias generis ſignificationes edocuit . ita etiam hoc in loco cum de ſpecie agat,illius ſignificationes exponit,& de qua loquantur Philoſophi,palam nobis facit.

ILLVD *quoq; ſpecies,appellatur,quod generi à nobis iam definito ſubicitur ,ex quo hominem animalis ſpeciem eſſe, cum animal illius genus ſit,& candorem coloris.& triangulũ figuræ ſpeciem dicere conſueuimus.*

Enumeratis ſpeciei ſignificationibus declarauit de qua ſermo habeatur.nunc vero ex hac ſignificatione quaſi exemplo quodã docet quomodo ſpecies ad genus referatur.triangulum enim & figuram ſumit , ac triangulum,ut ſpeciem,figuramq;, vt genus, Nonnulli vitio vertunt Porphyrio.,quod figuram triãguli genus & triangulum figuræ ſpeciem eſſe poſuerit. aiunt enim, In quibus prius quicquam eſt,& poſterius,id,quod de iis communiter dicitur,genus eſſe non poteſt,ſed triãgulum quadrato prius eſt, illud enim ex tribus lineis , hoc uero ex quatuor conficitur, & tria priora ſunt quatuor.alio item modo argumentantur ſic omne quadratum in duo rectorum angulorum triangula diuiditur. nam ſi in quadrato ex A,B,C,D, confecto , mediam lineam ab A ad C duxeris,quadratum in bina triangula rectorum angulorum ſecueris, alterum ex A,B,C.alterum ex A,D.C,conſtat. quo fit,vt quadrato ſublato triangulum non deleatur.ſed ſi auferatur triangulum , fieri non poterit, vt quadratum remaneat. quare triangulum naturæ ordine prius eſt quadrato. idem quoq; in cæteris rectarum linearum figuris demonſtrabitur, in ea uide licet, quę quinq;,eaq; quæ ſex angulis conſtat,in reliquis quoque quarum unaquæque in triangula diuiditur,triãgulum, igitur iis omnibus prius eſt,figura ergo,quæ de iis communiter dicitur,cum illorũ genus eſſe nullo modo posſit,neque illa eius ſpecies erũt. ſequitur igitur Porphyrium minus proprie triangulum figuræ ſpeciem dixiſſe.qua quidem in re omnes,qui Porphyrium defendere nituntur,hallucinantur,& improprie,ſed exempli gratia id dictũ eſſe aiunt.nos vero ueritatis ſtudioſi omnem dubitationẽ his verbis tollemus:Si triangula quadratorum elementa eſſent, ut quadrata nunquam niſi ex triangulis componerẽtur, velut in Timæo dicere videtur Plato,cum omnes rectarum linearum fi-

guras in triangula veluti in ſimplicisſima elementa diſſoluit uerum eſſet,quod dictum eſt,& primæ in figuris ſine ulla dubitatione triangulo deferendæ eſſent.neque figura eſſet ipſorum genus modo illud quoque uerum foret,non eſſe genus, quod communiter de iis,in quibus prius,aut poſterius ineſt ,dicitur.nos enim nulla nunc necesſitas cogit,ut ex ea cauſa fieri quadratum dicamus,quod triangulum prius ſubiiciatur.nam Euclides Megaricus Philoſophus acutus ſane homo,& probatus,in ſexto,& quadrageſimo præcepto abſque triangulo ex rectis lineis effici poſſe quadratum docet nihil enim obſtat, quin ſine triangulo ex quatuor lineis rectis fieri quadratum posſit, quare falſum illud eſt, quod dicebatur,ſublato triangulo fieri non poſſe, vt quadratum ſupereſſet.quid?ſi mediam lineam adiicientes, quadratum in duo triangula diuidimus,iccirco prius,& ut elementum , uel partem eſſe triangulum dicent? cum præterea posſimus ipſum quadratũ in duo quadrata,quorum altera pars longior ſit,diuidere, & oppoſita latera coniungendo,& ſeparando , ut ab A ad B, efficere duo quadrata,in quibus altera eorum pars longior ſit,quæ ſeparabunt C,& D,quadrata ita effecta ipſo quadrato priora eſſe dicentur? nam hac ratione contrarium quadratum eo quadrato, cuius altera pars longior eſt,prius exiſteret,ſi quadratum , cuius altera pars eſt longior,quod vnum latus habet alterius duplum, bifariam in duo quadrata diuideremus . Atqui ſi in circulo media dicatur,circulum in duos ſemicirculos ſecabit:hic erit A , hic vero B.& perſpicuum erit ununquenque ſemicirculum figuram eſſe ex extremitate lineæ ſemicirculi, & recta linea media conflatam.ita fiet,vt ſimplex circulorum figura ex miſtis ſemicirculis conficiatur,ſimpliciq; circulo miſtus prior ſit ordine naturæ. Quemadmodum igitur in iis cogitationẽ noſtra hanc diuiſionẽ facimus,nec tamen neceſſe eſt quadratum , cuius una pars longior eſt,prius eſſe quadrato per naturam,præſertim cum quadrata longiora in duo quadrata diuidi posſint,ſi alterum è lateribus duplis alterius ſit ; ac inſuper ſi miſtæ circuli figuræ, ex rectis lineis,& extremitatibus confectę priores ſunt,ita etiam quadratum a media linea in duo triangula diuiditur,nec ob eam cauſam quadratum ex triangulis componi,& triangula quadrato priora eſſe natura neceſſe eſt.recte igitur Porphyrius figuram eſſe quadrati genus ſcripſit.

QVOD *ſi in genere definiendo ſpeciei fecimus mentio nem, cum genus eſſe diceremus, quod in multis dicitur, iiſq; ſpe cie differentibus cum rei natura quæritur, & ſpeciē nunc eſſe dicimus, quę de finito generi ſubijcitur, illud percipiendum eſt, quoniam genus alicuius genus, & ſpecies alicuius ſpecies eſt, ne ceſſe eſſe, vt in utrorunque definitionibus explicandis, utriſque utamur.*

Cum hæc vere, & ſedulo Porphyrius dixiſſet, reciprocata de monſtratione ſe uti oportere exiſtimauit, quæ a Philoſophis vel ex eo damnatur, quod eadem priora, & poſteriora faciat, propoſi tionumq; ac concluſionum ordinē ita inuertat, ut illud, quod pri mum eſt, ſecundum, quodq; ſecundum, primum efficiat, eademq; ſibi ipſis notiora, & obſcuriora reddat. quemadmodum ſiquis a me, quæreret, anima ne immortalis ſit, dicerem, etiā, quid ita? quo niam, inquam, anima a ſe mouetur, quod ſeſe mouet, nunquam ne moueri quidē deſinit, quod finem nō habet motus, æternū eſt, ani ma igitur æterna eſt. Si rogauerit præterea quomodo pateat, ani mā a ſe moueri, demōſtrarē hoc pacto, anima æterna eſt, qđ ęter nu eſt, nunquam moueri deſinit, quod finem non habet motus, ſe ſe mouet, anima igitur a ſe ipſa mouetur. Huiuſmodi demonſtra tio reciproca dicitur, cum enim animam æternam eſſe uellem de monſtrare, quod a ſeipſo mouetur, primæ ꝑpoſitionis loco, æter num autem pro concluſione ſuſcepi. cumq; mihi demonſtrandum eſſet, animam a ſe moueri, æternum, quod primum concluſio fue rat, prius accepi, & a ſe moueri, cui ſuperius princeps dabatur lo cus, cōcluſionem feci. atq; ita id, quod prius erat, poſterius effeci. ita fit, ut demonſtratio reciprocata, quæ propoſitiones in conclu ſionem, & concluſionem in propoſitiones mutat, explodenda ſit. ſiquidem omnis demonſtratio propoſitiones apertas, & manife ſtas aſſumit, concluſionemq; obſcuram ex propoſitionibus cla ram, & perſpicuam reddit. illa igitur criminanda eſt, quæ hunc or dinem peruertit, utpote quæ obſcuram concluſionem in propo ſitionis ordine accipiens claram faciat, propoſitionemq; iam pro conceſſa acceptam, concluſionem faciens incognitam reddat. Mu lierem præterea lac habere cum demonſtrare uoluerimus, dice mus, mulier hęc peperit, quę peperit habet lac, mulier igitur hæc

habet lac. Si præterea demonſtrare velimus illam peperiſſe, dicemus hoc modo. mulier habet lac, habens lac peperit, mulier igitur peperit, hic etiam eadem eiſdem, & priora, & poſteriora, notioraq́;, & minus cognita præſumuntur. nam peperiſſe quod magis liquet, ac prius eſt accipimus, obſcurum autem, & poſterius lac habere, deinde apertum, & prius, lac habere, de quo poſtea minus conſtat, poſteriusq́; eſt, peperiſſe. in hac igitur mutua demonſtratione eadem iiſdem priora, & poſteriora, apertioraq́;, & inuoluta accipiuntur. Omnis enim demonſtratio uel ex re cognita rē cognitam declarat, uel rem obſcuram ex clara referat. at illa eſt vna omnium optima demonſtratio, quæ re aperta rem opertam aperit. reliquæ uero demonſtrationes vel falſæ ſunt, vel omnino demonſtrationes dicendæ non ſunt. quoniam nec rem cognitam ex inuoluta, nec abſtruſam ex latente poſſunt ullo modo declarare: neq; res notæ demonſtrationis egent, ut videlicet ab aliis cognitis explicētur. multo itaque abſurdius eſſet cōfiteri manifeſta explanari ab occultis poſſe. una igitur ſola uera demonſtratio eſt quæ ex cognita re, incognitā clarā reddit. merito ergo demōſtratio, qua de agimus, in qua videlicet propoſitiones & concluſio uiciſſim retro cōmeāt, damnatur, cum efficiat, ut ea, quæ clara, & priora ſunt, obſcura, & poſteriora ſiūt, idq́; uiciſſitudine quadam ſed quoniam Philoſophus hac ſe uſurum cognouit, in genere explicando ſpeciem, & in ſpecie declaranda genus accepit. quod cū quiſpiā ei uitio dare poſſet, ita ſe defendit. Genus inquit, ſpeciei eſt genus, & ſpecies generis ſpecies eſt, is igitur, qui genus docet, ſpeciei, & qui ſpeciem, generis mentionem faciat eſt neceſſe. illa enim, quæ ſub eandem cadunt rationem ſimul exiſtūt, & una cognoſcuntur, ſed genus alicuius, ſpeciei. ſ. genus eſt, & ſpecies alicuius, videlicet generis, eſt ſpecies: horum igitur alterum abſque altero cognoſci nequit. ergo qui unum docere vult, alterius quoque meminiſſe oportet. nā ſi aliquis alterū eorū, quæ cū aliquo cōferuntur, ignorarit, alterum quoque nunquam ſciet.

H O C *ēt modo ſpēm definiunt. Spēs eſt, quæ generi ſubiecta eſt, de qua cum quid ea ſit, inueſtigatur, dici genus poteſt.*

Duplices ſpeciei deſcriptiones ſubiectæ rei ratione eaſdem tradit. nam utraq́; de multis dicuntur, ſed relatione differunt, vt aſcenſus, & deſcenſus, qui ſubiectæ rei, ratione ſunt iidem

& relatione differunt. a ſuperioribus enim uenientes deſcenſum, ab inferioribus ad ſuperiora nominamus aſcenſum. ſic hic duæ relationes ſunt, ſpeciei ad genus, quatenus ſub illo collocatur, & generis ad ſpeciem, quantum ipſam comprehendit. generis autē ad ſpeciem relatio deſcenſui ſimilis eſt, & ſpeciei ad genus aſcenſui, & hæ quidem maxime opportunæ deſcriptiões ſunt perfectā deinceps deſcriptionem ex uocum diuiſione acceptā ita tradit.

T V M *ita. ſpecies eſt, quæ de multis numero differentibus dicitur, cum rei vis ac natura exquiritur.*

Interpretes hoc loco quæſtionem attulerunt, quidnam cauſæ eſſet, cur Porphyrius ſpeciem deſcripſerit, qua quidem in quæſtione ratio, quæ de genere allata eſt, non habet locum, propterea quod ſpecies ipſa genus habet. exploratisſimam igitur & cō munē cauſam afferemus. Definitiones inquam rerum ſunt, quarū naturam declarant, genera & reliqua neque res ſunt, neque definitam naturam habent, ac proprerea ſub nullum genus ſummū reducuntur, ſed in omnibus conſiderantur. nam in ſubſtantia, quali, & quanto, ac reliquis genera, differentięq́; , & ſpecies inſunt. & ob eam cauſam res non ſunt, ſed relationes, quibus res ſignificantur. cum igitur, ut diximus, definitiones rerum ſint, & uoces res non exiſtant, iure definiri voces nequeunt. alteram itaque ſpeciei deſcriptionem in medium affert perſimilem ei, quæ a genere tradebatur.

V E R V M *hæc eſt vltimæ ſpeciei defini tio quæ tantum modo ſpecies eſt, non etiam genus. aliæ vero earū omnium, quæ ultimæ non ſunt: ſed quo planius, atque expeditius accipias, diſtinctius, atque enodatius explicabo. In vnoquoque ex ſummis generibus quiddam primum eſt ac quiddam ultimū, inter hæc quæ iacēt. genera, & ſpecies ſunt. Primum genus eſt, quo ſuperius eſt nullum. vltima ſpecies, qua nulla inferior eſt. quæ inter hæc intercedunt, eadem & genera ſunt, & ſpecies, ſi tamen cū alio, & alio ſint collata.*

Hæc,

Hæc inquit, poſterior deſcriptio non omni ſpeciei, ſed ultimæ tantum congruit. ut autē quaſdā ſpecies ultimas eſſe cognoſcere mus, hac diuiſione deinceps vſus eſt. ſubſtātia partim corpus eſt, partim corporis expers. corpus partim animatū, partim in animatū: animatū partim animal, partim plāta, partim & animalis & plātæ particeps. plāta tres uires habet, nutriendi, augēdi, gignendiq́: animal præter has, ſenſus capax eſt atq; ſe alio transferendi facultatē habet. illud vero, quod planta eſt, & animal, inter hæc mediū ſortitur locū, nam præter tres illas vires tactu etiā prædictum eſt: locum tamen nō mutat, quod in oſtreis, & ſpongiis in ſaxis naſcentibus videri poteſt. illa enim ſiquid contrariū aduenerit ſeſe contrahunt, atque illud propulſant: ſi vero quid iucundū, ſe dilatant, illudq́; appetant. præterea animal partim rationis cōpos eſt, partim expers rationis, cōpos partim homo, partim Deus: homo, partim Socrates, partim Plato, & ſinguli, de quibus Phpiloſophi, vt ſæpe dictū eſt, nō loquuntur. in hac igitur diuiſione ſubſtantia prior eſt, poſterior homo, cætera horū intermedia, dicūtur, quæ ſi cum alio collata ſint, genera erunt, ſi cum alio, ſpecies. dicitur ergo ſubſtantia primū genus, homo vero ſpecies vltima. alia enim & genera ſunt & ſpecies, prout cū alio cōferuntur. corpus. n. ſubſtantiæ ſpecies eſt, animati genus. animatū corporis ſpecies, genus animalis: animal animati ſpecies, hominum genus. homo animalis ſpecies, genus nequaquam eſt: quoniā non de ſpecie, ſed numero differentibus, vt de Socrate, Alcibiade, & Platone dicitur. genus igitur non eſt, neque indiuiduū. ptopterea quod ſingula indiuidua continet. erit itaque homo ſpecies ultima. Ait poſteriorem ſpeciei ſignificationem omnibus non congruere, ut pote quæ nec animali, nec animato, ſed ſolum ultimæ ſpeciei, vt homini, cani, boui, leoni, qui tantum ſpecies ſunt, conueniat.

I Dq́; in vno è decem ſummis generibns explicabitur. ſubſtantia genus eſt illa quidem, ſub qua corpus, ſub corpore, corpus animatum: ſub corpore animato, animal: ſub animali, animal rationis particeps: ſub animali rationis participe, homo: ſub homine. Socrates, Plato, & ſinguli homines conſtituuntur: ita tamen vt ſubſtantia eorum omnium primum genus ſit ac ſolum genus: homo uero, & ſpecies vltima, & tantummodo ſpe-

cies: corpus vero & ſubſtantiæ ſpecies, & corporis animati genus ſit atque animatum corpus, ſpecies quidem corporis, & animati genus, animal rurſus animati corporis ſpecies, & animalis ratione vtentis genus: animal ratione vtens: ſpecies animalis & hominis genus exiſtat. ſed homo eſt animalis ratiõe vẽtis ſpecies. atque hominũ ſingulorũ itidẽ ſpecies, non etiã genus.

Genera. & ſpecies in omnibus ſummis generibus inſunt. at ſubſtantia genus ſummum eſt, quæ corpus complectitur, & corpus animatum: (hanc ſolam diuiſionis partem accepit, & corporis expers ſilẽtio tranſiuit. quoniam quæ ſub ſenſum cadunt, nobis ſunt notiora.) animatum, animal: animal, animal rationis particeps: animal rationis particeps, hominem ſed ſubſtantia ſummum genus eſt, & modo genus. nullũ enim genus antiquius ſubſtantia eſt. homo uero ultimæ tantum ſpeciei nomen obtinet. nam in uniuerſalibus nulla ſpecies eſt, quæ ſit homine poſterior. corpus genus eſt & ſpecies, ſed ſpecies ſubſtantiæ, & animati genus. animatum corporis ſpecies, animalis genus. animal animatum dicitur, & ſenſus particeps. animatum illud eſt, quod incrementum capit, ac nutrimentum, & ſui ſimile gignit. plantæ igitur ſunt harum virium participes: anima enim præditæ ſunt. animalia tamen non ſunt. oſtrea præterea, & ſpongiæ præterquam quod animam habent, ſenſus uim habent. nam ſi quid aduenerit nocuum, illud abiiciunt, & cõtrahuntur, vbi uero illud abierit, gaudent, & ſiquid frugiferum ſẽſerint, illud aſciſcunt: quæ tum plantis, quatenus radicibus continentur, tum animalibus, quia nutriuntur, & ſentiunt ſimilia ſunt. animal etiam animati ſpecies cum ſit, ratione utentis genus eſt. ratione utens mortalis genus, animalis ſpecies, mortale, ratione vtentis ſpecies, genus hominis: homo, ratione vtentis ſpecies, nõ etiam Platonis, & Socratis genus.

ET *omne, quodcunque ante indiuidua proxime dicitur, ſpecies erit, atque ita, vt genus eſſe nequaquam poſſit. quemadmodum igitur ſubſtantia, quæ primo loco ſita eſt, ob eam cauſam ſummum eſt genus, quod genus ea prius eſt nullũ, ſic homo quia ſpecies eſt, qua nulla poſterior ſit, neque quicquam, quod in ſpecies diuidi poſſit, ſed ſola indiuidua, qualia ſunt Socrates*

Plato, & hoc, quod album eſt, ſpecies tantum erit, eaq́; vltima, atque vt dictum eſt nobis, infima. quæ vero interiecta intermedia ſunt, ſuperiorum ſpecies, & poſteriorum genera erunt. ita fit, vt duas habere comparationes dicantur, alteram, qua ad ſuperiora affecta ſunt, ex qua eorum ſpecies appellantur, alterã, qua ad inferiora, ex qua eorum genera dicũtur: extrema vero vno tantum modo comparantur. nam genus ſumma ad ea affectum eſt, quæ ſub ipſo ſunt conſtituta: cum prioribus autẽ, quoniam ſummum eſt, primumq́; principium, atque id, prout diximus, cuius nullum eſſe genus poteſt, nullam habet rationem. ita quoque ſpecies infima vnam comparationem habet; eam ſcilicet, qua affecta eſt ad priora ſe, quorum ſpecies eſt. neque enim aliã habet, qua cum inferioribus comparetur; ſed eam ipſam, qua ſpecies indiuiduorum appellatur. ac propterea indiuiduorum ſpecies dicitur, quod ea complectatur. at ſuperiorum ſpecies appellatur eo, quod ab illis contineatur.

Dixit, proxime, quod ita accipiendum eſt, quaſi dicatur. nullo intermedio interiecto, propterea quod ante indiuidua animal eſt. non tamen medio vacans, interiacet enim homo. igitur homo. quia proxime de indiuiduis dicitur, ſpecies erit tantum. { Ita fit vt duas habere comparationes dicantur. } ſubſtantia, quia nihil ea ſuperius eſt, vno tantum modo comparatur affecta enim ad ea ſolum eſt, quæ inferiora ſunt. ac ſpecies itidem comparationẽ modo habet ad ea, quæ ſe ſunt ſuperiora, non etiã ad ea, quæ inferiora ſunt, quoniam ſpecie poſterius eſt nihil. inter hæc quæ interiecta ſunt, duas comparationes habent. vnam ad ea. quæ antecedũt ex qua illorum ſpecies ſunt, alteram ad ea quæ ſubſequuntur, quorum genera dicuntur eſſe. ex prima igitur comparatione ſpecies, ex ſecunda, genera nominantur. { Extrema vero vno tantũ modo comparantur } ſummum videlicet genus, & infima ſpecies. { ac propterea indiuiduorum ſpecies dicitur. } infima ſpecies relationem quandam habet ad indiuidua, non tamen eandem, quã ad ea habet, quæ ante ipſam ſunt. homo Socratis, & Platonis genus non dicitur, ſed ſpecies, a qua indiuidua continentur.

DEFINIVNT *uero primũ genus ſic, cuius eſſe genus nõ poteſt ſpeciẽ autẽ vltimã hoc modo, quæ ita ſpecies eſt ut non etiã genus ſit. atque ita, quæ ſpecies eſt ita, vt in ſpecies diuidi nullo modo poſſit. et hoc præterea modo. quæ de multis ijſq; numero differẽtibus dicitur, cũ rei notio indagatur. quæ vero inter extrema ſunt collocata, genera, & ſpecies uocãt. & vnum eorũ quodq; eſſe genus, & ſpeciem ponunt. ſi tamẽ cum alio, atque alio conferatur. Ea enim omnia, quæ ſuperiora ſunt vltima ſpecie aſcendendo uſque ad ſummũ genus, genera, & ſpecies altera ſub altera conſtitutæ nominãtur. vt Agamẽnon, Atrides, Pelopideſq;, ac Tantalides, & extremum Iouis.*

Verba fecit de ſummo genere, vltima ſpecie, & iis quæ inter ſummũ & ultimã interiecta ſunt, nũc, quod reliquũ erat, ad ea deſcribenba aggreditur. Summum, inquit, genus eſt quod etiã ſpecies eſſe nullo modo poteſt, & quo nullũ antiquius. infima ſpecies eſt quæ nunquã eſt genus, & quæ nõ amplius in ſpecies diſtribuitur. Ea, quæ inter extrema ſtatuuntur, tum genera, tũ ſpecies ſunt. de quibus cum vellet diſſerere, adiunxit exemplũ a Genealogia, quo res clarior fieret, atque apertior. quẽadmodum, inquit, in ortu & familiarũ deſcriptione Iupiter quoddã principiũ eſt, & quaſi caput & ſupremus omnium patẽs filius eſſe non poteſt ita Oreſtes ſolum filius erit: at Agamemnon Oreſtis pater, Atrei filius, Atreus Agamẽnonis pater, Pelopis filius: Pelops Tãtali filius erit. in generibus, & formis de quibus Philoſophi loquũtur, uno & eodẽ modo res ſe habet. nõnulla .n. ſunt, quæ ſolũ genera sũt, ut ſubſtãtia uõnulla, nelut homo, eſſe tãtũ ſpecies poſsũt.

VERVM *in Genealogijs cætera ad unũ ferè principiũ, verbi cauſa, ad Iouẽ, referũt: in generibus vero, ac formis eadẽ ratio nõ eſt: quoniã id, qđ eſt, nõ eſt cõmune genus omniũ, neque õia, quæ ſunt, vt inqt Ariſtoteles, ad unũ primũ genus referunt.*

Huiuſmodi exemplũ in aliquã forte dubitationẽ nos videtur adducere quã Porphyrius ſuis verbis ex animo nobis euellit. Suſpicaretur enim quiſpiã, nunquid vt in proſapiis cõiunctiões ad unũ ferè omniũ initiũ, exẽpli gratia ad Iouem referuntur, nam

Iupiter a poetis pater diuũq;hoĩumq; dicit,hoc quoque loco ita ſe res habeat,ut videlicet oĩa genera sũma ad unũ aliquod princi pium,ad id ſcilicet,quod eſt,referantur.nã ſubſtãtia eſt id , quod eſt,& quantum,& quale,ac reliqua genera.quod ſi ita eſt, decem ſumma genera nõ erunt,ſed id,quod eſt, erit cõmune genus omniũ.id quod innuens Philoſophus ait id,quod eſt generum ſummorũ genus non eſſe nos re ita habere demõſtrabimus hoc modo. Quæcunque diuiduntur, uel tanquã genera in ſpecies diuiduntur,ut cum animal in canẽ,equum,& bouẽ diducimus,vel ut totũ in partes: idq; dupliciter:vel in ea,quæ ſimilibus partibus cõſtãt,uel in ea, quorũ partes ſunt disſimiles ,quæ in ſimiles partes ſecantur, ſunt uenę,arterię,caro,& oſſa.hæc.n.diuiſa eaſdẽ habẽt partes,& inter ſe,atque uniuerſo ſimiles.in disſimiles vero,quãdo corpus in caput,manus,& pedes partimur.uel ut ambigua uox in diuerſa ſignificatiões.vt canis partim terreſtris eſt partim marinus,partim cœleſtis.Si igitur id,qđ eſt,neque ut genus in ſpecies,neque ut totũ in partes in ſumma genera partiri probabimus,oportetebit , ut tanquã ambigua uox in uariis ſignificationes diſtribuatur. non diuidi igitur tanquam genus in ſpecies , eſt ex hoc perſpicuũ.Genus cũ in formas diſtribuitur in omnibus formis æqualiter ineſt. neque in formis,quatenus generis participes ſunt,prius,poſterius ue cernitur.homo enim nec magis, nec prius equo animal eſt itẽ una ſpecie ſublata,reliquas auferri neceſſum nõ eſt,quoniam etſi homo dimouetur,animal tamen,& reliquæ ſpecies.ut equus, leo,canis & arbores non abiicientur.Si vero id.quod eſt,in decẽ ſumma genera , vt genus in ſpecies diuiditur , in ipſis nec prius eſſe,nec poſterius , nec unum ipſorum magis , aut minus ex eo, quod eſt,aſſumat oportet.ſed prius,& poſterius in ſummis generibus omnino apparet:ſiquidem ſubſtãtia prior eſt,ac reliqua poſteriora qua inquam ſubſtantia ſublata accidentia quoq; auferũtur,ex quo conficitur,vt eius,quod eſt,magis particeps videatur eſſe.Ea enim ſubſtantiæ vis,ac facultas eſt,vt efficiat, quo accidẽtia ſint,utpote quæ in ipſa annitantur. verum vt ſubſtantia ipſa ſit.accidentium non eget auxilio.accidẽtia ſanẽ non eſſent, niſi ſubſtantia foret,cui acciderent.cum enim aliquid alicui accidit,prius intelligendum illud eſt cui accidat.id igitur , quod eſt, vt genus in ſpecies in ſumma genera non diſtribuitur : quoniã & ſi ablata ſit vna ſpecies,non auferetur genus,vt dictum eſt, nunc

vero ſubſtātia remota,reliqua genera ad nihilū recidēt illius .n. beneficio ſunt.id ergo,qđ eſt,nō vt genus diuideř.fieri itaque nequit,vt id quod eſt,in decē ſumma genera,ut genus in ſpecies,atque vt vniuerſum in partes,hasq́; uel ſimiles uel diſſimiles diuidatur.ſimilibus partibus cōſtans eſt,cuius partes vniuerſo ſimiles sunt ita,vt partes a toto nominētur,nec quicquā inter ſe differāt.veluti lignū,& ligni partes,ligna dicunř, nec inter ſe differunt:ſimili quoque modo nerui pars,carnisq́;,ac venæ ex totius appellatione nominantur,& inter ſe nullū habent diſcrimen.id igitur,quod eſt,vt ſimilibus partibus cōſtans in decē ſumma genera diuidi nullo modo poteſt: quia ſi diuidereř, partes, hoc eſt ſumma genera ex toto appellarētur,& ea,quæ ſunt dicerentur. ſed magnū & in nominibus,& in rebus inter ea diſcrimē uerſatur.aliud quippe ſubſtantia, aliud quale, aliud quantum ſignificat.rurſus id,quod eſt partium diuerſarū,cū diuiditur, partes ex toto non appellantur.differunt enim inter ſe , vt in vultu facile videri poteſt,cuius partes ſunt naſus,oculi,quæ nec a toto appellantur,nec inter ſe ſimiles ſunt. naſum enim nec uultum , nec oculum dicemns.ſequitur igitur,ut id,quod eſt,in decem ſumma genera non ut id,quod eſt diſſimilium partium,diuidatur. etſi.n. partes & nomine.& re differunt,non tamen id,quod eſt, diſſimilibus partibus conſtare dicetur.quoniam a totius nomine partes appellantur.id enim,quod eſt,ſubſtantia eſt,& quantum, & quale,& ea quæ diſſimilibus è partibus ſunt compacta ,a totius nomine minime ſunt appellata Si itaq; neque vt ſimilibus neque ut diuerſis partibus coſtans id,quod eſt,in decem ſumma genera diuidiř,nātāquā genus in ſpecies diuidi nō poſſe demōſtrauimus,reliquū erit,ut tāquā ambigua uox ī diuerſas ſignificatiōes diuidař

S E D *ponenda ſunt ,vt in decem ſummis generibus,decem prima genera,quaſi decem capita rerum.*

Nunc,inquit rerū primordia ueluti decē genera ponamus. decē principia tantū eſſe,qnia ſubtiliore eget diſputatione,nunc non demōſtrabimus .in ſummis.n . generibus decē eſſe probatur . in præſenti uero pro conceſſo a cognito accipiatur,ac ſtatuatur.

Q V Æ *ſiquis omnia eſſe dicat,ambigue,inquit , non una ratione appellabit ,nam ſi id,quod eſt,eſſet commune rerū omnium genus,vna ratione dicerentur:at cum decent prima ſint,*

eſt nominis tantum, & non definitionis, quæ nomini conſtituta eſt, communio: prima igitur decem ſunt: infimæ vero ſpecies ali quo ſanè numero illæ quidem, ſed non infinito continebuntur.

Ambigua ſunt, quæ idē nomen habent commune, non tamen eiusdem nominis rei, quæ ſignificatur, ſunt conſortia. vt canis ter reſtris, aquatilis, & cœleſtis omnibus enim canis nomē commune eſt, ſed differunt, quantum ad res a nomine, ſignificatas attinet. Res cognomines ſunt, quæ & nomen &, definitionē habent communem. vt homo & equus, vtriq; n. animalia ſunt, & communiter animalis nomē poſsident, eandéq; ex animali definitionem ſumũt, ea hæc eſt, Natura animata ſenſus particeps. ait igitur ſi oĩa appellàuerimus ea, quæ ſunt. ambigue nō una ratione dicemus. Ambigua ſunt, vt paulo ante dicebã quæ tantũmodo nomen habent cõmune. συνώνυμα vero id eſt uerbũ è verbo res cognomines dicuntur, quarũ & nomen cõmune eſt, & eadem nomini attributa naturæ definitio illud igit, quod eſt, ſolius nominis ſocietatē eorũ quæ ſub ſe sunt, cõtinet. ea. n. quæ ſunt. prima genera dicuntur. definitio tamē naturæ nomini cõgruens, alia atq; alia eſt. nam ununquodque ſummum genus eſt ab alio diuerſum, qua eſt, qua nominatur, quaq; definitur. quibus quidē fit rebus vt id quod eſt in decē prima genera, in Subſtantiã, Quantum, Quale, Quæ ſub eandem rationem cadunt, Vbi, Quãdo, Facere. Pati, Situm eſſe, atque Habere, tãquã vox ambigua diuidatur.

INDIVIDVORVM, *quæ ſecundum formas ſunt, infinitus. quam ob rem iubebat Plato, eos, qui à ſummis generibus ad infimas ſpecies deſcēdiſſet, inſiſtere: eos uero, qui ijs differentijs, quæ ſpeciem abſoluunt, diuiderent, per media deſcendere, indiuiduaq; omnimo præter mittere, propterea quod cō prehendi ſcientia non poſſent.*

Indiuidua non ideo infinita dicuntur, quod ſint, ſed quod iterum, atque iterum fiant { Differentiis, quæ ſpeciem abſoluunt } Ideſt, quæ ſubſtantiæ participes ſunt: vt animal in rationis compos, & expers. ſunt enim quædam differentiæ quæ ſubſtantiæ expertes ſunt, { Indiuiduaq; omnino prætermittere } quia ſcilicet ſub ſcientiam non cadunt. id Plato in libro,

qui eſt de ſummo bono,ſcriptum reliquit. ſcientia enim ſuis finibus continetur,quos egredi non licet.illud igitur,quod comprehenſibile non eſt, percipi ſcientia non poteſt. Ad ſummã in libro de Demonſtratione ſingularum rerum definitionem,& ſcientiam non eſſe,ſed ſolum uniuerſarum demonſtratum eſt.

NECESSE *igitur eſt,vt ij,qui ad infimas ſpecies deſcendunt,multitudinem diuidendo percurrant.*

Dixit id,quod eſt,non eſſe genus primorum,quæ ſuapte natura definita ſunt,& ſub cognitionem noſtram cadunt,nunc autem utrum infimæ ſpecies ita ſe habeant,ut prima genera, perſcrutari vult.Nonnulla,inquit,ſunt,quæ ſummum.& definitum numerum habent,nobiſq; non ignotum.ſi quidem genera ſumma decẽ ſunt infimæ vero ſpecies,vt homo,bos,equus, canis, uitis, olea, poſt quas indiuiduorum diuiſio ſtatim collocatur, ſuapte natura terminatæ ſunt illæ quidem, ſed incognitæ nobis, cum aliæ aliis in locis fiant.multæ.n.ſunt animalium,arborum,metallorumq; ſpecies,quæ nos latent,eas tamen quæcunque ſint,definitas eſſe, ac terminatas ſumptione quadam efficaci,atque euidenti demonſtrabimus. Eo,quod infinitum eſt,multitudo maior eſt nulla, hoc aſſumpto ſtatuatur infimas ſpecies infinitas eſſe,cum itaque in unaquaque ſpecie multa indiuidua ſint, humana ſpecies una cum ſit, in mille fortasſis indiuidua, homines videlicet ſingulos diuidetur:ſimili quoque modo equina ſpecies,quæ una eſt, multa indiuidua continebit.idq; in reliquis omnibus eodem modo: multo maiorem eſſe indiuiduorum,quam formarum multitudinem omnibus cognitũ eſt,ac pſpectũ. Si vero indiuidua multo plura ſint formis,ſub quibus locant.formarũq; infimarũ ſit numerus infinitus,indiuiduorum numerus maior erit, & latior, quam numerus formarum,quem infinitum poſuimus.Sed ſi infinito infinitius eſt nihil, vel omnino maius, formarum numerus infinitus eſſe non poteſt.nam cum numerum numero maiorem dicimus, minorem terminis concludimus,ac definimus.quod enim aliquo maius eſt, exuperantia quadam maius ſit neceſſe eſt.exuperantia amota,reliquum finibus concludetur,& determinabitur. hac itaque ratione vltimas ſpecies infinitas non eſſe fuit affirmatum.eodem modo indiuidua,quæ ſub infimis ſunt,& ſi formis plura ſint, infinita non eſſe demonſtrabimus.ſiquis.n.indiuidua infinita dixerit, ea,

quæ ſub vnaquaq; ſpecie ſunt infinita dicere coget. verbi gratia indiuidua, quæ ſub humana ſpecie ſunt, equinaq;, & reliqua quæ ſub aliis omnibus formis ſunt, per ſeſe infinita eſſe dicet. vel indiuidua, quæ ſub vnaquaque ſpecie ſunt, natura definita eſſe, omniumq; indiuiduorum, quæ ſub formis ſunt, congregatam multitudinem infinitam eſſe confitebitur. quod ſi ea indiuidua, quę ſub vna quaque ſpecie ſunt, infinita dicet: aliquid iterum infinito maius, & amplius eſſe ſequetur. ſinguli enim homines, & ſinguli equi infiniti ſunt. quod igitur ex utriſque componetur, erit duplũ eius, quod infinitum eſt, quodq; ex omnibus, multo magis. quo quid dici poteſt obtuſius? nullo igitur pacto indiuidua ſub qualibet ſpecie conſtituta infinita eſſe poterunt. quæ ſi definita ſunt, ipſæ quoque infimæ ſpecies, atque ex omnibus compoſita multitudo definita erit. quod enim ex definitis componitur, ipſum quoque definitum eſt. definitus igitur, & terminatus eſt numerus indiuiduorum. quod .n. ſemper fit, ſi ſemper eſt æternum, infinitione præditum eſt. qua etiam ratione numerus infinitus dicitur, quoniam augeri ſemper poteſt, & non interit, re tamen ipſa acceptus, ſemper definitus eſt. Sic etiam arenam definitam eſſe probabimus. id quod Apollo Pythius oraculo edidit.

Noui ego menſuram pelagi, numerumq; arenarum.

Etenim ſi numerus arenæ infinitus eſſet, adiecto hominum numero ex vtriſque maior redderetur, & ſic aliquid infinito infinitius eſſet, quod fieri nequaquam poteſt. infimę igitur natura determinatæ ſunt, tamen nihilominus nobis incognitæ. indiuidua vero natura definita non ſunt, propterea quod iterum atque iterum generentur. nobis tamen dum ſpecies re ipſa effectæ ſunt, ſi principio fuerit origo, cognoſcentur, & ſi quot ſint ignoremus, ita tamen cognitæ erunt, vt illarum natura, prout infimæ ſpecies ſunt, ſe nobis intelligendam præſtabit, quandoquidem illarum numerum terminis præfiniri probauimus.

QVI *vero ad ſumma genera contendunt, multitudinem in vnum concludant, neceſſe eſt. nam ſpecies multa in vnam naturam colligit; ac multo etiam magis genus. ſingulæ vero res vnum in multa diducunt. Siquidem ſpeciei ſocietate vnus homo ex multis efficitur, & ſingulorum natura ex una, & communi re multæ fiunt. ea enim eſt ſingulorum uis, vt diſtra-*

bant, ac diſſipent, communium uero, ut cogant, unamq; natu-ram conſtituant.

Hoc in loco dicere uult Porphyrius, quid eueniat iis, qui ab infimis ad ſumma genera nituntur & quia ſummis ad infimas deſcendunt.{at multo etiam magis genus}ſpecies ſingula tantum indiuidua, genus uero & ipſas ſpecies, & indiuidua comprehendit. inferius enim ab indiuiduis ad ſumma conſcendēdo res multitudine coanguſtantur, & poteſtate augentur. Species qnantum ad multitudinem ſpectat, ſunt indiuiduis pauciores, poteſtate tamē & accretione plures. eodem pacto ſpecies a generibus ſuperantur, donec ad unum ſummum peruentum ſit. id quod iure factum cenſetur: quoniam reium omnium vna ſola cauſa eſt, & origo, & propterea, quę ad eam proprius accedunt, multitudine coarctantur facultate vero augentur. at quæ longius abſunt, numero augentur, poteſtate diminuuntur.

SED *cum explicatum nobis ſit, quid genus ſit, quid ſpecies, cūque genus vnum ſit, ſpecies multæ (genus enim ſemper in multas ſpecies diuiditur) reſtat ut dicamus, genus ſemper de ſpecie, & de inferioribus dici ſuperiora omnia, Species uero neque de genere vltimo, neque de ſuperioribus ullis dicitur, propterea quod non reciprocatur. Oportet enim, vt vel paria de paribus dicantur, quemadmodum id quod ad hinnitum natum eſt, de equo, vel de minoribus maiora, vt de homine animal: at minora de maioribus dici non par eſt. neq; enim ut hominem eſſe animal, ita animal eſſe hominem commode dices.*

Porphyrius harum quinque uocum doctrinam probabiliter, ideſt, quantum ad diſcerendi ſubtilitatē ſpectaret, ſeſe tractaturū pollicitus fuerat, explicata itaque generis, ſpecieiq; natura, quo modo horum cognitio ad ſermocinādum nobis afferat adiumentum, uult demonſtrare. Quoniā omnis differendi facultas in demōſtratione verſatur, & demonſtratio quædam ratiocinatio eſt, in ratiocinationibus vero ꝑpoſitionibus opus eſt, ꝑpoſitio duobus ē terminis conſtat, quorum alter ſubiicitur, alter enunciatur Subiectus eſt, de quo loquimur, alter autem eſt, qui de eo de quo ſermo habetur, dicitur. ut Socrates ambulat, ſubiicitur enim

Socrates,de quo eſt oratio:enũciatur,ambulat, vt pote quod de Socrate dicatur.Si dicatur præterea,anima a ſe mouetur,ſubiicietur anima,& a ſe mouetur,enunciabitur.ſi item dixero,homo animal eſt,homo ſubiectus terminus erit,animal vero de homine dicetur.& in quacunque propoſitione eodem modo Vult ſimili ratione demonſtrare de genere aliqua ſcilicet de aliquibus dici,& quędã ſubiici.atque vt cognoſcamus quomodo complicitas propoſitiones faciant,ex quibus fit ratiocinatio , in qua ratio differendi verſatur , ait , genus ſemper de ſpecie dicitur, vt animal de homine , & de animali ſubſtantia . verum ſpecies non etiã de genere dicitur , quoniam minime uerum eſt, ſi quis ſubſtantiam eſſe animal,& animal eſſe hominẽ dixerit.hinc igitur genera ſemper de formis dici perſpicuum eſt.at ſpecies de generibus nunquam.& vt ſummatim dicam,oportet terminos, qui de aliis dicũtur,latius patere ſubiectis,vt animal homine,vel pares eſſe, vt ridendi facultas homini.pares ii dicuntur,quod uicisſim retro commeent.nam vt omnẽ hominem ridere,ita & omne, quod ridet,eſſe hominem dicemus . { De inferioribus dici ſuperiora omnia}ſubſtãtia de corpore corpus de corpore animato,corpus animatum de animali,animal de homine dicetur.

D E *quibus autem ſpecies dicitur,de ijs itidem ſpeciei genus,& generis genus uſq; ad caput generis neceſſario dicetur nã ſi vere dicitur .Socrates eſt homo,homo animal,& animal ſubſtantia,Socratem quoque eſſe animal & ſubſtantiam vere dicimus.cum enim ſuperiora de inferioribus dicantur , ſpecies de indiuiduo,& genus de ſpecie,deq; indiuiduo dicetur. primũ vero genus & de genere,ſeu de generibus,ſi multa media inter iecta ſint,& de ſpecie,& de indiuiduo dicetur.*

Aliud præceptum utile ad differendi facultatem tradit ſi. inquit.ſpecies de aliquo dicatur,de eodem ſpeciei genus ad ſummum uſque dicetur.verbi cauſa de Socrate homo,de homine animal,igitur animal de Socrate.animatum quoq; de animali, ergo de homine,deq; Socrate pari modo.præterea corpus de animato igitur de homine,animaliq;,ac Socrate . poſtremo ſubſtantia de corpore,& ob eam cauſam ſubſtantia de corpore, corpus de animato,animaliq;,atque homine,& Socrate dicetur.

ETENIM *primum illud genus de oibus generibus formis, atque indiuiduis inferioribus dicit͛, genus vero quod infima ſpecie prius eſt, de omnibus formis, & indiuiduis. ea uero quæ tantum ſpecies eſt, de omnibus indiuiduis, indiuiduum de uno ſingulorum tantum.*

Nam ſi ſuperiora ſemper de inferioribus dicuntur, ſummum de omnibus generibus, quæ ei ſubiiciuntur, deq; formis, & indiuiduis, & ſpeciem de ipſis ſolis indiuiduis dici conſtat.

INDIVIDVVM *Socrates dicit͛, & hoc quod albũ eſt, & hic accidẽs Sophroniſci filius, modo ei ſolus filius Socrates ſit. hæcq; vel ex eo indiuidua appellãtur, quod vnũ quodq; ex proprietatibus cõſtet, quæ omnes in alio reperiri nõ poſsũt.*

Addens, hoc, illi dictioni, album, quod uniuerſale erat, ſingulare fecit, quod autem, quæ omnes, & non quarum unaquæque, dixerit, hoc fuit in cauſa. nam unaquæque illarum ꝓprietatũ in aliis in eſſe poteſt, omnes uero eædem ſimul in nullo reperiuntur.

QVÆ *enim in ſocrate ſunt, in alio eædẽ eſſe nullo modo poſſunt uerũ proprietates hominis communis, ac vniuerſi eædem in mults, atq; adeo in omnibus ſingulis hominibus, quoniã homines ſunt, eſſe poſſunt.*

Hominis proprietates ſingulis quoque hominibus eſſe poterunt. Genera, ſpecies atque indiuidua quaſdam proprietates habere ſciendũ eſt. generis tamen, & ſpeciei proprietates in multis inſunt, at indiuidui, ſi collectæ ſint, illi ſoli indiuiduo ſunt accõmodatæ. generis proprietates, animalis in quam, erunt ſubſtãtia, animans, ſenſus particeps: & hæ multis, homini videlicet, equo, cani, & reliquis ſingillatim animalibus ſunt attributæ. homo cum ſpecies ſit, has proprietates habet, animal, rationis particeps, mortale, ad ſcientiam, & cognitionem natum eſſe, quæ multis hominibus inſunt. Sed ad indiuiduũ, verbi gratia, ad Socratẽ accedendũ eſt, cuius proprietates ſunt, Philoſophus, caluus, ſimus, obeſus, Sophroniſci filius, Atheniẽſis, & eiuſmodi, quarum unaquæq; per ſe ſe ineſſe aliis Poterit, propterea quod alii ſunt & calui, & ſimi, & præpingues, Philoſophiq;, ac Athenienſes, & forte Sophroniſci

filii, ſed omniũ collectio, Philoſophũ dico eſſe, caluũ, ſimũ adipatũ & in eodẽ tẽpore fieri, ſoli Socrati, neque alii cuiquã inerit.

I T A *fit, vt indiuiduum à ſpecie, & ſpecies à genere contineatur. ſiquidem genus quiddam totum eſt: pars indiuiduum ſpecies vero, & totum, & pars ita, vt alterius pars ſit, totũ non alterius, ſed in aliis exiſtat, quod totum ex partibus conſtet.*

Species, ſi ad indiuidua referatur, totum eſt, ſi ad genus, pars. ſed quoniam totũ, & pars ſub eandem cadunt rationẽ, ex iis, quæ ſub eandem rationem cadunt, nonnulla in recto caſu, & nõnulla in obliquo efferuntur, ut pater filii pater, id in ſecundo caſu dicetur. in tertio uero ſic, amicus amico amicus. in quarto hoc modo verberans uerberatũ uerberat. quod cũ ita ſit, partẽ alterius, & totũ in aliis dixit. dicimus enim recte partẽ totius, & relatio in ſecũdo caſu fit, ſed totũ partis totũ dicimus nequaquã, quoniã totũ ex vna parte cõflatũ non eſt, ſed multis. dicimus tamẽ totũ partibus totũ, ac relatio per tertiũ caſum efficitur. totum enim in partibus eſt. recte igitur totum non alterius, ſed in aliis a Porphyrio dictum eſt. Scire quoque debemus in ſecundo caſu numeri multitudinis dici poſſe totum partim totum, ſed Porphyrius communem loquendi morem ſecutus, in aliis, dicere maluit.

Species totum et pars

A C *genus quidem, & ſpeciem, quidq́; ſummũ genus, quid infima ſpecies ſit, quæ eadem genera, & ſpecies ſint. quæ indiuidua, ac quot modis genus & ſpecies dicantur, aperuimus.*

Cum ait, quæ eadẽ genera, & ſpecies ſint, intermedia intellegit quæ generis pariter, ac ſpeciei ſubeũt rationẽ. {ac quot modis genus, & ſpecies dicantur} genus tribus modis, & ſpeciem duobus dici nobis indicauit.

DE DIFFERENTIA.

DIFFERENTIA *autem communiter proprieq́; ac maxime proprie dicatur. aliud enim ab alio differre cõmuniter dicitur, quoniam vel à ſe vel ab alio varietate quadam differt. Etenim Socrates à Platone differe*

bat diſtinctione, & à ſe ipſe cũ eſſet puer, & in media ætate, cũ quid ageret, & cũ otioſus eſſet. ac ſemper in ijs cõmutàtionibus ſpectat in qbus rei modus cõſiſtit. Proprie inter aliqua intereſſe dicit, quãdo accidens, quod ſeparari nõ poteſt, varietatem facit: accidẽs fixũ, & immotũ eſt. ueluti cæſius oculorũ color, naſi aduncitas, & cicatrix ex vulnere obducta. Maxime proprie differre dicuntur ea, quæ differentia ſpeciei procreatrice differunt, ut homo quia rationis particeps eſt, ab equo diſtat.

Quid cauſæ fuerit, cur cum differentia ſpecie prior ſit, de ſpecie prius fuerit diſputatum, iam reddita eſt ratio. nunc de differẽtia verba facturus, vtitur Ariſtotelis regula, de qua feci ſupra mentionem, differentiæq; ſignificationes enumerat. ſed quo facilius intelligamus ea, quæ ſunt nobis dicenda, ita ſermonem ordiar. Differentia eſt aliquarum rerum inter ſe, uarietas, ac cõmutatio, quæ vel ſeparari poteſt, & ex aliquo accidẽti eſt. atque ei natura eſt cõparatum, ut ab illis, in quibus ineſt, auelli poſſit, vel nõ poſſit. verbi gratia, differũt aliqui inter ſe, ſi vnũ ſedere, ſtare alterũ contingat. poteſt enim qui ſedet, ſtare, quiq; ſtat, ſedere, atq; ita differũt inter ſe. eaq; differentia ſeparabilis eſſe dicit, quã Porphyrius cõmunẽ vocat. id quod fit, quoniã nõ alicui præcipue, ſed omnibus cõmuniter ineſt, ſeparabiliſq;, ac fortuita differentia eſt. Verũ ſi differẽtia ſeparari nõ poterit, vel p̃ ſe inerit, hoc eſt, rei naturã abſoluet, vel fortuito, ideſt, nihil quicquã ad rei naturã cõferet. Differentia, quæ auelli a re, in qua ſita eſt, nõ poteſt, eſt, veluti adũcas uel p̃ſſas nares, vel oculos ceruleos habere. intereſt enim inter aliquos eo, quod alter ſimus, alter repãdus ſit. Fortuitæ differentiæ ſunt, quæ rerum ſubiecta non complent poteſt quidẽ Socrates ſimus non eſſe, & tamen eſſe Socrates, quæ ſeparari a ſubiecta re non queunt, a Porphyrio propriæ appellantur. nam alicui determinatum eſt, ut ſimus ſit. Differẽtia autẽ, quæ nec ſeparari poteſt nec fortuita eſt, ſubſtantiam cõplet. eiuſmodi eſt rationis particeps, & mortale. ratio enim nos a beluis diſtinguit, quia illę rationis ſunt expertes: quam differentiam maxime propriam vocauit. Differentiarum igitur alia communiter, alia proprie, alia maxime proprie dicitur. quæ cõmuniter dicitur, fortuita eſt, ac ſeparari ab re, in qua ſita eſt, poteſt quæ proprie, fortuita eſt, nec abſtrahitur

a re,cui inhæret:quæ maxime proprie,non ſeiungitur,& rei ſubie ctæ naturam complet,ac per ſe inhæret. Quoniam omnis Philo ſophus in iis verſatur,quæ ad perdiſcendæ Philoſophiæ uiam, & rationem ſpectant,quæ & diuidendi,& definiẽdi ars eſt,cumq; di uiſio,ac definitio nunquam foris ſed ex iis quæ ex ui, & natura ſunt,aſſumatur,merito de differentia maxime propria, cum illa ſubſtantiæ particeps ſit,verba facit.prima itaq; differentiarũ diui ſio hæc eſt.eaſdem rurſus diuidit hoc modo. Ex differentiis aliæ diuerſum ſubiectũ faciunt,aliæ vero aliud.communis enim, propriaq; differentia diuerſam rem facit,atq; tantummodo immutat Sedere enim ſtare,ſimum eſſe,&aduncũ,immutát,at maxime pro pria aliud efficit,aliud ſane eſt rationis particeps, & aliud rationis expers.porrò diuerſum in eorum,quæ ex re ſunt, immutatio ne verſatur.aliud vero rem omnino alterã facit.rationis enim cõpos,animal aliud facit ab eo,quod ratione careat:ſedens autem a ſtante,non aliud,ſed diuerſũ.ſimili quoque modo repandus, atq; aduncus.cum igitur differentiæ tribus modis dicantur, communi ter,proprie,& maxime proprie,de iis quæ maxime propriæ ſunt philoſophi loquũtur.communes autem,& propriȩ ad generũ diuiſionem nihil faciunt.quis enim ita abhorrebit,& erit abſurdus, ut aiat,animal aliud ſedet,aliud ſtat:neque enĩ omnia aſſumimus neque alia ſima,alia adunca eſſe ob ipſammet cauſam affirmamus. Sed ſi ad genera diuidenda nullum afferunt adiumentum, multo minus ad definiendum afferent.illæ igitur ſolæ,quæ maxime pro priæ dicuntur,nobis ſunt adiumento.{Maxime propriæ dicãt} addens dicatur,ſignificauit ſe id nomen poſuiſſe.antiqui enim cũ aliquo trito vocabulo uterẽtur,dicere conſueuerant, dicitur, cũ vero ipſi impoſuiſſent,dicatur,vel vocetur,addebant.Socrates a Platone quantum homines non differunt,ſed quatenus ille ambulat,hic ſedet. {ac ſemper in iis commutationibus ſpectatur,}hoc loco differentiæ fortuitæ intelligendæ ſunt.{in quibus rei modus cõſiſtit.}id eſt,quæ ex accidenti ſunt, ſiquidem accidens in quæ ſtione dicitur,qua rei modus,& qualitas indagatur.{ſpeciei procreatrice}id eſt qualitate quæ ſpeciem perficit.animal enim ſi rationis compos,& mortale ſuſcipiat,hominem:ſi mortale,& ratio nis expers,equum:& reliqua animalia ratione carentia efficiet.ipſæ igitur differẽtiæ ſi ad genera addantur,ſpecies efficient, id qđ in cauſa eſt,ut differentiæ formarũ efficientes appellentur.

OMNINO *igitur omnis differẽtia alicui adiuncta diſſimilẽ alij facit:ſed cõmunes,& propriæ diuerſum faciunt:maxime vero propria eũ in quo ſit, aliũ efficit.quæ igitur alium efficiunt eũ in quo inſint,efficiẽtes formarũ appellantur . quæ uero diuerſum,abſolute differentiæ.rationis particeps ad animal adiungatur,aliud efficiet:ad motus,id ſolum diuerſum ab eo facit,qui non mouetur.quare hæc aliud , illa diuerſum ſolũ animal facit,ijs itaque differentijs,quæ aliud genus faciunt,& genera in partes diuiduntur , & difinitones ex genere , & huiuſcemodi differentijs traduntur.ex illis autem quæ diuerſum tantummodo faciunt,varietates ſolum,& commutationes eius,quod aliquo modo ſed habeat,ortum trahunt.*

Alterã differẽtium diuiſionem tradit. Ex differentiis inquit, aliæ eum,in quo ſint,diſſimilem alii faciunt,aliæ omnino alium efficiunt.quæ aliũ efficiunt,per ſe,quæ commutant,fortuitæ,& ſeparabiles dicũtur. Separari poſſe dico propriã,& cõmunẽ.ſiquidem propia cogitatione ſeparari poteſt ab eo, in quo ſita ſit. nã Socratẽ abſque aduncitate,comatũ,gracilẽ,Socratẽ tamen intelligere poſſemus.illa uero,quæ maxime ꝓpria eſt,ab eo , in quo inhæret,ne cogitatione quidẽ auellitur.nunquã. n. hominẽ,ſi rationis parriceps ab eo auferamus,intelligere poterimus,qđ non eſſet homo,omnes enim homines & rationis participes ,& mortales ſunt . quare ſimum hominem poſſumus cogitare aduncũ eſſe ipſo etiam homine remanẽte,at homo ſi rationem & mortalitatẽ amiſerit,nõ cognoſcet differẽtię igit ꝓpriæ,cõmunesq; ſeparabiles ſunt.cũ enim aliquis ſtans ſederit,nõ factus, eſt alius ſed diuerſus.id qđ poeta de Vlýſſe a Pallade ex euentis commutato ſignificauit.apud quem ita dicitur.

Hoſpes diuerſum mihi nunc,atque ante,videris.

nõ enim aliũ poeta dixit,ſed diuerſum, attamẽ ſi quiſpiã ſimus, aduncus eſſe intelligat,nõ alius,ſed diſſimilis.ac diuerſus fiet poterit namq; ille idem,& nõ aduncus eſſe.{Quæ igit aliũ efficiũt eũ,in quo inſint,efficientes formarũ appellãtur.} rationis particeps nõ diuerſum hominem ab equo,ſed aliũ facit.illa.n. alia dicunt,quæ ꝓpter uim,& naturã differũt,ut homo,& equus de quibus

bus ante dixi. ratio enim eſt qua una præſtamus beluis. { iis itaque differentiis, quæ aliud genus faciunt, & genera in parteis diuiduntur, } animal enim tum rationis compos, tum rationis expers eſſe dicimus, ac præterea mortale, uel immortale; atque ita poſtea hominem definimus. homo animal eſt rationis particeps, mortale, animum aptum habens ad ſcientiam percipiendam.

VT igitur rē à capite arceſſam, pſpicuū eſſe velim, differētias alias ſeparari poſſe, alias nō poſſe. nā moueri ſtare, ægrotare, valere, & cætera generis eiuſdē, ſeparātur, naſū vero aduncū, uel ſimū habere, & particeps, atque expers rationis reuelli à ſubiectis nō poſſunt. earū uero, quæ diſtrahi nō queunt aliæ rebus p ſe inſunt, aliæ fortuito. particeps enim rationis, mortalisq́; & quod ad ſcientiam, & cognitionem natum eſt, homini ex ſe conuenit, aduncæ autem, & ſimæ nares non vi ſua, ſed caſu.

Perfectiorē diuiſionē exorditur, & aliud quoddā initiū ſumit. vt oēs differentiæ diſtinctæ inter ſe ſint. Differentium igitur alia ſeparantur a rebus in quibus inſunt, alia non ſeparantur. hac diuiſione differentiæ communes a propriis, & maxime propriis diſtinguuntur, aliæ rurſus aliud, aliæ uero diuerſum faciunt: atque ex hac diuiſione maxime propriæ a communibus, & propriis diſcernuntur. Ex iis itaque repugnantiis, quibus differētiæ uiciſſim ſeiungantur, coniugationes fiunt, quarum duæ ſine dubio non cohærent. non enim eſſe ſimul queunt, qđ ſeparari poteſt, & quod nō poteſt uel diuerſum eſſe, & aliud. ex reliquis quatuor, hæc ſeparabilis & aliud faciens nō cōſtat, cæteræ tres apte cohærent, quādoquidem ſeparabiles, & diuerſam rem efficientes cōmunes ſunt. quæ autem non ſeparantur, & aliud faciunt, ſunt maxime ꝓpriæ. quæ uero non ſeparantur, ac diuerſum faciunt, fortuitæ ſunt, ac communes quidem, ut ſedere, proprię, vt aduncitas, maxime propriæ, vt rationis particeps, Videbitur etiam quædam eſſe diſtincta coniugatio earū, quæ ſeparari poſſunt, quæq́; aliud efficiunt, re tamen vera ipſa quoque cōiugatio ratiocinatiua nō eſt. rationis. n. particeps p ſeſe homini attributum eſt, & quatenus homo eſt, rationis particeps eſt, ob eāq́; cauſam omnes homines rationis participes ſunt: ſed aduncū, nigrūq́; eſſe, ſedereq́; ac ſtare, nō p ſe, quoniā homo, qa hō aduncus nequaq̄ eſt, vel oēs homines aduncos,

vel nigros eſſe oporteret.& ſi enim aliquis nec aduncus, nec niger eſt, homo tamẽ eſt. nulla igit̃ harũ differẽtiarũ aliã rẽ facit, ſed diuersã. at rationis cõpus cũ p ſe aderit homini, aliud faciet. hac igit̃ cauſa cũ ea differentia, quæ diuerſam rem, cõſtare nõ poteſt.

ITA *fit, vt eæ, quæ p ſe adſunt, ad rerũ naturas definitione explicãdas aſſumant, reſq; alia efficiãt. quæ autẽ fortuito, quæ ad rei definitionẽ adhibeantur, neq; aliã rẽ faciãt, ſed immutẽt. quæ itẽ p ſe adſunt, nec contentionẽ, nec remiſſionẽ capiũt.*

Differentiæ, quæ per ſe inſunt, ad rei vim explicandã, ad definiendam adhibentur. ſiquidẽ definitiones ex generibus, & differentiis formarũ efficientibus aſſumunt. {Nec contentionẽ, nec remisſionem capiunt} neque. n. quisquam magis aut minus mortalis, magis ue aut minus rationis particeps dicet. Puerul. n. & ſi propter ætatem ad eas actiones, quæ in ratione uerſant, apti nõ ſint, nihilo tamẽ minus ſunt rationis participes. illa præterea magis, & minus ſuſcipere dicũtur, quæcunque aduerſa ſunt, & in eodem ſubiecto conſiſtunt, quæq; inter ſe cõmiſcent, vt albũ albo magis, minus ue albũ dicit. & nigrũ magis vel minus nigro: quippe cũ eadẽ res ſubiecta tũ alba, tũ nigra fiat, et alba cum nigris cõmiſceantur, atque aliquando puriora, nonnunquam magis miſta & confuſa euadant. in ſubſtantiis autem nec intentio eſt, nec remisſio. quoniam ſubſtantiæ nihil aduerſatur. nec rationis particeps, & rationis expers cõſiſtere in eodem ſubiecto poſſunt. At ſi quis diceret, cur Ariſtoteles in ſummis generibus aiat, Subſtantia, quæ proprie, & primum, & maxime appellatur, cum illud maxime videatur ſignificare ſubſtãtiam amplificari & imminui, ei nos reſponderemus, hoc ab Ariſtotele dictum fuiſſe, utpote quod magis eſſet ad cognitionem noſtram accomodatum. primam enim, & maxime dixit indiuiduum, quoniam & magis a nobis cognoſcitur & prior comprehenditur. ab illa enim tempore, & ſcientia deducti ad ſecunda quæ ex generibus, & differentiis eſt, deuenimus. verum ſi aliquis concederet, magis & minus in ſubſtantiis eſſe, non in latitudine, ſed altitudine concederet. homo enim non magis homo, ac rationis particeps homine eſt. nec equus magis animal boue. nec homo magis boue, atque equo. ſed in altitudine vt dixi, poteſt hoc ſic cognoſci. Superiora inferioribus perfectiora ſunt, idq; quatenus melioribus longis abſunt. ver-

bi gratia, rationis particeps magis in mente eſt, quam in anima. & magis in angelis, minus, autem in cœleſtibus corporibus. ſiquidẽ ipſa quoque animata ſunt, habentq́; rationem, atque id magis in iis quam in nobis ſitum eſt. Alio quoque modo probatur. Subſtã tia magis in animali eſt, quam in homine, ac magis in utriſq;. Si mili etiam ratione animal magis in homine, quam in Socrate eſt quoniam ſubſtantia non ineſt Socrati ſine ullo interiecto medio animal enim intercedit. ea poſtea per hominem ad plantas progreditur. Perſpicuum igitur eſt, id, quod primum, proximeq́; ali cuius rei particeps eſt, maiorem eius rei partem habere, quam quod ſecundo, & aliquo interiecto medio eſt. recte igitur ſubſtã tias non in latitudine, ſed altitudine magis, minusq́; ſuſcipere di ctum nobis eſt. nã ſi in latitudine amplificarentur, aut minuerentur, eadem diſtantia eorum, quæ ſub genere ſunt, rationis inquã participis & ratione carentis, mortalisq́;, & immortalis nõ eſſet.

A T Q V Æ *caſu, & ſi ſeiungi non poſſunt, contentionem tamen, & remiſſionem capiunt. neq; enim genus magis, minus ue de eo, cuius genus ſit, dicitur, neq; differentiæ generis, quibus genus ipſum in parteis diſtribuitur.*

Contentio, & remisſio magis, & minus ſignificant. hęc. n. nomi na a cordis per translationem ſumuntur. illæ enim admodum in tentæ vehementiorem ſonum, remiſſæ vero minorem reddunt. Philoſophi igitur vehementem rei impresſionem, contentionem leuiorem vero, remisſionem uocauerunt.

Q V A N D O Q V I D E M *hæ ſunt, quæ cuiuſque ra tionem abſoluunt. & nullius rei uis, quæ una eademq́; eſt, nec amplificari, nec minui poteſt. at aduncis & ſimis naribus eſſe, colorariq́; magis, & minus dicitur. Cum igitur tria differentiarum genera habeamus, aliæ, quæ ſeparari à rebus poſſunt; aliæ, quæ nõ poſſunt; atque ex ijs, quæ ſeparari non poſſunt, quædã, quæ per ſe inſunt, quædam, quæ fortuito, rurſuſque ea rum differentiarum, quæ vi ſua adſunt, aliæ ſunt quibus genera in formas diducimus, aliæ, quæ ſpeciem efficiunt, cuiuſce modi ſunt animatum, ſenſus rationisq́; particeps, & rationis*

expers, mortale, & immortale: ex quibus cum omnes ꝑ ſe animali inhæreant. hæ duæ animatum, & ſenſus particeps, animalis naturã abſoluunt. animal enim eſt natura animata, ſenſus particeps hæ vero mortale, & immortale, rationis compos, & expers, genus in ſpecies partiuntur. iis enim genera in ſpecies diuidimus. ſed quæ genus in partes diſtrahunt, & ſpecies ꝑficiunt. vel ex eo, quòd his differentiis particeps, & expers rationis, mortale, & immortale, animal in ſpecies diducatur. id quod fit, vt particeps rationis, & mortale, hominis: rationis cõpos & immortale Dei: expers rationis, & mortale, beſtiarũ genus conſtituant. Simili quoque modo cũ hæ differentiæ animatũ, & inanimatum, ſenſus particeps, ſenſus expers, ſummæ ſubſtantiæ ſint, duæ ex iis animatum, & ſenſus particeps ad ſubſtantiã adiũctæ, animal, animatũ vero & ſenſus expers, plantã cõplent. cũ igitur eædẽ differentiæ alio atq; alio modo ſũmptæ, & efficientes formarũ & diuidentes ſint, omnes formarum effectrices appellantur.

Quæ rei naturã complent, eædẽ definitiones ꝑficiũt, definitiones vero eiuſdem ſemper eædẽ ſunt. homo nõ eſt aliquando animal rationis particeps, mortale, & quandoq; non eſt, ſed ſemper eodẽ modo ſe habet. nec amplificatur, nec minuitur. neque enim tũ magis particeps ratiõis, tũ minus eſt. {colorariq; magis, & minus dicitur.} hoc eſt albũ, vel nigrũ eſſe. intenditur enim, & remittitur quippe cum aliquid magis album alio ſit, magisq; nigrum, aut ſimum, atque repandũ. Cũ igitur tria differentiarũ genera nobis cognita ſint, ex quibus aliæ ſeparari ab eo, in quo ſint, posſint, aliæ autem non posſint, atque ex iis, quæ nõ ſeparãtur, aliæ ui ſua adſint; & aliæ caſu, ac temere, Porphyrius magna ratione adductus voluit de eis diſſerere, cum præſertim ea, quæ ad definitionẽ, & diuiſionẽ pertineant, in medium proferre velit. ait igitur ad hũc modum. Ex differentiis formarũ efficiẽtibus aliæ cõſtituunt, aliæ diuidunt. eæq; nõ aliæ, atq; aliæ, ſed eædem ſunt. partim enim diuidẽtes, & partim conſtituentes fiunt, ſi tamen alio, atque alio modo ſumantur. rationis náque particeps, & expers, mortale, & immortale animalis differentiæ ſunt: eædemq; ipſæ ſunt, quæ di-

uidunt,& in quas animal diuiditur. Si uero illæ,quæ coniugari ſimul poſſunt,accipiantur,veluti mortale,& rationis particeps,differentiæ fient,quæ hominis naturam abſoluēt,quod ex iis humana natura ſit cōſtituta. Eſt igitur ex hoc perſpicuū diuidentes differentias ad diuidendū magno nobis eſſe adiumento: quoniā hac ratione generū in partes diuiſiones fiunt. illæ uero , quæ conſtituunt,ad definitiones utiles ſunt. ſiquidem ex genere,& huiuſmodi differentiis definitiones traduntur,ſcire autem debemus,ex iis ſimul coniunctis quatuor fieri coniugationes. quarū tres ratiocinatiuæ ſunt,una vero nequaquā conſtat. ut exemplo ponatur,rationis cōpos,& rationis expers,mortale,& immortale,ecce rationis compos,& mortale ſimul ſtant,eſt enim homo. rationis uero particeps,& immortale,Deus. rationis expers & mortale,equus. fieri enim non poteſt,ut quid ratione careat, ac immortale ſit . qua de coniugatione,rationis expers dico, & immortale , diſputatur, conſtet nec ne.& nū aliquid rationis expers immortale ſit quod fieri poſſe,Poeta de ſcylla dicere videtur,cum ait.

Monſtrum immortale, malumq; .

Nonnulli eſſe genus quoddam Dæmonum immortaliū, ac ratione carentiū ſunt opinati,quod inferiorem ordinē ſortitū eſt. quos inquam Dæmones deuitamus,& auerſamur . alii hoc genus eſſe mortale dixerunt,quoniā id qđ æternū ſit,idem rationis eſſe particeps contendant. Sed ut eo,unde egreſſa eſt , referat ſe oratio, ad ſubſtantiā reuertamur,& eadē inueniemus. atqui cū illæ duæ repugnātiæ ſint,animati inquā,& inanimati,ſenſum habentis,& nō habentis,tres tantum coniugationes quæ cohæreant , oriuntur, reliquæ tres non conſtant. animatū,& ſenſu præditum animal eſt: animatū,& ſenſus expers,planta: inanimatū,& ſenſu uacans,lapis inanimatū uero,& ſenſus particeps,nihil,quod enim ſenſum habet,multo etiam magis naturalem animam habet . id tamen non reciprocatur,quoniā ubi naturalis anima eſt,illic non erit omnino ſenſus: at ubi ſēſus erit,illic naturalē eſſe animā neceſsitas omnino cogit. (iis enim genera in ſpecies diuidimus) nā quemadmodum quædā ſolum ſpecies ſunt,quadā & generis,& ſpeciei ſubeūt rationē,ita etiam in differentiis euenit. ex differentiis formarum procreatricibus aliæ tantummodo diuidentes ſunt,hæq; ſummorum generum ſunt: aliæ ſolum conſtituentes,hæ q; infimis ſunt attributæ. quæ uero utrunque faciunt,ad intermedia , quæ genera,

& ſpecies ſunt,illæ ptinent.Et.n.ſubſtãtiæ differentiæ,corpus & corporis expers ſubſtantiã ſolum diuidunt, nunqã.n. efficient. Hominis vero differentiæ rationis particeps,& mortale,ſunt hominis tantum effectrices:at mediorum velut animalis mortale,& immortale rationis compos,& expers diuidunt & efficiunt,quoniã aliquid ipſis ſuperius habẽt.Differẽtiæ vero aduerſæ animal partiunt,quod ipſæ quoque in alias partes diuidãtur, veluti ſunt mortale,& ĩmortale,ĩ quæ animal diuidit.ac rationis particeps, & expers eodẽ modo.quæ uero sũt alia ſub alia cõſtitutæ ſpecies cõſtituũt:nã rõnis particeps ,& mortale hominẽ faciũt:ratiõe utẽs,& immortale,angelũ. ratione vacãs,& mortale,bouẽ ac differẽtiæ rationis expers dico,& mortale,ſunt omniũ reliquorum brutorũ.rationis expers & immortale tanquã dubia ſubſtantiæ ſint,nec ne,Porphyrins omiſit.Sunt.n.quidã Dæmones ,de quibus ante dixi,qui cũ rationis expertes ſint,inferiores orbis terræ pertes incolũt,meritaſq; illic animarũ pœnas ſumunt, hiq; a quibusdã immortales,& a qbuſdã mortales eſſe exiſtimantur.

QVARVM *maximus uſus eſt in genere diuidendo,& rebus definiendis.earum autẽ,quæ fortuito ſeparari nequeunt, non ita,ac multo etiam minor earum,quæ auelli poſſunt.*

Hoc loco cũ dicat,in rebus definiendis,quonã pacto illæ differentiæ ſumantur,cõſiderat,ac ſignificat,uoces in accidẽtiũ definitionibus, ſubſtãtiæ participes eſſe debere.ſiquidẽ definitiões ex vocibus,quæ ſubſtãtiæ participes ſint,cõponuntur,vt cãdor color eſt,quo viſus noſter diſſipaẽ,ac diſpergiẽ. præterea addidit, maximus,quoniã ſæpe numero propter humanã imbecillitatem huiuſmodi differẽtiis caremus,& definitiões ex accidẽtibus aſſumimus:ut in coruo manifeſto apparet,in quo explicãdo nigrorẽ pro differẽtis accipimus,& ĩ olore cãdorẽ.ac cũ equũ definimus, animal eſſe dicimus rationis expers ad hinniẽdũ natũ,proprium, quod ſubſtãtiæ aduẽtitiũ eſt,differentiæ loco,quæ ſubſtantiæ eſt particeps,ſuſcipimus.id quod fit,quoniã differentiam ſubſtantiæ participem equi,& aſini reperire nullo modo poſſumus.

EAS *autem definiunt hoc modo,*Differentia eſt *,qua genus à ſpecie ſuperatur.nam animal ratione, & mortalitate ab homine ſuperatur,quoniam animal nihil horum eſt.vnde enim*

formæ differentias habeant: nec vero omnes contrarias habent; propterea quod in eadem re formæ concurrerent contrariæ; ſed vt arbitrantur, omnes differentias, quæ in eis ſebiectæ ſunt, facultate complectuntur, re vera nullam. quocirca neque de nihilo quippiam fit, neque formæ contrariæ in eadem re ſimul inſunt. Eam hoc quoque modo definiunt. Differentia eſt quæ de multis, iiſq; ſpecie differẽtibus, dicitur, cum qualia ſint, quæritur. nam rationis particeps, & mortale de homine dicuntur. & qualis homo ſit, non autem quid ſit, explicant. cum enim rogamur, quid ſit homo, recte animal reſpondemus, cũ uero quale animal ſit, interogamur, rationis particeps, & mortale congruenter reſpondemus.

Cum differẽtiæ ſignificationes numerauerit, & de qua Philoſophi loquãtur, dixerit: hanc præcipuam deſcriptionem tradit. Differentia, inquit, eſt, qua genus a ſpecie ſuperatur. Ex hac definitione Porphyrius dubitationem mouet, & eã poſtea diſſoluit. duo quædam perſpicua dubitationis effata ſuſcipit, quæ ſic a Peripateticis appellant, quod per ſe credenda ſint, ex quibus hoc primũ eſt. Nihil ex nihilo oritur. vt abacus ex ligno confectus partim fuit, quia lignum erat, partim uero nõ, quia erat abacus: nam ſi fuiſſet, artifice, vt fieret, non indiguiſſet. lapides præterea ſunt, tum vero non ſunt, quia nondum domus eſt. quonam igitur modo ex penitus nihilo quippiam fiet? Alterum effatum eſt, Aduerſa in eadem ſubiecta re in eodem tempore ſimul eſſe non poſſunt; aduerſa enim ſibi ipſa mutuum interitum afferũt. his præpoſitis ita oritur dubitatio. Differentiæ vel ex genere, in quo prius erãt, formis inſint, vel ex nihilo fiant, neceſſe eſt. horum utrunque abſurdum eſt. nam ſi in generibus tanquam in corporibus differentiæ ſint, aduerſa ſimul erunt in eadem ſubiecta re, mortale uidelicet, ac immortale, rationis compos, & expers. quod ita abhorret, ut nihil ſupra. ac niſi in generibus ſint differẽtiæ, quonã pacto in formis? eſſet enim aliquid, quod ex iis, quæ nulla ſunt, factũ eſſet, quod itẽ a ratione alienũ eſt. ex nullo. n. alio fieri poterunt, cũ inter genera, & formas nihil mediũ interiectũ ſit. patet igitur hunc ſermonem eſſe maxima dubitatione inuolutum.

Porphyrius itaque dubitans Peripatetico more controuerſiam ſoluit. aduerſa,inquit,in una met re,& eodem tẽpore actu ineſſe nõ poſſunt,at poteſtate queunt.atque ut ea,quæ diximus , clara fiant,non eſt ignorandũ,aliud eſſe poteſtate quippiã exiſtere, & aliud actione.id nãq; poteſtate eſſe dicitur,quod imperfectũ eſt, neque deductum ad rem ipſam,cõmode tamẽ traducitur ad actũ. ut puerulus facultate grammaticus eſt, quandoquidẽ fieri grammaticus poteſt.& aqua gelida,poteſtate calida eſt,cum poſſit calida reddi.hoc igitur eſt,quod poteſtate eſſe dicimus. re ipſa grãmaticus dicitur, qui grammaticam ſcientiam ſit plane cõſecutus, ipſamq; reliquos doceat.& frigida aqua poteſtate calida dicitur, quę cum calefacta ſit,actu calida dicetur.ait igitur,aduerſa,calidũ inquam,& frigidũ actu ſimul alicui non adeſſe , poteſtate tamen poſſe.tepida quidem aqua,neq; actu calida eſt,neque gelida, poteſtate tamen utrunque.atq; infans poteſtate uirtutem habet,& uitioſitatem.materia itẽ poteſtatę omnia aduerſa posſidet.Si igitur genus materiæ rõnẽ habet,ut poſt dicetur,clarũ eſt ipſum poteſtate omnes differentias aduerſas habiturum.id quod aliter etiã probatur hoc modo.Aduerſa in uno eſſe poſſunt : ſi vero alterũ aduerſorum actu habeat,alterum poteſtate habebit.quod re ipſa frigidum eſt,facultate calidum eſt , quoniam ſuapte natura ei eſt comparatum,ut calidum fiat.hoc enim dictum eſt , propterea qđ quædam ſunt,quæ alterum aduerſorum tantum ſuſcipiunt.ut cryſtallus,quæ frigida cum ſit,calefiet nunquã , atq; ignis nunquam frigidus reddetur,aer,& aqua utrumq; admittunt. aduerſa enim facultate in eodem eſſe poſſunt.nã ſi duo aduerſa poteſtate quippiã non habuerit, nunquã actu in horum utrũq; commutabitur. ſed quoniã duo aduerſa poteſtate cõtinet,propterea in utraque transfertur.hoc itaq; modo genera aduerſas differentias habere ait.nõ enim ex nihilo penitus fiunt:neque aduerſa in eodem eſſe reipſa poſſunt.Peripatetici hac ſolutione utuntur , qua Porphyrius,quoniam librum ad ſumma Ariſtotelis genera utilem ſe ſcripturum promiſit,uſus eſt.Nec clã me eſt Platonis ſtudioſos huic ſolutioni repugnare.uolunt enim differentias generibus actu ineſſe.nec dubitandũ,quin rationis compos,& rationis expers,mortale,& immortale generibus ſubiiciantur.ad cuius rei demonſtrationem hiſce rationibus utuntur.aiunt enim mortale,& immortale,particeps,experſq; rationis aduerſa nõ eſſe.quod aduerſa ſeſe

uicisſim interimant,hæc autẽ tantũ abeſt,ut ſibi mutuum interitũ parent,ut etiã ſeſe conſeruẽt.rationis.n.particeps & immortale ſeruant mortale,& rationis expers.Nam Deus cũ rationẽ habeat,immortalisq́; ſit,mortalia omnia ſeruat,&cuſtodit.præterea homo ratione carentiũ curator eſt,& conſeruator.angeli uero immortales,homines mortales curant,& cuſtodiunt.quare rationis particeps,& ratione carens aduerſa non ſunt,nec itẽ mortale, & immortale.quod ſi aduerſa non ſunt,quid obſtat,cur generibus nõ inſint.quandoquidem uires,quæ rationis expertes ſunt, iram dico,cupiditatemq́;,& ſenſum,atque anima quæ rationis particeps eſt,ſimul in uno hominis corpore ineſſe conſpiciantur.dicunt rurſus.ſint licet inter ſe cnntraria, nihil tamen abſonum eſt, eadem in eodem genere actu ineſſe,quoniã nõ in corporeo ſubiecto, ſed in eo,quod corporis expers eſt,exiſtunt.genus enim corpore uacat.nã in ſubiecto corporis experte diuerſa ineſſe poſſunt. quod uero duo aduerſa in ſubiecto corporeo ſimul ineſſe non posſint, cauſa eſt,quod utrunque vult eſſe ſubiecti particeps. Singulare corpus per ſeſe ea,quæ ſe inuicem perimunt, non admittit at in iis,quæ non corpora ſunt,id non ualet.propterea quod natura aduerſorum omnium in iis habeat rationem ita,ut oculus, qui candoris,& nigroris rationes admittit.anima quoque ſimul, & eodẽ tempore aduerſorũ,boni ſcilicet & mali,frigidi, ac calidi rationẽ habet.una igitur eſt aduerſorum ſcientia.quare a ratione nõ alienũ uidetur,ſiquis dicat aduerſas differentias generibus ineſſe. Similiter ẽt in abaco,atque in eadẽ eius parte triangulum,quadratum,turbinem,& globoſam figuram fingere ſimul non poſſumus, quoniã inter ſe confunderentur figuræ omnes,cum in re corporata eſſent collocatæ.at in anima hæc omnia habemus, & ea non confuſa.ex quo fit,ut ea etiã diſtincte proponamus.& primã, ſecundamq́;, ac tertiã ſpeculationẽ demonſtremus. ſecus uero de turbine,triangulo,& quadrato,ut diximus.ita fit,ut in iis, quæ cõcreta,& corporata nõ ſunt,aduerſa re in ipſa inſint.alia præterea ratione probatur. Si differentiæ generibus poteſtate inſunt, quid eſt,quod illas cũ formis actu componit,& inſerit.omne,quod poteſtate eſt,a quodã,quod tum actu aſt,ad actum traducitur. aqua frigida cum poteſtate calida ſit,actu fit calida ab igne,qui tum calidus eſt & puerulus poteſtate grammaticus,redditur grammaticus ab eo, qui tum eſt grammatices peritus. ſi igitur poteſtate

eſſe poſſunt in generibus differentię,ſi ad actum traducantur,ali
quo quodam,quod actu differentias habeat , indigebūt ſed nihil
aliud in iis eſt,poteſtate igitur in generibus non erunt,differen-
tiæ rurſus ſic ꝓbāt.Omne,quod eſſe poteſt,imperfectū eſt,quod
uero actu eſt,ꝑfectū eſt:ſi itaque ſpecies actu differētias habēt,
& genera poteſtate,ultimæ ſpecies erunt omnibus perfectiores
& digniores.prima autem genera omnibus imperfectiora, atque
indigniora.id quod a uero ſēſu maxime abhorret.ſequeretur.n.
effectas res ſuis cauſis eſſe & ꝑfectiores,& præſtabiliores: opor
tet igitur differentias in generibus actiōe ineſſe.eſt ne igitur ob
eam cauſam Peripateticorum ratio,atque omnino explodēda ſen
tentia? id equidem ne unquam quidē cenſuerim:propterea quod
cum triplex genus ſit,de eo,genere, quod ante multa eſſe dixi-
mus, Platonici loquebantur,in quo differentiæ actu ſunt,omniū-
q; rationes re ipſa ineſſe poſſunt:Peripatetici vero de eo, quod
in multis eſt,uerba faciūt. Naturam ab uniuerſis ad ſingulas res
proficiſci,ſingulasq; in vniuerſis poteſtate cohærere ſciendum eſt
Semen ſi in concipientem,comprehendētemq; naturam incide-
rit,primum carunculam quadā in matrice finget,& efficiet,ut me
dici inquiunt,quæ ſanè caro corpus erit,ac corpus uniuerſe ſum-
ptum.hoc tamen ut corpus,re ipſa eſt, ut animatum , poteſtate.
quia nec dum animatum actu eſt. vbi vero aletur , augebiturq;,
animabitur,ac tunc animatum uere dicetur, & poteſtate animal,
non. n.adhuc ſentit,& mouetur, quæ cū natum ſit , actu animal
erit,poteſtate particeps rationis. cū uero auditionis,ac rationis
particeps fuerit,actione animal rationis particeps erit,poteſtate
grammaticum.differentias igitur ineſſe poteſtate in generibns,
quæ in multis ſunt,uidemus.ſimul etiam patet phyſicos hoc mo
do recte dicere:ex quo conficitur , vt cum Porphyrius librum
hunc non ad Platonicam , Sed Ariſtotelicam doctrinam utilem
ſcribere uellet,Peripatetica ſolutione vſus ſit . Sed cum ſupra di
ceremus quinque uoces corpore uacare , neque id probatum ad-
huc ſit , reſtat ut id rationibus affirmemus. Corpus, ut hinc initi-
um ſumam , nunquam in maiori æque , ac in minori conſidera-
tur , velut in elephante,& formica , at quinq; uoces pari ratione
& in magnis,& in paruis conſiderantur : Deinde omne corpus
corpori adiunctum acceſſionem affert ei , quod additamentum
capit, ſed genus & ſpecies , ad reliquæ uoces ad Socratem addi

tę mihi, amplificant, nec vllam ei accesſionem faciunt. præterea nunquã idem corpus in eodem tẽpore in multis uidebitur, licet ſimile videatur, idẽ tamẽ nõ erit, ut in Platonis crure hos elephã tis eſſe videbitur, non tamen idem erit cum illo, quod Oreſtes ha bebat: at genus, & ſpecies eodem tempore in multis cõſiderãtur. Tũ corpora diuiſa nunquã ſpeciẽ, & eandem quantitatẽ ſeruant ſtater. n. numerus in multas partes diuiſus unã formam, unamq; ſtateris quantitatẽ nõ ſeruabit: genera vero & formæ eandẽ for mã & quãtitatem ſeruant, ſi in Socratem, & cæteros diſtribuan tur. Aliter etiam demonſtrari poteſt. Omne corpus ex materia, ſpecieq; componitur genus & ſpecies eo modo nõ fiunt, nunquã enim ſpecies ex ſpecie componetur, igitur quinque uoces corpo ris expertes ſunt. Omnia iam percepimus, id quod ſequitur. per ſe apertum eſt, tamen nihilominus legendũ eſſe exiſtimamus, ut ſi in obſcuri quippiã inciderimus, a nobis declaratũ ſit. {Animal nihil horũ eſt} id eſt expers, quippiã. n. tale ſubaudiendum eſt. Si enim animal particeps nõ eſſet eius qđ rationis particeps eſt, & mortale, vnde has differẽtias ſpecies habeat? nec vero omnes cõ trarias hẽt, quoniã res cõcurrerẽt cõtrariæ. {Vt arbitrãtur} quo niã Porphyrius, Platonicus, ea dicebat, quæ ſibi recta nõ uideban tur, ſed, inqt, vt Peripatetici putarũt. illi. n. naturaliter loquuntur, atque ita recte ſunt opinati. uniuerſas ſcilicet res ſingulis prio res eſſe, & eo pacto ad actum traduci. {Eam hoc quoq; modo de finiunt} perfectam differentiæ deſcriptionem ex earum uocum diuiſione ſumptã tradit. ita. n. erat, uocũ aliæ ſignificant, aliæ nõ.

ETENIM *res omnes è materia, & forma, vel ex ijs, quæ materiæ, & formæ proportione dicuntur, ſunt conflata. nam ut ſtatua ex æris materia, & ex figura tanquam ex for ma efficitur, ſic homo communis, quiq; ſpecies eſt, ex genere, quod materiæ rationem habet, & ex differentia, quæ formæ ra tione quadam reſpondet, conficitur, ex quibus totum quiddã, quod efficitur, animal rationis particeps, mortale, homo perin de eſt, atque illic ſtatua.*

Reddit nũc rationẽ, qua rã de cauſa genus iu quæſtione, qua quid res ſit, indagatur, & differẽtia in ea, qua qualis ſi, dicatur. Res oẽs inquit uel ꝓprie ex materia ſpecieq; cõſtãt, vel ex iis,

quæ materiæ,& ſpeciei ratione dicuntur. Omnibus igitur naturalibus rebus res quædam ſubiecta eſt,quam proprie materiẽ uocant,turpem & informẽ:forma uero proprie eſt,quæ ſuo ornatu materiẽ,quodq́; ex ea fit,ornat.atque ita propria materia,& propria forma in rebus naturalibus ſpectatur. in artificioſis autem, quædam proportio & materiæ,& formæ, ut cum ex ære fiat ſtatua æs materia dicatur non proprie illud quidem, ſed promiſcue, & proportione quadã.æs enim nõ eſt forma uacans:ſed ꝓpterea qđ artifici ſubſtratũ eſt,ſtatuæq́; formã accepit,tanquã ꝓprie materia, ea de cauſa materia dicitur figura itẽ formæ proportionẽ habet.quandoquidem æs imprimit. nã cũ naturalibus rebus una quædã materia tributa ſit,ob id oẽs reciprocantur. neque enim omnia uiciſſim retro cõmearent,ſi non una quædã,omnibusq́; cõmunis materia ſubiecta eſſet.ænea quidẽ uaſa mutari ita poſſunt, ut ex lebete ſtatua efficiatur.at quibus eadem materia non eſt, inter ſe cõmutari non queunt.ex lebete enim nunquã abacus fiet. atqui ex terra aqua,ex aqua oritur aer,ex aere æther: deinde retrorſum uiciſſim ex ęthere aer,& ex aere aqua,ex aqua terra infima.id quod fit,quoniã materiẽ habent eandẽ,quod enim frigus humoreq́; ſuſcipit,aqua fit,qđ ſiccitatẽ,& calorẽ,æther, ita quoque reliquæ duæ naturæ,ex quibus omnia cõſtãt.oẽs igitur naturales res,velut homo,equus, & cætera generis eiuſdẽ ex materia ꝓprie,& forma conſtãt.ea vero, quæ arte conſtructa ſunt ex iis cõflãtur,quæ eãdẽ habẽt cũ materia portionẽ.atque ex iis, quæ figurã habent,formæ reſpondent,genus igitur materiæ, & differẽtiæ formę,ratiõe quadã reſpõdẽt.Nã ut in ſubſtãtia nihil inter ſe differt,ueluti materia,ſicut ænea uaſa,differẽtia tamẽ in figura fit ſic quoque in genere,quia homo,equus,canis animãtes ſunt, nihil differunt illi quidẽ,ſed ꝓpter differentias magnopere diſtãt.Si rationis particeps,mortaleq́; ad animal additũ ſit,fiet homo:ſi rationis expers,& mortale,equus.quare genus materiæ, & differentia formæ comparatẽ. cũ igitur materia unicuiq́; naturã, forma uero qualitatẽ tribuat,meritiſſimo genus in quæſtiõe,qua quid quicq́; ſit exquiritur,ut materiæ comparatũ dicitur,differẽtia autẽ,utpote quæ formæ ſimilis eſſe cõperiatur,in qua rei qualitas indagatur.{communis}ideſt uniuerſi homines.{quique ſpecies eſt}ideſt homines ſinguli.

E A M *hoc quoque modo definiunt. Differentia eſt, quæ*

ſuapte quadã natura ſeparat ea, quæ ſunt ſub eodẽ genere conſtituta. nã rationis particeps, & rationis exps hominẽ, & equũ qui ſub idẽ genus ſubiecti ſunt, inter ſe diſtinguit. Demũ ita deſcribunt. Differẽtia eſt, qua ununquodq; differt, ac diſcernitur. homo enim, & equus genere inter ſe non differunt, quoniã, & nos, & equi animalia ſumus, ſed cũ rationis particeps adiunctũ fuit, nos ab illis diſtinxit. ſumus item nos, & angeli rationis particeps, ſed mortale interiectum nos ab illis diſiunxit.

Rationis particeps, & mortale cum accedunt, hominem ab equo ſeiungunt.

QVI *uero differẽtiæ rationes exquiſitius colligũt, eãq; ad uiuũ reſecãt, nõ quoduis eorũ, quæ ſeparãt ea, quæ eodẽ genere cõtinentur, differentiã eſſe dixerunt: ſed quod ad rem, eiusq; notionẽ, quid ſit, explicandã ualeat, quodq; rei pars exiſtat.*

Non, inquit, quiduis eorũ, quæ ſeparãt omnia, quę ſubiecta sũt ſub idẽ genus, in differentiarum numero habetur ab iis, qui differentiæ rationẽ ſubtilius pſpiciunt, & accuratius pſequuntur, quã doquidẽ nec cõmunis, nec ꝓpria: ut ſtare, ſedere, ac repãdum eſſe ſed maxime ꝓpria differentia ſeparat. ut rationis, atque intelligẽtiæ particeps, quæ hominẽ efficit. Soli enim homini attributũ eſt. in Deũ autẽ, utpote qui omni intelligentia præſtet, nõ cadit, multo etiã minus in bruta, quibus id natura inſitũ non eſt. homo præterea nõ alicuius ſciẽtiæ, ueluti grãmaticæ tãtũ capax eſt, ſed omniũ. {quid ſit.} hoc eſt, qđ ad eius uim, & naturã definiẽdã ptineat nã hæc dictio, Quid, apud Ariſtotelẽ definitionẽ ſignificat, nõ ſecus, quã apud grãmaticos ira iracundiã: propterea qđ definitio, quid quæq; res ſit, explicat. quod igitur definitionis pars eſt, illud ẽ qđ rẽ diſtinguit, rationis enĩ, & intelligẽtiæ participẽ eſſe, definitiõis pars ẽ. quæ differẽtia hominẽ a cæteris animãtibus diſiũgit.

NON *enim aptum eſſe ad nauigandum, hominis differẽtia eſt, ſcilicet ſit hominis proprium. nam ſi dixerimus animantium alios ad nauigandum aptos eſſe, alios nõ eſſe, hominẽ quidem ab aliis diſtinguemus, aptum tamen ad nauigandum eſſe, neque hominis naturam abſoluet, neque eius pars erit, ſed*

habilitas quædam,cum earum differentiarum numero non habeatur,quæ ſpeciem procreant.Qua propter formarum effectrices differentiæ ſunt,quæ aliam ſpeciem efficiunt, quæq; ad rei naturam aperiendam aſſumuntur,quare de his ſatis.

Ad nauigandum,inquit,nō natandum ,aut ut ſuper aquis feratur,ſiquidem hac ratione bruta,inanimataq; ad nauigandum apta eſſent,ſed nauigare intelligendum eſt hoc loco, nauem gubernare,quod eſt hominis proprium:homo tamen non efficitur,aut formatur ob nauis gubernandæ facultatem quoniam eo pacto ii,qui naues non gubernarent,homines non eſſent.

DE PROPRIO.

PROPRIVM *diuidunt in partes quatuor.primum dicũt eſſe proprium, quod uni ſoli,neque toti ſpeciei conuenit,ut homini mederi,vel terram metiri:deinde qđ toti,ſed nō ſoli,ut homini bipedē eſſe:tum quod ſoli ſpeciei,totiq; & interdum ineſt,ut homini cuicunque caneſcere in ſenectute:poſtremo in quod hæc concurrunt omnia,quod in ſola,totaq; ſpecie,& ſemper ineſt,ut in homine ridendi facultas; qui & ſi non ſemper ridet,ad riſum tamen aptus dicitur . idq; non quod ſemper rideat,ſed quod ſemper ſit ad riſum natus,id quod ei proinde innatum eſt,uti equo habilitas ad binnitum. hæcq; quoniam uiciſſim retro commeant,vere propria appellantur.ſi enim equus ſit,ad hinnitum quoq; aptus exiſtet: & ſi quid ad hinnitum aptum ſit,equus itidem erit.*

Cum de differentia finē habuerit oratio mea,reſtat ut de proprio diſſeratur:atque ita , non modo ordinem inuertemus, ſed etiam ſeruabimus diligenter:propterea quod cum de iis,quę ſubſtantiæ.ſunt,diſputatum ſit,ſequitur neceſſario,ut de illis loquamur,quæ rerum naturæ adueniunt atq; a proprio initium ſumemus,quia intermedium quiddam ſit.nam quia maxime proprium

ſoli,totiq́;,ac ſemper ſpeciei conuenit, ſubſtantiæ particeps eſt: ſi quidem ea,quæ ſubſtãtiæ ſunt conſortia in omnibus,quibus cõ ueniunt,ſemper intelliguntur. accidentibus porrò comparatur, quod non ſecus,ac illa a ſubiecta recogitatione diuellitur,in eadẽ præterea docendi forma perſeuerat,quam uſque ante hac ſeruauit.nã prius,quã dicat,de quo proprio Philoſophi loquãtur, eius ſignificationes enumerat.Propriũ igitur diuidit quadripartitò,atque ait,propriũ uel uni ſoli ſpeciei,uel nõ ſoli ineſt,ſi ſoli,uel in tota,uel non tota intelligitur,ſi item non ſoli, uel toti, uel non toti ſpeciei,uel ſemper,uel non ſemper,conuenit. hæcq́; diuiſio eſt.primo autem propriũ eſt,quod in ſola ſpecie, & non tota reperitũ,ut in homine medicinã facere, uel Philoſophi, aut aſtronomi,geometræ ue,aut ulterius cuiuſquam fungi munere: deinde quod toti ſpeciei,& ſi non ſoli conuenit, ut hominem bipedem eſſe:omni enim homini conuenit,ut bipeſ ſit, non tamen ſoli,quoniam id ẽt eſt uolucribus attributum:tum quod toti,ſoliq́;,at non ſemper,ſed aliquando,ut homini in ſenectute caneſcere:ſoli.n.omniq́; conuenit:ſed homo canos in ſenectute tantum, non ſemper emittit:poſtremo in quod hæc omnia concurrunt,& conueniunt,quod in ſola,totaq́; ſpecie ſemper intelligitur,ut in homine ridendi facultas,& equo aptum eſſe ad hinniendum caniq́; ad latrandum.horũ autẽ vnunquodq́;re ipſa non eſt , ſed poteſtate.non enim quia homo riſui aptus eſt,& equus hinnitui, ridens eſt,vel hinniens,ſed quia huic ad ridendum illi ad hinniẽdũ ſuapte eſt natura comparatum.Vere autem, & maxime proprium eſt,quod ſoli,& toti ſpeciei , ac ſemper conuenit , quare Porphyrius reliquas ſignificationes omittens,omninoq́; cõmunis proprium accipiens in quatuor diuiſit.cũ itaq; tres repugnantiæ ſint, ex quibus proprii ſignificationes accipiũtur, iis,inter ſe coniugatis multis multæ relationes fiunt.ex quibus nõnullæ cõſtant,nonnullæ non conſtant,ut picturæ exemplo clarũ fecimus. çum diceret,innatum,poteſtatem,& facultatem hominibus inſitã,ſignificauit,non actionem.nam etſi ſemper non ridemus, apti tamen ad ridendum ſumus.quippe qui ridendi facultatẽ ſic habeamus,vt ridere ſemper poſſimus.cum præſertim ſemper aptũ animum habeamus ad riſum,non tamen ſemper rideamus, aliud quippe eſt ridere , aliud ad ridẽdum aptum eſſe,atque aliud eſt hinnire,& aliud habere hinniendi facultatem.

DE ACCIDENTE.

ACCIDENS *eſt, quod adeſt, & abeſt ſine interitu rei, ad quam annititur, quod biparti to diſtribuitur, alterum, quod ſeparari poteſt alterum, quod non poteſt. ac dormire quidē ſeparari poteſt, nigror uero à coruo, & æthiope auelli nō poteſt: tamē & coruus albus, & æthiops intelligi poteſt ſi colorē mutet, reſq; ſubiecta icolumis remanebit.*

In iis, quæ ad doctrinā ꝑtinēt, accidēs extremū locū nactū eſt, ac ꝓpterea reſtat, ut de illo diſſeramus. in quo primū nō ignorādū puto, Porphyriū ſolitā regulā non ſeruaſſe. nā in reliquis uocibus explanandis cū prius illarū ſignificationes enumeraſſet, de qua poſtea Philoſophis habēda ratio eſſet, indicabat, qua ſanē regula nunc uſus non eſt, ſed multis accidentis ſignificationibus ſibi ꝓpoſitis, cœpit de primo primū diſputare, id qđ iure optimo factū puto: habebat enim exploratū nullā accidentis ſignificationē eſſe, de qua Philoſophi nō diſſererēt. Accidens autē adeſſe, & abeſſe ſine interitu eius rei, in qua ſitū eſt, rationibus firmabo. Accidētia corpora nō ſunt, nā ſi corpora eſſent, corporibus adiūcta augerent, & ablata minuerent: ſed neque addita amplificāt, neque remota diminuunt, corpora igitur nō ſunt. Pręterea ſi corpora eſſent, unus locus multorū corporū eſſet capax, qđ fieri nequit. nā in pomo eſt dulcedo, ac color, odoriſq; ſuauitas, quæ ſi corpora eſſent, unum non haberent locū, fieri id quidē nullo modo poſſet cū corpus aliud corpus non penetret. ea inſuper accidentia, quæ a ſubiecta re ſegregari poſſunt, ſeu adueniant, ſeu recedant, ſubiecta illa res incolumis manet. ſiquidē ſedere, ſtare, refrigerari, calefieri adſunt abſuntq;, neq; rē, in qua inhærent, interimunt: quid? eā ne ob causā ea, quæ auelli a ſubiecta re non queunt, ut naſi adūcitas, & nigror, qui in coruo eſt, abſunt ſine rei, in qua ſita ſunt, interitu: hæc nos ſeparari cogitatione dicimus poſſe, actiōe autē, & re ipſa nō poſſe. nā ſi uel repandus, vel directus, aut retortus naſus intelligatur, naſus nihilominus erit. Ex accidētis præterea definitione dubitationes quædā oriunē. aiunt enim nōnulli, ut paulo antè nos quoque dicebamus, traditā definitionē, adeſſe inquā, & abeſſe, omnibus accidentibus nō conuenire, ſed iis tantū, quæ ſeparantur.

ſeparant.nigrorẽ enim in æthiope,& coruo ſine ſubiectæ rei interitu & adeſſe,& abeſſe nõ poſſe.quibus reſpondemus, & ſi re ipſa nõ posſit abeſſe,cogitatione tamẽ æthiops, & coruus erunt albi. at animal ab homine ne cogitatione quidẽ ſeparari poterit,quoniã niſi una hominẽ,animalq́; intelligemus,hominẽ ipſũ pdemus. coruũ uero æthiopẽq́; nigros nõ eſſe cogitantes,nihil ab eorũ natura detrahemus.auferat quiſpiã,auellatq́; a coruo plumas,nihilo tamẽ minus coruus erit:æthiopẽ etiã ſiquis cogitarit albũ eſſe,hominẽ tamen remãſurũ nemo ignorat.ea igitur, quæ nequeunt ſeparari,&ſi actu nõ abſint,cogitatione tamẽ abeſſe poſſunt.In hac etiã definitiõe quærũt quomodo adeſſe,& abeſſe quippiã præter ſubiectæ rei interitũ dicat,cũ febris animal,qđ in febrim incidit, corrũpat.iis ita reſpondemus,nõ modo de febri dubitandũ eſſe, ſed ẽt de frigore immoderato,ſiccitateq́; vehementi, & humore: quoniã hæc omnia cũ adueniũt animali,interitũ afferunt,dicimus igitur in iis ſic fieri,quemadmodũ in fidibus cõtentis, & incõtẽtis cõcentus ſeruari poteſt,neque ſubiecta res corrũpitur.nã ſi calor aut frigus immoderatũ,aut aliud quicquã ſupuacaneũ aduenerit, corporis cõueniẽtiã,concinnitatẽq́; in animali peruertet, ſubiecta tamen res,corpus videlicet ſeruabit,qđ uero calefiat,& refrigeretur,nõ omnino animal,ſed corpus eſt: ex cõtrariis. n. calore, frigore,ſiccitate,atq́; humore eſt concretũ.Etenim (ut in prima pagina libri,q eſt de humana natura, ſcriptũ his ipſis uerbis reliquit Hippocrates uir & arte,& facundia inſignis)ſi hõ una re cõſtaret,nullo unquã morbi genere afficeretur.nã ſi unũ exiſteret. nihil quicq̃ eſſet,qđ ei dolorẽ inureret,ſiq́; affligaret,una quoq; neceſſario eſſet adhibẽda curatio.nũc uero cũ alteraq̃litatũ alteri dominet,& inter ſe magno amicitiæ uinculo teneantur,nõ modo ex prædictis qualitatibus inter ſe cõtrariis animalis corpus componetur,ſed ex ſubiecto ẽt quodã triplici modo dimẽſo ex propria rõne corporis,ꝙ qualitate careat,in quo qualitas omnis cõſiſtat.at nulla qualitas ꝓprio ſubiecto repugnat,neq; id in quo eſt corrũpit.nã ſi ſubiectũ corrũperet,ſeipsã una pimeret:interẽpto aũt eo,in quo vitã habet,ipſa quoq; interimatur eſt omnino neceſſe,cũ per ſeſe cohærere nõ posſit,verũ nihil eſt,qđ ſibimet interitũ parare ſtudeat.qualitas enim qualitati,& nõ corpori ſubiecto repugnat.quare fieri nõ poteſt,ut febris,aut alia quæuis qualitas rẽ,cui inhæret,corrũpat.ſiquidẽ oĩa in rerũ natura eſſe deſi-

uerãt.cum igitur ex iis contrariis,ex quibus corpus componitur
aliquod paulo nimium redundarit,totius corporis concinitudi-
nẽ peruertet.nam cũ materiam quandã qualitas expetat, vt in-
columis in ea ſeruetur,repugnantem,ſibiq; aduerſam perdit, vt
ea expulſa,& eiecta,illius occupet locum. nam velut de iis,qui
de communi agro certant interſe,cũ feſtinat unuſquiſq; aduerſa-
rium reiicere,ipſeq; in agri poſſesſionem poni,ſic de calore, fri-
goreq; de eadem ſubiecta re inter ſe pugnantibus dicere poſſu-
mus nam materia,in qua neutrum horum ſuperarit, in modera-
tione erit,at ſi alterum excedat,contrarium a potentiori corru-
ptũ propulſabitur,ſubiecta tamẽ res nihil patief.quin ẽt a ſupe
rãte qualitate nõ pdetur.concinnitas igitur uel earum qualitatũ
quæ in corpore ſunt,tẽperatio a febri peruertetur,ipſumq;,cor
pus veluti qualitatibus ipſis ſubiectũ eſſet,nõ perimetur. Poſſet
quiſpiã nobis ex dictis obiicere,corpus abſolute febri nõ eſſe ſu
biectum,ſed animãtis corpus quod eſt ex illis qualitatibus com-
pactum,quod cum febris nimiũ ve frigus,aut aliud huiuſmodi
acceſſerit,corrumpetur, nõ enim quiuis immoderatus calor fe
bris eſt,vt manifeſto apparet in ferro calefacto,& igni,ſed calor
qui animãtibus inhæret,quorũ corpus ſi pdatur,febris quoq;ut-
pote quæ in illo ſita ſit , interimetur. hunc nodũ nullo negotio
nos diſſoluemus.Mutatio quadripartito diſtribuitur,vnum enim
genus ad ſubſtãtiã pertinet,alterũ quãtitatis eſt,tertium in quali
tate uerſatur,quartum omnia locorũ ſpatia cõprehendit.& pri-
mum quidẽ genus conſtituit generatio ſimplex, & interitus, eſt
enim generatio ex eo,quod non eſt,in id quod eſt,mutatio,inte
ritus autem ex eo,quod eſt,ad id,quod non eſt, ſecundum accre
tio,& diminutiuo,tertium alteratio,candor item,& tepor,& quæ
cunque mutationes ex aliis qualitatibus fiunt,quartum ea,quam
Græci φορὰν uocant,nos lationẽ,loci inquam mutationẽ appella
mus.ſi igitur ortus a ſubſtantia procedens id,quod non aſt,effi-
cit ut ſit,interitus uero contra,id quod eſt,nullũ facit,& mutatio
in ſubſtantia fit,ſi febris ſubiectum corpus interimet,non erit ac
cidens,ſed ſubſtantiæ mutatio,quam interitum uocant, quoniã
ortus,& interitus immutationes non ſunt,& ſi abſque immutio-
ne fieri non queant.cum igitur calor,& frigus ex tam tempera-
ta immutatione fiant, ut concinnitatem animalis non corrum
pant,ea qualitas accidens erit, quæ ſine interitu eius rei,cui in

hæret,abeſſe poterit,cum uero ex uehementiori ita, vt conformationis,ac moderationis temperationem immutẽt, mutatio nõ dicenda erit alteratio,nec temeraria,& fortuita, ſed ſubſtantiæ ipſius commutatio,omnis igitur febris non corrumpit,ſed intẽperata,quæ accidens non eſt illa quidem,ſed mutatio eius, quod nihil eſt,in id quod ſit.Et præterea quiddam,quod dubium controuerſumq́; eſt,ac plenum diſſenſionis inter multos.aiunt enim caluitium,id,quod ei ſubiectum eſt,crines dico,corrumpere.qua in re explicanda ſciendum tantummodo eſt, caluitio non capillos ſubiici,ſed caput,cui ab eo interitus non affertur. {A coruo & æthiope.}hæc non niſi magna de cauſa dicta ſunt. quoniam multa nigra poſſunt dealbari.ſed quod ipſe dixit auelli non poſſe,cogitatione ſeparari poterit.uerum maxime proprie differentiæ ne cogitatione quidem amouẽtur,cum hominem,remoto rationis participe intelligere non poſsimus.homo. n. non eſſet,ac neque etiam angelus eſſet,ſi immortale ab eo auferretur. angelus enim eſſe defineret:

HAC *quoque definitione illud explicant.* Accidens *eſt, quod in eadem & re eſſe,& non eſſe poteſt.tum,quod nec genus eſt,nec differentia,nec ſpecies, nec proprium , & ſemper in re ſubiecta annititur.*Ex*plicatis his,de quibus diſſerere mihi propoſitum erat,quid uidelicet genus eſſet,quid differẽtia quid ſpecies,propriumq́;,& accidens:quid commune, quidq́; proprium habeant inter ſe,deinceps perſequar.*

Tradit accidentis deſcriptionem longe diligentius,quã prius.multo.n.melius hæc uerba,in eadẽ re & eſſe,& nõ eſſe,accidẽtibus,quæ ſeparari nõ poſsũt,cõueniũt,quam adeſſe,& abeſſe. {Tũ, q̃d nec genus eſt}Hæc accidẽtis deſcriptio unicuique reli quarũ quatuor uocũ ꝑ aliarũ amotionẽ attribui ẽt poterat eſt,n. accidẽs,inquit,quod neque genus eſt,neque ſpecies, neque differẽtia,neque ꝓpriũ, ſemperq́; in ſubiecta re inhæret. idẽ porro de cæteris diceret quiſpiã,ac primũ de genere.Genus eſt, quod nec differẽtia eſt,nec ꝓpriũ,nec accidẽs,ac ſemper ĩ ſubiecta re cõſiſtit.& de oĩbus eodẽ modo,quas ita nõ definiuit,quoniã uoces, quę deĩceps ſequebãtur,nõdũ cognitæ nobis erãt,nũc uero omnibus declaratis hanc merito accidenti tribuit definitionem.

Præterea cũ aliarũ uocũ adẽptio nõ ſolũ accidẽs inferat,ſed etiã hippocentaurũ,& chimærã res,quæ nũquã eſſe potuerũt,addidit & ſẽper in ſubiecta re inhæret,quibus uerbis accidẽs ab iis, quæ nũquã omnino fuerũt,quæ nõ cõſtãt,ſed ſola uix cogitatione cõprehẽdunt,ſeparauit.ſed quoniã quid accidẽs eſſet nõdũ explanauerat,deſcriptionẽ a negatione ſumpſit hoc modo, Accidens eſt,quod nec genus eſt,nec differentia,nec ſpecies,nec proprium explicat poſtea quid ſit,& ait,& ſemper in re ſubiecta inhæret.

DE COMMVNITATIBVS ET differentiis quinq; uocum.

COMMVNE *quidẽ omniũ ẽ, quẽadmodũ iã dixi,ut de multis dicãtur,ſed ita, vt genus ac differẽtia de formis,& indiuiduis,quæ eis ſubiecta ſunt:enũciẽtur, ſpecies uero de ſuis idiuiduis,propriũ de ſpecie,cuius propriũ ſit, cũ etiã de indiuiduis,quæ ſpeciei ſint tributa:accidẽs & de formis,& de indiuiduis. animal enim de equo,& boue,quæ ſpecies ſunt,& de hoc equo,& de hoc boue, quæ ſunt indiuidua, dicitur.expers uero rationis & de equo,& boue,& de ſingulis dicitur:ſed ſpecies,ut homo,de ſingulis tantũ hominibus: propriũ autẽ de ſpecie,cuius eſt propriũ, nec nõ de indiuiduis ſub eadẽ ſpecie conſtitutis,uelut habilitas ridendi & de homine,& de ſingulis hominibus enũciantur: nigror uero de ſpecie coruorũ,& de coruis ſingulis dicitur,propterea quod accidens eſt,quod auelli nõ poteſt:moueri quoque quod ſeparabile accidens eſt,de homine, deq; equo dicitur, ac de indiuiduis quidẽ primo,tum etiam de his,à quibus indiuidua continẽtur.*

In omnibus rebus tria cõſiderantur,ſubſtãtia,cõuenientia, & diſcrimen.Subſtantiã nunc uoco, nõ illã quidẽ, quæ accidentibus cõtraria eſt,ſed uniuſcuiuſque rei naturã,ex quo cõficitur, ut res omnes eſſe dicantur.habẽt præterea conuenientiã,quoniã cũ unũ omniũ ſit principiũ,cuncta cõmunitatẽ quandã interſe habeant neceſſe eſt,inſup quoniã ea,quæ ſunt,multa reperiuntur eſſe, di-

ſcrimen quoddã habere cogant,ut multa ſint. nã ubi multitudo, ibi & diſcrimen eſt.In ꝓpoſitis igitur quinque uocibus uim,& naturã,cõmunitatẽq;,ac differentiã quæramus oportet.uerũ de ſubſtãtia ſupra dixit:uocũ enim uim & naturã nobis apuit: nunc de cõmunitatibus & differentiis diſſerit ita,ut in quibus differant,& cõueniãt,pquiſitius cõſcribat.Adoleſcentes uero, qui maiore ad uirtutẽ indole,quã cæteri ſunt,quiq; excellẽti ingenio doctrinæ ſeſe dediderũt,poſſunt hæc omnia,ex prædictis edoceri:ſed quoniã liber hic ad imitationẽ alicuius ex veteribus ſcriptus eſt, aut certe exceptus,ut ex plurimis,iiſq; antiquis præceptis, quæ in eo traduntur,cognoſci poteſt, ipſemet Philoſophus ea, quæ ſequũtur,ex iis quæ ante dicta ſunt, elegit. prius autẽ quæ omniũ cõmunia ſint,& referat,ut unanquanque uocẽ cæteris quatuor cõparet tũ in quibus cõmunient,in quibusq; diſcordẽt,oſtẽdit. Sciẽdũ autẽ eſt,ſi ex differentiis quo quomodo ſubiectis diſcere uoluerimus,quot cõplexionũ inter ſe diſcrimina cõficiantur,hac ratione,& uia utendũ nobis eſſe. Numerus uno minor ſumendus eſt deinde cũ eo multiplicandus,qui principio fuerat cõſtitutus.tum numerus ille,qui factus ſit,bifariã diuidendus erit, dicendũq; tot oriri cõplexiones,ut hac exẽpli appoſitiõe clarũ fiet. Voces,quæ in præſentia inter ſe cõparantur,quinque ſunt, accipito numerũ uno minorẽ,quatuor ſcilicet,cõponitoq;,quater quinque, & uiginti fiet:dimidia horũ pars eſt decẽ,totidẽq; inter ſe e quinque uocibus cõiugationes fieri dices.accipimus autẽ numerũ uno minorẽ,quoniã aliud alii,nõ idẽ eidẽ cõparatur. multiplicamus poſtea numeros inter ſe,quandoquidẽ mutuã uocũ cõparationẽ,deinde differentiã inueſtigamus.cõfecti demũ numeri dimidiũ capimus,quoniã ex multiplicato bis eadẽ mutuo cõparari ſequeret. unaquæque earũ quinque cæteris quatuor cõparata multiplicatur,exempli cauſa,genus reliquis quatuor.ſpecies generi,& reliquis tribus,& bis cuiuſq; vocis eueniet cõparatio, & differentia, quo numero cõfecto dimidiũ ſumimus.{Ac de indiuiduis quidẽ primo tũ etiã de his,a quibus indiuidua cõtinẽtur.} Præceptũ maxima refertũ utilitate in iis Porphyrius tradit.dicit enim genera & differentias de formis,deq; indiuiduis dici. animal quidẽ & homo dicitur,& Socrates.ſed ita,ut primũ de formis, ſecundo autẽ loco ꝓpter formas de indiuiduis: propterea qđ ſi homo animal eſt,Socrates itidẽ animal,cumq; homo rationis particeps ſit, So-

crates quoque rationem habebit. Propria & accidentia de formis & indiuiduis dicuntur, dicitur enim riſui aptus homo, & Socrates, & albus homo, & Socrates. Sed primum de indiuiduis, ſecundo de formis nõ.n. propterea quod uniuerſalis homo ad ridẽdum, aptus. pacitur, uel albus, omnes ſingulatim riſui aptos, albos ue dicemus uniuerſus enim homo corporis expers eſt, neque facultatis ridẽdi, particeps, eſt, uerum ex eo, quod ſinguli homines ad riſum apti uel albi ſint, Vniuerſa autem de iis, quæ in multis, aut poſt multa ſunt, dicuntur.

DE GENERIS, ET DIFFErentiæ communitate.

GENERI *cum differentia cõmunis eſt formarum comprehenſio. Differentia enim etſi nõ omnes, quas genus, formas tamen continet. nam rationis particeps quanquã non complectitur, ea, quæ ratione uaca t ut animal, hominem tamen & angelum, qui ſpecies, ſunt continet.*

Comparatis inter ſe quinque uocibus, communitatibusq; ac differentiis illarum explicatis, unanquanque ſeparatim aſſumere uult, & cum reliquis quatuor conferre, atque indicare quanam ratione una vox cum multis conueniat, uel differat. {Formarũ comprehenſio} hinc collationẽ exorditur ac primum confert genus cum differentia, & quid hæc commune habeant, quidq; differens diligenter declarat.

QVÆCVMQVE *de genere, quia genus ſit, dicũtur, ea quoque de ijs formis, quę illi ſubiiciũtur, dicentur. quæq; de differentia, quia differentia ſit, oĩa etiã de illa ſpecie, quam efficit differentia, dicuntur, quoniã enim animal genus eſt, ſubſtantia, quodq; animatum eſt, & ſenſus particeps de eo, quaſi genere dicentur, quæ, etiam de formis, quæ animali ſubiectæ ſunt, ad indiuidua uſque enunciabũtur. ac quia particeps rationis differentia eſt, de eo, vt differentia, ratione utẽs efferetur; idq; qđ ratione vtitur non ſolũ de eo, quod particeps rationis eſt, ſed, de formis etiã, quæ à ratione participe continentur.*

Quæ dicuntur de animali ea etiā de formis animalis, at quæ indiuiduis enunciantur. eodem quoque modo fit in differentia. An propterea quod genus de animali dicitur(dicimus enim animal genus eſſe.)de formis etiā,& indiuiduis dicetur? id ſi ita eſt, neceſſitas cogit,hominē,& Socratē genus dicere,quod falſum eſt cumq; genus duarū ſyllabarū uox ſit,ita & hominē dicere neceſſe erit. Dicemus igitur Porphyriū ea de cauſa generatim,quia genus ſit,adiecisſe,hoc eſt,quia res ſit,nō autē quia relationē habeat genus.n.duabusq; è ſyllabis cōſtās,& huius generis p multa animalis affectionē declarāt. quæcūquæ igi͂ de animali,quia animal ſit(hoc.n.ipſum ut genus dici patet)eadē ſemper,de formis,indiuiduisq; dicunt. genus quidē de animali,non quia animal ſit,ſed quia relationē declaret enunciat. Animal nō modo,hominis,equi & reliquorū genus appellat,verū & color genus cādoris eſt , & nigroris necnō omniū reliquorū.quod in aliis quoque ſummis generibus haud ſecus inueniet .quo fit,ut genus de animali, non ut animali,ſed quod affectionē quādā eorū, quæ ſub ipſo ſunt,accipiat,dicatur.quod in cauſa eſt,ut de formis , deq; indiuiduis non dicatur . habere quoq; eandem de differentia rationem debemus.quæcunq;.n.de differentia tanquam differentia, & non relationē indicantia,omnia ēt de formis omnibus,quæ differentiæ ſubiectæ ſunt,deq; indiuiduis dicuntur.

ILLVD *præterea cōmune illorū eſt,quod genere,differētijsq; ſublatis ,ea,quæ illis ſubiecta ſunt.nuſquā manēt, vt.n. ſi ānimal tolleretur,nec equus,nec homo ſupereſſet , ita ſi nihil rationis particeps ſit,animal ratione utens cōſtare non poterit.*

Duæ regulæ eorum ſunt,quæ priora cenſentur,tollere,& non tolli,inferreq,,& non inferri,quas nunc generi,differentiæq; cōmunes aſcribit.

DE GENERIS ET DIFferentiæ Diſcrimine.

PROPRIVM *generis eſt , de pluribus dici , quam differentia , ſpecies , proprium, accidēs dicātur.nā animal de homine, equo, aue & angue dici; quadrupes vero de ijs tātū,quæ quatuor habēt pedes, homoq; de ſolis*

indiuiduis,quod ad hinniendum aptum eſt, de ſolo equo, & ſingulis,eodemq́; modo accidens de paucioribus enunciatur.

Cum expoſuerit,quam ſimilitudinem inter ſe habeant, genus & differentia,ad declarandum nunc eorum diſcrimen aggrediẽ.hic dupliciter,& bipartito ſumere differẽtias oportet,(nã bifariam capi,ac conſiderari differentias diximus) uel ut efficiunt,& abſoluunt ſpeciem,uel ut genus in partes ſecant.

EAS *ſumere differẽtias oportet quibus genus diducitur in partes,nõ quæ generis naturã perficiunt,ſed quæ diſpertiunt.*

Sumendæ,inquit,ſunt differẽtiæ,quibus genera in partes diuidũtur,nõ quæ generis uim,naturãq́ꝫ cõplent, quãdoquidẽ illæ generũ,non quia genera ſint,ſed quatenus ſpecies,erũt differentiæ.oportet inquã differẽtias,quæ diuidunt accipere.quæ generis ſunt.animal.n.magis,quã hæ patet,cũ tamẽ minus ſerpat,quã differẽtiæ,quæ pficiunt.nã quod ſupra dixit,accidens de paucioribus dici,abſurdũ uideẽ,cũ præſertim accidẽs de pluribus, quã genus dici uideatur,id.n.quod nigrũ eſt,(ut hoc exẽplo utar)nõ tantũ animantibus,uerũ ẽt inanimatis conuenit,quanã igitur ratione de paucioribus?hunc nodũ ita diſſoluemus. Siquid ſit ſub eodẽ genere conſtitutum,ut accidẽs in animalibus,anguſtius ſerpet,quã animal.id nãque,quod nigrum eſt, omnibus animalibus non eſt attributum.& quod in plantis eſt, planta minus eſt.

GENVS *itẽ ui ſua differentiã continet; quoniam animalium aliud rationis particeps,expers aliud. differentiæ autem non cõtinent genera.deinde genera.priora ſunt differẽtijs,quę ſunt eis ſubiectæ,quocirca ſi tollantur,differentias ſecum adiment.at illæ ſublatæ genera non tollunt.ſublato enim animali, rationis cõpos,& expers auferuntur, at genera à differentijs nõ tolluntur.nã etſi tollerentur omnes, natura tamen animata, ſentiẽs,quod animal eſt,intelligeretur. genus præterea cũ rei natura quærit,differẽtia,cũ qualitas,reſpõdet, ut ſupra dixi.*

Differentias in generibus facultate priores eſſe,quam ſpecies, quæ ſub illis ſunt,ſupra diximus Peripateticos imitati.

PRÆTEREA *genus in unaquaque ſpecie unum eſt,*

ut animal,in homine,differentiæ uero multæ.ut quod rationis compos mortiq; obnoxium,& mentis particeps eſt. quibus homo diſtat à cæteris animantibus.

Hæc eſt altera generis,& differentiæ uarietas. genus enim in unaquaq; ſpecie unum eſt,differentiæ autem multæ.

DEMVM *genus materiæ ꝑſimile ē,formæ autē differētia.*

Genus,quod in multis eſt,præſertim naturale,materiæ ſimile, & differentiā,formæ.

S E D *cum multa ſint,quæ generis,& differētiæ propria, ac communia ſunt,hæc tamen dixiſſe ſufficiat.*

Alia his eſſe propria ac cōmunia dicit, tamē ait hæc eſſe ſatis multa.cōmunis.n.iis eſt ſubſtantiæ impartitio,quoniā ut genus cōficit ſubſtantiā,ita etiam differētia cōmune præterea habent, ut eadē ratione,& definitione dicātur, nam ut genus de iis,quæ ſub ſe ſunt,una ratione,ita etiam differētia dicitur.eorum itē proprium,eſt,vt genus,velut animal cum alio genere ad aliquid efficiendum,non coniungatur,differentiæ contra ,ut connectantur, & aliquid efficiāt.nam rationis particeps cum mortali,& mentis ac ſcientiæ capaci ſi coniungatur,hominem efficiet.

DE GENERIS, ET SPECIEI communitate.

GENVS, *& ſpecies commune habent,ut de multis dicantur,vt iam diximus.Speciem ſumi uolo,quæ ſolum ſpecies eſt,non etiam genus,vt ſpecies & genus idem exiſtat.horum quoq; commune eſt,quod priora ſunt iis, de quibus dicuntur,& quod vtrunq; eſt quiddam totum.*

Cū genus cū differētia cōpararit,dixeritq; quid cōmune habeāt,quid propriū,ipſum genus hoc loco cū ſpecie cōfert.quidq; cū ſpecie cōmune habeat,palā facit.{quæ ſolū ſpecies eſt}hæc uerba maxima rōne aductus Philoſophus adiūxit. ne infimam, quæ de multis nō dicitur,aut eā,quæ tū genus,tū ſpecies eſt, acciperemus.genus præterea inueniemus, qđ etſi mediū ſit,ut ſpecies tamen,nō ut genus ſumatur ,ut generis ,& ſpeciei , & non

utrorunq; generum fiat comparatio.eam deinde communitatem ut de multis dicantur,ob eam cauſam præpoſuit,vt hæc illis, de quibus dicuntur,priora eſſe ſignificaret.

DE GENERIS ET SPECIEI DIFFERENTIA.

HOC quidem differunt inter ſe,quod ſpecies à genere cõprehenduntur, ipſæ vero ſpecies genera non cõplectuntur.ſiquidem genus de pluribus quã ſpecies dicitur.genera quoque præponẽda ſunt,quæ differẽtijs formarũ pro creatricibus informata ſpecies ꝑficiũt.quo fit,vt genera naturæ ordine priora ſint,auferãtq́;,neq; auferantur nã ſi genus ſit,ſpecies etiã omnino erit,at ſi genus nõ ſit,ſpecies, nuſquã omnino manebit.Genera præterea una ratione de formis,quæ ſunt eis ſubiectæ,dicuntur,at formæ de generibus nõ dicuntur. Cæterũ genera formas ſuperant ipſarum formarũ cõplexione: formæ vero genera,quod proprias differentias cõplectuntur.Species itẽ nunquã genus ſummũ,& genus nunquã infima ſpecies fiet.

Declarare aggreditur,quid differant inter ſe.ac prima quidẽ differẽtia clara eſt,& ꝑſpicua.dicit.n.neceſſe eſſe,ut genera præponantur.nã animal, vt dictũ eſt, tanquã materia prius ponitur deinde id,quod rationis particeps eſt,& mortale aſſumit , atque hominẽ facit.animal quidẽ genus eſt,& homo ſpecies.{Quo fit, ut genera naturæ ordine priora ſint,auferantq́;, neque auferantur}duas regulas tradit,ex quibus diſcerni poſſunt ea, quæ ordine naturæ ſunt priora.vna hæc eſt.id quo ſublato aliud tollitur, nec tamen uicisſim,prius eſt.ut animal ſi tollatur , homo ſimul tollitur, at ſi homo adimatur , animal ſimul nõ adimetur. igitur ordine naturæ genus eſt prius forma.Altera eſt.Id quod infertur eſt inferente,ordine naturæ certe prius, ut cũ homo ſit, animal ſemper erit,ſed ſi animal ſit,non neceſſe eſt hominẽ inferre.ergo harum ambarum regularum neceſſitate genus prius eſſe naturæ ordine quam ſpecies cogitur.ſi genus ſit, ſpeciem non infert, at ſi ſpecies ſtatuaẽ,una genus inferet,{Formæ vero genera} Genera a formis ſuperãtur,quod formæ re ipſa cõtinent differẽtias quæ uim habent formarum abſoluendarum.

QVID COMMVNE SIT generi cum proprio.

*G*ENVS, *& proprium cõmune habent, ſpecies vt ſequãtur. nam ut ſi quid ſit homo, idẽ animal ſit, ita ſi quid ſit homo, ſtatim ad riſum eſt natũ. Genus etiã æque de formis dicitur, ac proprium de indiuiduis ſuis. homo enim, & bos æque animãtes ſunt, &* Anytus, et Melitus *æque apti ad ridẽdũ. Illud etiam cõmune eſt, ut genus vna ratione de ſuis formis, & proprium de ijs, quorum propriũ ſit, dicatur.*

Genus cum ſpecie comparauit, id ipſum nunc cũ proprio confert. aliquid porrò ſequi dicitur, cum maius neceſſario ſequitur id, quod minus eſt, ut animal hominem. nam ſi homo eſt, animal quoque eſt, uel cum æquale aliud æquale conſequitur, ut hominem ridendi facultas. Si homo ſit, ridendi etiam facultas erit. {Illud etiam commune eſt.} Id cauſæ fuit, vt propriũ in iis, quæ ſubſtãtiam participant, in iis, quæ ſubſtantiæ aduentitia ſunt, mediũ habere locum dixerimus. propter tamen hanc cognationem ad ea quæ ſubſtantiæ ſunt, propius accedit.

DE GENERIS ET proprii differentia.

*I*NTER *genus, & propriũ intereſt, quod genus prius eſt, poſterius propriũ. primum enim animal ſit, differentijs deinde & proprijs diuidatur oportet. Itẽ genus de multis formis, propriũ de una ſola, cuius propriũ eſt dicit. Propriũ præterea cũ de eo, cuius propriũ eſt dicit, reciprocatur: genus uero de nullo uiciſſim dicit. neque. n. ſi quid ſit animal, id cõtinuo ſit homo, neque ſi quid animal ſit, cõtinuo ad ridendũ aptũ ſit. atqui ſi aliquid ſit homo, mox ad riſum aptum ſit; idq; viciſſim retro commeat. proprium etiam toti ſpeciei, ſoliq; ac ſemper, cuius eſt proprium, ineſt, at genus etſi to*

ti, & ſemper, cuius genus ſit, ei tamen ſoli non inerit. ſi præterea propria tollantur, non unà auferent genera, at generibus ſublatis formę, quarũ sũt propria unà tollunt. ita fit, ut ſi ſpecies, quarũ sũt propria, euertãt, ipſa quoque propria ſimul corruãt.

In quibus cõueniãt cũ retulerit, in quibus diſcordent deinceps declarabit. prius dicitur nõ tẽpore, ſed natura. ſi propria tollantur, genera non tollentur: at ſi genera deleantur, ſpecies ad nihilũ omnes recident, quibus ſublatis propria nuſquã manent. generibus itaque ſublatis propria tolluntur, id quod fit, quoniã ſpecies, quarũ propria ſunt, ſimul cũ generibus adimuntur. homine enim ſublato ridendi habilitas unà perit, hocq́; iure factũ uidetur. nam ſi ablatis formis propria auferuntur, & generibus ſublatis tolluntur & ſpecies ſi genera adimantur, propria itidem euertentur, & ad mortem impellentur,

DE GENERIS ET accidentis conuenientia.

HOC *maxime inter genus, & accidẽs, ut ſupra diximus, conuenit, ut de multis dicantur. idq́; ſiue in ijs accidentibus ſit, quæ ſeparari poſſunt, ſiue quæ non poſſunt. etenim moueri de multis dicitur, & id quod nigrum eſt, de coruis, Æthiopibusq́;, & alijs nonnullis, quæ inanimata ſunt.*

Generi cum accidente unicam tantum communitatem attribuit, ut ſcilicet de multis dicantur. genus uero ab accidente plurimum differt, atque eorum quæ maxime diſiuncta ſunt, uelut genus, & accidens, difficile eſt oſtendere communitatẽ, utpote quæ nulla ferè ſit, at differentiam, certe facile, quandoquidem quæ plurimũ diſtant, in multis ſunt disſimilia. ita arduũ eſt opus diſcrimẽ eorũ afferre, quę proxima ſunt, & quaſi coniuncta, contra uero cognatio nobis in promptu eſt. ut ſiquis lupi, canis, equi, palũbiq́;, ac columbæ communitatem dicere uoluerit, facile expediet, ſi uero quid differant explicare tentarit, difficiliter faciet. nullo item negotio dicet, quid homo a formica differat: at in quibus conueniant, ægre, & difficulter. atque ut ſummatim dicam, quæcunque multũ inter ſe abſũt, parũ admodũ cõmutatis habẽt, ac differẽtiæ

plurimũ. cõtra quæcunque parum, diſtant, proximaq; ſibi ipſa ſunt,paruum habent diſcrimen,magnamq; conuenientiam.

DE GENERIS ET accidentis differentia.

DIFFERT *ab accidente genus,quod genus prius formis ſit accidentia uero formis poſteriora.nam etſi accidens id, quod auelli non poteſt,ſtatuitur,id tamen cui inhæret,accidente prius eſt.quæ præterea genus participant, æquam illius partem ſumunt,quæ accidens,non item.Accidentium enim communio contentionem, & remiſſionem capit. at generum communio id nequaquam fert: deinde accidentia in indiuiduis primo inſident,genera,& ſpecies priora ſunt indiuiduis ſubſtãtijs ordine naturæ.Itẽ genera de ijs, quæ eis ſubiecta ſunt,dicũtur in quæſtione,qua natura,accidẽtia autem, qua qualitas,aut cuiuſuis rei modus inueſtigat̃.qualis enim Æthiops ſit interrogati,nigrum eſſe reſpondebimus, aut quomodo Socrates ſit affectus,ægrotare eum,aut bene ualere dicemus.*

Genus quidẽ,& accidens inter ſe diſtant plurimũ,& parua nimirũ alteri cum altero ſimilitudo intercedit,diſcrimen uel maximum,quod efficit,ut Porphyrius unam tantum illorũ cõmunitatẽ,varietatesq; complures exponat.{Contentionem & remiſſionem capit}homo.n.e quusq;,aliæ præterea ſpecies uno,& eodem modo animalis ſunt participes,æque enim animantes ſunt. at corpora non pari ratione candorem,vel nigrorem participãt. quicquam enim magis,aut minus album dicitur.

IAM *quid genus à reliquis quatuor differat,expoſuimus. cæteræ autem omnes poterunt etiam à quatuor differre,quare cũ quinque ſint, & unaquæque à cæteris quatuor differat,efficitur,ut quater quinque ducta,uiginti differentias omnes conficiant. ſed alia nunc ineunda eſt ratio, quoniam ſemper deinceps enumerantur, & ex duobus una differentia relinquitur;*

quod ea iá ſumpta ſit, ex tribus duæ, ex quatuor tres, ex quinque quatuor differẽtiæ colliguntur. nã ex quatuor, tribus, duabus, vna, decem fiunt. genus enim quid à differẽtia, ſpecie, proprio, atque accidenti differat, iam dictũ eſt, ex hoc itaque quatuor differentiæ naſcuntur. Quid autem differentia à genere diſtaret, tunc explicauimus, cũ quid genus ab ea diſtaret, exprimeremus, quomodo nũc à ſpecie, proprio, atque accidẽte diſcrepet, dicendũ reſtat, ex quo differentiæ tres oriũtur. quid præterea ſpecies à differentia differat, expoſui, cũ quid differentia à ſpecie intereſſet, exponerẽ. quid itẽ ſpecies à genere differret, dixi, cũ quid genus à ſpecie differret, dicerem, Reliquũ eſt, vt aperiamus, quid inter ſpeciem, propriũ, & accidens interſit; ex quo duæ naſcuntur. deinde quid propriũ ab accidente differat, nobis explicandũ ſumemus. quo enim pacto à ſpecie, differentia, & genere diſtaret, ſupra dixi, cũ mutuum illorũ diſcrimen explanarem. cum igitur quatuor generis, differentiæ tria ſpeciei duo diſcrimina, atq; unum proprij ab accidente in vnum conferantur, ex omnibus decem fient. quorum quidem quatuor, quibus genus ab alijs diſtinguebatur, iam demonſtrauimus.

Hoc loco Porphyrius demonſtrare uult, quod relationes fiant ex mutua uocum comparatione relationes inquit fiunt, non ut ſi quis uiginti accipiat, propterea quod unaquæque uox bis reliquis comparetur, ſed uiam quandam & rationem docet, de qua fecit ſupra mentionem, qua quidem uia, quot comparationes ex multa uocum propoſitarum collatione naſcantur, reperiemus. ait enim, id quod nos quoque paulo ante dicebamus, debere nos propoſitum uocum numerum per alium uno minorem multiplicare, numeriq; effecti dimidiam partem ſumere, quod tot relationes oriantur. ſi uerbi cauſa quinque per numerum uno minorem quatuor uidelicet, multiplicemus, uiginti reddentur. id ſi in bina media diuidas, eorum alterum erit decem, & tot erunt huiuſcemodi quinque uocum inter ſeſe relationes. quid uero cauſæ ſit,

cui hoc modo faciamus, in promptu eſt ratio. una enim quæq; uox reliquis comparetur eſt omnino neceſſe. ac propterea quinquies quater ducimus, & uiginti omnes relationes fiunt, ſed quo niam comparationes bis fiunt, dimidium tantum modo ſumimus quandoquidem ſi genus cæteris comparatur, cæteras quoque cũ differentia conferri perſpicuum eſt, ſiq; differentiam reliquis, genus ad differentiam bis accipitur. de reliquis eadem eſt habenda ratio, Alter modus tradi ſolet, ex quo, quot relationes ex mutua comparatione terminorum propoſitorum oriãtur, cognoſcimus. Si aliqui termini ſint, aliiq; ad illos addantur, ex unoquoque terminorum totidem fient relationes, verbi gratia quinque ſint propoſiti termini, primi non erit relatio, ſi alter apponatur, una oritur quandoquidem terminus propoſitus unus erat. ſi alius adiungatur, duæ quot ſcilicet ꝓpoſiti termini fuerant. oẽs igiẽ relationes tres fiunt. Si alius terminus iis accedat, relationes tres emanãt omnesq; ſex omnino reddũtur. addito prẹterea illis termino quatuor relationes naſcuntur. quare quinq; terminorum relatione decem fiunt. id quoque probatur hoc modo. Vnaquæque ex quinque uocibus cæteris quatuor comparanda. eſt genus itaque cæteris comparatum quatuor relationes efficiet. Differentia uero generi comparabatur, cum ei compararetur genus, quod idem eſt, atque ſi generi compararetur differentia: at cæteris tribus comparata treis relationes faciet. fiunt itaque ſeptem. ſpecies præterea generi, differentiæq; comparata eſt, quando ei genus, differentiaq; comparabantur, reliquis itaque duabus comparata duas relationes creat, ex quo nouem redduntur. proprium deinde generi, differentiæq;, ac ſpeciei comparatum fuit, quando ea ipſi comparabantur, accidentiq; comparatum facit unam relationem quo fit, ut decem omnino fiant. Accidens nihil habet, qui cum cõferatur, ſed ipſum cæteris comparatum fuit, cum omnes cum eo conferrentur. omnes ergo relationes quatuor, treis, duas unã oriri iam conſtat. generis quatuor, differentiæ tres, ſpeciei duas, unam proprii, quæ omnes decem ſunt. proprium amplius generi comparatum non fuit, quandoquidem id factum eſt, cum genus, cum eo coniungeretur. Supereſt ut ante oculos ponamus, quomodo a ſpecie differat. eadem enim relatio eſt generis ad differen

DE SPECIEI, ET DIFFErentiæ communitate,& diſcrimine.

DIFFERENTIÆ *cum ſpecie commune eſt,ut æqua utriuſque communio.nam ſinguli homines æque participes ſunt hominis.& eius quod rationis particeps eſt. Illud etiam commune eſt,ut nunquam ſeiungantur ab ijs, quæ ipſarum partem capiunt.nam Socrates & ſemper homo eſt,& ratione præditus differentiæ proprium eſt,ut in quæſtione,qua qualis res ſit quæritur,dicatur, ſpeciei uero, qua quid ſit. nam etſi homo aliqua affectus qualitate ſumatur,nõ abſolute qualis erit,ſed quia differentiæ generi coniunctæ eum talem reddiderint.in multis item formis differentia ſæpe ſpectatur,velut quadrupes in uarijs animantibus,quæ ſpecie differant; at ſpecies in ſolis indiuiduis,quæ ei ſubiecta ſunt,reperitur.*Differentia item *prior eſt ea ſpecie,quam ipſa creat.nam ſi id,quod rationis particeps eſt,tollaſ,hõ ſtatim tolletur.homine vero ſublato id, q̃d rationis eſt particeps non adimetur,cum angelus conſtet.*

Ad communia,propriaq; differentiæ,ac ſpeciei, reliquarumq; uocum declaranda aggreditur, atque ita paruum hoc ſuum opuſculum ad finem perducet.Differentiæ quidem,& ſpeciei cõmunitatis duas,diſcrimina plura nos docet.primo itaque differentiæ proprium eſt,dici in quæſtione qua quale quicque ſit,ſpeciei uero in ea,qua quid quicque ſit,quęritur, ipſe quoque clarum facit id,quod nos in dubitationem adducere poſſe uidebatur.nam cum poſſet quęrere quiſpiam,quam ob cauſam ſpeciem in quæſtione qua rei natura,& differentiam,in qua rei qualitas indagatur,dici aſſeruerit,cum præſertim homo quadam etiam qualitate ſit affectus,(nam ſi rogamur quid Socrates ſit , animal eſſe reſpondemus,ſi quale animal,hominem dicimus, ita ut ſpecies quoque in ea quæſtione dicatur,qua rei qualitas quæritur.) ait{Non abſolute: qualis erit, ſed quia differentiæ generi coniunctæ eum tale reddiderint.} ſpecies enim a generibus ſortiuntur,ut in quæſtio

ne qua uis.& natura indagatur dicantur,&a,differentiis,ut in ea, qua quæritur qualitas.etenim ſi quis nos roget, quale animal ſit, rationis particeps,mortaleq́; reſpondemus.quibus quidem ſit rebus;ut differentiæ ſuapte natura in quæſtione ea dicantur,qua inueſtigatur qualitas,ſpecies id a differentiis acquirant.

PRÆTEREA *differentia cum alia differentia coniungitur.nam quod eſt rationis particeps, quodq́; mortale ad hominem efficiendum in vnum conferuntur. Species vero cum ſpecie non connectitur, vt alia inde ſpecies fiat. aliquis enim equus cum aſina coniungitur,vt mula inde naſcatur, at ſi omnino equus aſinæ copuletur,ex illa contrectatione nunquam mula gignetur.*

Aliud differentiæ,& ſpeciei diſcrimen oſtendit.differentia,inquit,cum alia differentia coniungitur,ut aliquid aliud efficiatur. ſiquidem quod rationis eſt particeps quodq́; mortale in naturam hominis concluduntur. Sed uniuerſus homo, atque uniuerſus equus nihil efficiunt,cum tamen uniuerſum id, quod rationis particeps eſt,quodq́; mortale hominem faciant. nam etſi mulus ex equi & aſinæ contrectatione naſcatur, non tamen ex omnino equo & aſina,ſed ex ſingulis,aut quibuſdam.nam equus aſinam ſi contrectet,mulũ gignet,iſq́; equus aliquis erit,& aſina itẽ aliqua, non uniuerſa aut equi, aut aſinæ ſpecies. Differentiæ quoque, quæ ad cuiuſquam ſpeciei ortum conueniunt,nihil quicquam inter ſe patiuntur,quandoquidem ſingulæ naturam ſeruant ſuam, veluti in homine procreando,ſpecie inquam efficienda, id quod mortale eſt,quodq́; rationis,ac mentis eſt particeps, concurrunt,

DE COMMVNITATE, ET diſcrimine proprii & differentiæ.

DIFFERENTIA, *& proprium commune habent, vt ea, à quibus aſſumuntur, æquam illorum partem capiant. rationis enim participes æquè rationis compotes ſunt, ac ij, qui ad riſum nati ſunt, æque nati ſunt omnes. Hoc etiam commune eſt, vt ſemper, & omnibus conueniant. nam etſi bipes vno ſit claudus pede, ſemper tamen id habebit, ad quod natum eſt. idq; quod ad ridendum natum eſt, quamuis non rideat ſemper, tamen propterea quod ad id natum eſt, ſemper intelligitur. Proprium autem differentiæ eſt vt de multis formis ſæpe dicatur, vt rationis particeps in homine, & angelo, & proprium de vna ſola, cuius proprium ſit. præterea differentia ex ijs conſequitur, quorum differentia eſt, ita tamen vt non reciprocetur. at proprium viciſſim retro commeat, ex eo, quod ipſum, & ea, quorum proprium eſt, retro dicantur.*

Differentiæ & proprii duas conuenientias tradit. altera eſt, ut ea, a quibus aſſumuntur, æquam illorum, proprii inquam & differentiæ partem capiant. altera eſt, ut iis quibus ipſorum conuenit communicatio, ſemper adſint. Socrates non magis rationis particeps eſt, quam Plato, neq; magis ad riſum aptus. at ſiquid alio magis, minus ue rõnis compos eſſe dixerimus, illud tunc ex eo quod rõnis ſit particeps, magis etiam particeps indicabimus: hoc enim in loco quærimus non naturam rationis participem, ſed habitum, aut artis perceptionem alicuius, aut ſcientiam. qui ſanè habitus animi affectio, atq; habilitas dici poteſt. ſemper. n. homo rationis particeps eſt, ſemperq; aptus ad riſum, non quod ſemper rideat, ſed quod ad ridendum natus ſit. Geminas præterea diſſimilitudines declarat. Differentia. n. multas ſpecies complectitur, proprium autem in una tantum cernitur. differentia item quanquàm ex iis conſequens eſt, quorum eſt differentia, eis tamẽ ex altera parte non reſpondet. nam ſi quid homo ſit, id rationis

particeps ſit,at ſi quid rationis compos ſit,non ſemper homo exiſtat.proprium autem,& ſequitur,& reciprocatur nā ſi homo eſt, ridendi habilitas eſt,ſi ridendi habilitas eſt,homo itidem eſt.

DE COMMVNITATE, ET diſcrimine differentiæ,& accidentis,

*ET Differentiæ, & accidenti conuenit, vt in multis dicantur.cum accidentibus quoq;,quæ ſeparari non queunt,differentiæ commune eſt quod ſemper, & omnibus adſint. nam bipes ſemper & homini, & coruis adeſt, nigror item omnibus coruis.differunt vero quod differentia ita formas continet,vt à formis non contineatur. id. n. quod rationis particeps eſt,& angelum,& hominem comprehendit.accidentia uero quia in multis ſint, quodammodo complectuntur, ac quia ea,quibus inhærent,non unum aliquod accidens ſed multa recipiant,quodammodo continentur.*Differentia *neq; intenditur,neq; remittitur.accidentia intentionem, & remiſſionem capiunt. præterea differentiæ contrariæ miſceri inter ſe non poſſunt,accidentia contraria miſcentur quandoq;,ac coniungũtur.*Differentiæ *igitur cum alijs vocibus communitates,& proprietates hæ ſint. ſpecies enim quid à genere, & differentia differret,explicauimus,cum quid genus,ac differentia à cæteris diſcreparent,doceremus.ſupereſt quid à proprio & ab ac*

tia & continent,& continentur. nam quia nigror non Aethiopi modo,uerum etiam coruo,cæteriſq; conuenit,continet, quia uero Aethiops alia accidentia poteſt recipere,continetur. {Quodammodo} id adiectũ eſt,quoniam nec proprie cõtinet, nec continetur.etenim Socrates non eſt magis rõnis particeps alio homine,niſi id ex ſcientiis acquirat,quæ animi habitus, ac proprietates ſunt.ſed nec ẽt ex ſubſtantia,quæ ratione cõſtat, ut diximus. Accidens contentionem,& remiſſionem ſuſcipit.ſiquidem Aethiops alio Aethiope & coruus coruo nigrior inuenitur. Contrariæ differentiæ miſceri,iungiq; inter ſe non poſſunt,quoniam rationis compos,& expers non coniunguntur.id uero,quod album eſt, quodq; nigrum miſta fuſcum faciunt.ita fit,ut contraria accidentia miſceri inter ſe,coniungiq; poſsint.

DE COMMVNITATE
& diſcrimine ſpeciei,& proprii.

SPECIEI *cum proprio commune eſt, qꝺ viciſsim retro commeant.nam ſiquid homo ſit ridendi etiam habeat facultatem, ridendi facultatem ſiquid habeat, homo ſit. Sæpe enim dictum eſt,quod aptum eſt ad riſum,intelligẽdum eſſe ex eo quod ad riſum natum ſit.*Hoc etiam *commune eſt,ut ijs æqualiter conueniant,à quibus aſſumuntur. nam ſpecies illis,quæ ſe participant,æque inſunt,ac propria ijs,quorum propria ſunt.*

Sermonem de differentia inſtitutum cum perfecerit,ad declarandam ſpeciem aggreditur,aitq; dictum iam eſſe quid ſpecies a genere & differentia differat,quidq; cum illis commune habeat, cũ illa ſpeciei cõparent.quomodo ita ſpecies a ꝓprio differat, & accidẽti,quidq; cõmune habeat,dicetur ſpecies quidẽ,& propriũ in duobus conueniunt,tum ut reciprocentur,ut ſi homo eſt,ridẽdi facultas eſt,ſi ridendi facultas eſt,homo eſt. ridendi facultatẽ dicit,non,quod rideat,ſed quod ſuapte natura eſt comparatum, ut rideat.tũ ut æque inſint formis, quæ ſunt ipſorum participes

omnes enim quantum ad ſubſtantiæ rationem ſpectat, rationis participes ſunt,ac ridendi habilitas eſt omnibus æqualiter impartita.differentiæ multæ ſunt, nam ſpecies aliorum genus eſſe poteſt vt animal animati ſpecies cum ſit, hominis, & equi genus eſt.

DE DIFFERENTIA.
ſpeciei,& proprii.

SPECIES *à proprio differt, quod ſpecies aliorum genus poteſt eſſe, propriũ alioꝝ rum eſſe proprium nequit ac ſpecies prius, quam proprium conſtat proprium ſpeciei accidit. neceſſe enim eſt hominem eſſe,ut ſit aptus ad ridendum.Præterea ſpecies in re ſubiecta ineſt re ipſa,proprium vero nonnunquam poteſtate. homo enim ſemper re ipſa Socrates eſt,uerum non ſemper ridet, & ſi ſemper eſt aptus ad riſum.Quorum item definitiones diuerſæ ſunt,ea inter ſe differũt.cumq; ſpeciei ſit,ſub genere conſtitui, deq; multis,& ijs numero differẽtibus.dici in quæſtione,qua rei natura quærendo inueſtigatur, proprii eſt in una ſola, totaq;,ac ſemper reperiri.*

Speciem hic intellectam uult eam, quæ media eſt,non autem ultima,proprium alterius eſſe propriũ non poteſt,ſpecies prius, quam proprium cohæret,ſit enim prius homo neceſſe eſt,ut poſtea ſit aptus ad riſum ad proprium poſterius ſpecie eſt. cumq;

AMMONIVS DE COMMVNITATE.
& differentia ſpeciei,& accidentis.

CONVENIVNT *inter ſe ſpecies et accidens,quod de multis dicuntur.raræ admodũ ſunt horum communitates, quoniam accidens, & id cui accidit,inter ſe plurimum diſtant.*

Vnam ſpeciei,& accidentis communitatem,multaq; diſcrimina tradit. quid uero cauſæ ſit, cur unam tantum conuenientiam nobis explicauerit,nos paulo ante declarauimus, id quod ipſe nũc ait,quæ.ſ.plurimũ diſtãt,in paucis cõueniunt,& differũt plurimũ,cõtrà quæ uicina ſunt,& ꝓxima,parũ differunt,in multisq; cõueniũt.utriſq; itaq; cõmune eſt,ut in multis dicãtur.nã homo de Socrate,& Alcibiade,nigrorq; đ coruo, & Aethiope dicit.

HÆC *utriſq; ſunt propria ſpeciei, ut in quæſtione, qua quid res ſit,quæritur,de ijs quorũ ſpẽs eſt,dicat,accidẽtis uero,in qua qualis ſit,aut q̃uo affecta ſit,indagatur itẽ quod una quæq; ſubſtantia unius ſpeciei particeps eſt, accidentis,autem quod multorũ ſeparabiliũ inquã, & quæ ſe iungi nõ poſſunt. ſpecies quoq; ante,quam accidentia,licet ea ſcerni non queant, intelliguntur.res enim ſubiecta ſit,ut ei quicquã accidat,neceſſe eſt,accidentia uero poſterius fiunt,ſuapte natura ſubſtantiæ ſunt inhærentia ſpecie itẽ cõmunio æqualis eſt, accidentiũ,atq; adeo eorũ,quæ auelli nõ poſſunt,nõ ita.nã Æthiops magis aut minus alio Æthiope nigro colore infici poteſt. Reſtat nunc,ut de proprio,atq; accidẽte uerba faciamus;quid.n.propriũ à ſpecie,differentia,& genere differet,explicauimus.*

Speciei propriũ eſt,ut in quæſtiõe qua uis,& natura quæritur, dicatur,accidẽtis uero in ea,qua quale quid ſit, aut quomodo affectũ ſit.nã ſiquis nunc me roget, quomodo Aethiops affectus ſit, ualere illum, aut ægrotare reſpondebo, ſpecies enim etſi in qualitate indaganda dicatur,id tamen a differentiis,ut dictum eſt, nanciſcitur. uniuſcuiuſq; item rei natura unins formæ, & multorum accidentium eſt particeps,uelut aduncitatis, nigroris & candoris.ſpecies etiam prior eſt,accidens poſterius, quod

prius eſſe hominem quam nigro colore imbui&inſici oporteat. ac ſpeciei communio par eſt,& æqua, cum & Socrates, & Plato æq; homines ſint,non tamen æq́; albi, aut nigri: inuenietur enim Aethiope coloratior.nunc Philoſophus ad proprii & accidentis proprietates,ac communitates declarandas aggreditur, & diceendi finem facit.proprium quidem quid a genere,differentia,& ſpecie differret,diximus, cum illa ei comparentur. quid autem cum accidenti commune habeat, quidq́; ab eo differat. in præſentia dicemus.

DE PROPRII ET accidentis communitate.

COMMVNE *eſt proprio, atq; accidenti, quod ſeparari non poteſt,vt ea,in quibus eſſe ſpectantur,ſine ipſis non conſtent.ut.n.ſine ridendi facultate hominem, ita ſine nigrore Æthiopem non reperies.& quemadmodum, & ſemper,& in ijs omnibus quorum proprium eſt,ineſt, ita accidens,quod ſeparari non poteſt.*

Non ſine ratione addidit{quod ſeparari non poteſt}quoniam hæc diſtinctio facit,ut non intelligatur ſeparabile, cui cum proprio nulla ferme communitas intercedit. igitur commune eſt illud proprio cum accidenti immobili,quod illa,in quibus cernuntur, conſtare ſine ipſis non poſſunt.nam ſi id,quod ad riſum aptū eſt,non ſit,non erit homo, perinde,ac coruus non erit, ſi nigror non exiſtat. Accidens uero diſcretum non ſemper ineſt ſpeciei, quoniam homo non ſemper ſedet, & fieri etiam poteſt vt homo

AMMONIVS
DE PROPRII ET
accidentis differentia.

DIFFERVNT, *quod proprium uni tantum ſpeciei conuenit, ut homini ridendi facultas, accidens, quod amoueri non poteſt, ceu nigror, non ſolum Æthiopi, ſed & coruo, & carboni, & ebeno, atque alijs nonnullis rebus. Ita fit, ut proprium de ſua ſpecie uiciſſim dicatur, inq; omnibus æque inſit, accidens autem immobile non reciprocetur. Proprium item communio æqua eſt, accidentium tum maior, tum minor. Sunt præterea multæ aliæ communitates, & proprietates earum vocum, de quibus ſupra diſſeruimus, ſed hæ ad earũ diſcrimina cognoſcenda, & communitates declarandas ſufficere iam debent.*

Proprium ab accidenti, quod non ſeparatur, differt, quod ipſum uni modo ſpeciei, ut riſus ſoli homini, & illud multis conueniat, veluti nigror, qui non tantum Aethiopi ineſt, uerum, etiam coruo, & aliis nonnullis. proprium etiam reciprocatur ita, ut eius communio par, æquaq; ſit. nam ſi homo eſt, ridendi quoq; habilitas eſt, ſi eſt habilitas ridendi, homo itidem eſt. Socrates. n. & Plato æque apti ſunt ad riſum. accidens quod ſeparari nequit, non reciprocatur, & ob eam' cauſam ipſius communio tum maior, tum minor eſt. ſi. n. coruus eſt, niger eſt, at ſiquid nigrum ſit, non tamen coruus erit. Aethiops quoq;, vt ſupra dicebam, alio nigrior inuenitur. ridendi autem habilitas nulli magis, aut minus conuenit. Illud quoq; ſcire debemus, Porphyriũ nõ dixiſſe eas ſubſtantias, in quibus proprium, & accidens cernuntur, ſine proprio, & accidente conſtare non poſſe, quandoquidem ſubſtantia res eſt, quæ ſe pulcherrime ſuſtentat, ſed ſubſtantias ſine proprio & accidenti non conſtare, non quia ſubſtantiæ ſint, ſed quia in propriis, & accidentibus conſiderentur. nam muſicus Socrates, quia Socrates eſt, ſine eo, quod muſicus ſit, conſtabit, at quia muſicus eſt, ſine eo, quod muſicus exiſtat, nihil eſt, cur eum conſtare putem poſſe.

FINIS.